

**T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜLTÜR VE İZLENİM ÖZELİ**

**BEŞERİ VE EKONOMİK SERMAYENİN
GELİTİRİLMESİNDE BÖLGESEL KALKINMA
AJANSLARININ ROLÜ (TR61 DÜZEY 2 BÖLGESİ ÖRNEĞİ)**

Ahmet BAĞDAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Hasan AKÇA

Çankırı – 2016

T.C.

**ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KUTUPAN ABİLİM DALI**

**BEKİR VE EKONOMİK SERMAYENİN
GELİTİRLİMESİNDE BÖLGESEL KALKINMA
AJANSLARININ ROLÜ (TR61 DÜZEY 2 BÖLGESİ ÖRNEĞİ)**

Ahmet BAĞDAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Hasan AKÇA

**Bu çalışma, [Çankırı Karatekin Üniversitesi BAP Koordinasyon Birimi] tarafından
[BF090316L06] nolu Yüksek Lisans Tez Projesi olarak desteklenmiştir.**

Çankırı – 2016

Ç İNDEK İLER

	<u>Sayfa</u>
Bilimsel Etik Bildirimi	i
Tez Kabul ve Onay	ii
Önsöz	iii
Özet	iv
Summary	v
Kısaltmalar	vi
Tablo Listesi	viii
Ekil Listesi	xii
1. GİRİŞ	1
2. BELİRLER VE EKONOMİK SERMAYENİN KALKINMALARINDA KULLANILAN Kavramlar	5
2.1. Belirli Sermaye Kavramı	5
2.2. Belirli Sermayeyi Etkileyen Faktörler	6
2.3. Ekonomik Sermaye Kavramı	8
2.4. Belirli ve Ekonomik Sermaye Arasındaki Farklar	9
2.5. Belirli ve Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile olan ilişkisi ..	10
2.5.1. Belirli Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile olan ilişkisi	10
2.5.2. Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile olan ilişkisi	11
2.5.3. Belirli ve Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi	13
2.5.3.1. İnsani Gelişimsel Endeksi	15
2.5.3.2. Belirli Sermaye Endeksi	17
3. BÖLGESEL KALKINMA VE KALKINMA AJANSLARI	20
3.1. Bölgesel Kalkınma	20
3.1.1. Yeni Bölgesel Kalkınma Politikaları	21
3.1.2. Uygulanan Tevkiflerin Niteliği	22
3.2. Bölgesel Kalkınma Ajansları	23
3.3. Dünyada Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Tarihsel Gelişimi	24
3.4. Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu	27
3.5. Eleştiriler	31
4. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI (BAKA) ÖRNEĞİ	34
4.1. Batı Akdeniz Bölgesinin Belirli ve Ekonomik Sermayeye İlişkin Genel Yapısı	34
4.1.1. Batı Akdeniz Bölgesinin Genel Yapısı	34
4.1.2. Batı Akdeniz Bölgesinin Ekonomik Sermayeye İlişkin Yapısı	35
4.1.3. Batı Akdeniz Bölgesinin Belirli Sermayeye İlişkin Genel Yapısı	37
4.1.3.1. Demografik Göstergeler	37

4.1.3.2. stihdam ve sızlık.....	38
4.1.3.3. E itim.....	40
4.1.3.4. Sa lık ve Di er Sosyal Hizmetler.....	40
4.2. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Hakkında Genel Bilgi	42
4.3. BAKA'nın Be eri ve Ekonomik Sermayeyi Geli tirmesindeki Rolü ve Faaliyetleri	44
5. MATERYAL VE YÖNTEM	47
5.1. Ara tırma Bölgesi	47
5.2. Materyal	47
5.3. Yöntem	48
5.3.1. Anketlerin Olu turulması	48
5.3.2. Örneklemin Seçilmesi	48
5.3.3. Anket Sonuçlarının De erlendirilmesi	49
6. ARA TIRMA BULGULARI VE TARTI MA	51
6.1. Uygulanan Anket Sonuçlarının Genel Olarak ncelenmesi	51
6.2. Uygulanan Anket Sonuçlarının Be eri Sermaye Açısından ncelenmesi..	57
6.3. Uygulanan Anket Sonuçlarının Ekonomik Sermaye Açısından ncelenmesi.....	61
6.4. Uygulanan Anket Sonuçlarının Bölgesel Kalkınmanın Artması ve Sürdürülebilirlik Açısından ncelenmesi	68
6.5. Firma ve Kurum\Kurulu ların Genel Özellikleri ile Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli mesine ile Bölgesel Kalkınmaya Katkıları Ki-kare (χ^2) li ki Analizi.....	73
6.5.1. Firma ve Kurum\Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli mesine ili kin Ki-kare (χ^2) Analizi.....	74
6.5.2. Firma ve Kurum\Kurulu ların Bulundu u ller ve Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli mesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile li kilerinin Ki-kare (χ^2) Analizi	77
6.5.3. Firma ve Kurum\Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Ekonomik ve Be eri Sermaye ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları Arasındaki li kilerinin Analizi.....	83
6.6. Firma Ve Kurum\Kurulu ların Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Be eri Sermayeyi Geli tirmesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile li kilerinin Ki-kare (χ^2) Analizi	87
6.7. Firma Ve Kurum\Kurulu ların Uyguladıkları Proje\Faaliyetlerin Ekonomik Sermayeyi Geli tirmesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile li kilerinin Ki-kare (χ^2) Analizi	96
6. SONUÇ VE ÖNER LER	112
KAYNAKÇA	121
ÖZGEÇM	129

B L MSEL ET K B LD R M

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım [*Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli tirilmesinde Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Rolü (TR61 Düzey 2 Bölgesi Örne i)*] adlı çalışmamın öneri a masından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel eti e ve akademik kurallara özenle uydu umu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde etti imi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda do rudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oldu unu beyan ederim.

18/07/2016

Ahmet BA BAYDAR

ÇANKIRI KARATEK N ÜN VERS TES
SOSYAL B L MLER ENST T ÜSÜ M ÜD ÜRL Ü Ü NE

[Ahmet BA BAYDAR] tarafından hazırlanan [Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli tirilmesinde Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Rolü (TR61 Düzey 2 Bölgesi Örne i)] başlıklı bu çalış ma, [18.07.2016] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirli i ile] başarıyla bulunarak jürimiz tarafından [ktisat] Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜR S ÜYELER (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Dan man : Prof.Dr. Hasan AKÇA mza:

Üye : Doç.Dr. Serkan D LEK mza:

Üye : Yrd.Doç.Dr. Mercan HAT PO LU mza:

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 30/06/2016 tarih ve 2016/11-03 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Ensar ÇET N

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Günümüzde her ekonomide olduğu gibi ülkeler politikalarını bölgesel farklılıklarının ortadan kalktığı, sürdürülebilir bir kalkınma modeline göre uyarlamayı amaçlamaktadır. AB katılım sürecinde Türkiye’de bu amacı gerçekleştirebilmek için Bölgesel Kalkınma Ajansları kurulmuştur. Kurulan bu Ajansların faaliyetleri ve istenen amaçları gerçekleştirep gerçekleştiremediği birçok yönüyle ele alınarak incelenebilir. Bu çerçevede ele alınan *[Bölgesel ve Ekonomik Sermayenin Geliştirilmesinde Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Rolü (TR61 Düzey 2 Bölgesi Örneği)]* konusu bu alanda birçok aydınlatıcı katkılar sağlaması bakımından incelemeye değer bulunmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam *[Prof. Dr. Hasan AKÇA]*’ya, alan çalışmasının yapılmasında mali kaynak sağlayan *[Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Komisyonu]*’na, tez jürimde bulunan ve bilgileriyle çalışmamı katkı sağlayan değerli hocalarım *[Doç. Dr. Serkan D LEK]* ve *[Yar.Doç.Dr. Mercan HATPOĞLU]*’na, tezin yazım aşamasında ve tashihinde katkılarını esirgemeyen *[Arş. Gör. Hilal ABACI]*’ya ve eğitim hayatım boyunca yetiştirdiğim katkıları olan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Çalışmamı tamamlamam konusunda moral ve motivasyonumu üst düzeyde tutmamı yardımcı olan Sevgili Ehem / Hilal BA BAYDAR]’a teşekkürlerimi sunarım.

18/07/2016

Ahmet BA BAYDAR

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Ba lı ı : Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli tirilmesinde Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Rolü (TR61 Düzey 2 Bölgesi Örne i)

Tezin Yazarı : Ahmet BA BAYDAR

Danı man : Prof. Dr. Hasan AKÇA

Anabilim Dalı: ktisat

Bilim Dalı : ---

Kabul Tarihi : 18/07/2016

Sayfa Sayısı :12 (ön kısım) + 128 (tez) + 1 (ekler)

TR61 Düzey 2 Bölgesi toplam 2 684 328 nüfusa sahiptir. Türkiye nüfusunun %3,7'ini ve 36 996 km²'lik alanla yüzölçümünün %4,7'sini oluşturmaktadır. Türkiye'deki bölgeler arası kalkınma lık farkının ortadan kaldırılması ve ortak yerel sosyo-ekonomik büyüme potansiyeline sahip illerin birlikte kalkınması için benimsenen bölgesel kalkınma politikası neticesinde Bölgesel Kalkınma Ajansları kurulmuştur. Bu tezin amacı, bu ajansların faaliyetlerinin ekonomik kalkınmanın en önemli göstergelerinden olan be eri ve ekonomik sermaye üzerindeki etkisini, bu politikanın ba arılı olup olmadığını TR61 Düzey 2 Bölgesi Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) örneğinde açıklamaya çalışmaktır. Antalya, Isparta ve Burdur illerini kapsayan Batı Akdeniz Bölgesi verimli toprakları, zengin su kaynakları ve ılıman iklimi ile birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, her ça da cazibe merkezi olmuş bir yerleşim alanıdır. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) aracılığıyla desteklenen firmalar ile kurum\kuruluşlar tarafından yürütülen proje\faaliyetlerin “Gayeli Örnekleme Yöntemiyle” ile seçilenlerden anket yoluyla birincil veriler toplanarak ikincil verilerle karşılaştırılmıştır. Sonuçta, BAKA aracılığıyla desteklenen firmalar/kurum\kuruluşlar tarafından yürütülen proje\faaliyetler sonucunda be eri ve ekonomik sermayenin gelişimi ve buna bağlı olarak sürdürülebilir bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli bir paya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, anket uygulanan firmalar ile kurum\kuruluşların yasal statüleri, buldukları iller ve faaliyet alanları gibi be eri ve ekonomik sermaye ile bölgesel kalkınma kriterleri arasında “ki-kare (χ^2)” analizi yapılarak arasındaki ilişki belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: BAKA, Bölgesel Kalkınma, Be eri Ve Ekonomik Sermaye, TR61 Düzey 2 Bölgesi

Çankırı Karatekin University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: The Role of Regional Development Agencies on the Development Of Human and Economic Capital (Case of TR61 NUT II)
Author : Ahmet BA BAYDAR
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Hasan AKÇA
Department : Economics
Sub-field : ---
Date : 18/07/2016
<p>TR61 NUT II region has a total population of 2 684 328. It constitutes 3,7% of the population and 4,7% of surface area by 36 996 km² of Turkey For the elimination of regional development differences in Turkey and as a result of adopted regional development policy with for common development of provinces which have common local socio-economic growth potential, regional development agencies have been established. The aim of this thesis is to try to explain impacts of regional development agencies' activities on human and economic capital which are the most important indicator of economic development, whether this policy was successful by looking at the example of TR61 NUT II of the Western Mediterranean Development Agency (BAKA) in the case. TR61 NUT II region covers Antalya, Isparta and Burdur provinces in the Western Mediterranean Region with fertile soil, rich water resources and temperate climate and hosted to many civilizations and the center of attraction in every age. In the region the region Western Mediterranean Development Agency (BAKA) powered through firms and institutions \ enterprise carried out by the project \ activities of 'purposeful with sampling' by collecting primary data through surveys those selected were compared with secondary data. Eventually, it is found that as a result of carried out projects/ activities of BAKA supported companies and institutions/ organizations, human and economic capital are improved and therefore that has an important role on sustainable regional development. Additionally, the surveyed firms and institutions/legal status of organizations, such as provincial and scope of their human and economic capital in regional development criteria after 'chi-square (2)' analyzed is determined the relationship between.</p>
Keywords: BAKA, Regional Development, Human and Economic Capital, the TR61 NUT II

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birli i
ABD	Amerika Birle ik Devletleri
a.g.e.	Adı ge en eser
A. .	Anonim irket
BAKA	Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı
BM	Birle mi Milletler
Böl.	Bölüm
DAP	Do u Anadolu Projesi
DPT	Devlet Planlama Te kilatı
DOKAP	Do u Karadeniz Projesi
EURADA	Avrupa Kalkınma Ajansları Birli i
Fak.	Fakülte
FAO	Gıda ve Tarım Te kilatı (Food and Agricultural Organization)
GAP	Güneydo u Anadolu Projesi
GB	Gümrük Birli i
IMF	Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
KB	Kalkınma Bakanlı ı
KOB	Küçük ve Orta Büyüklükteki letmeler
KÖY	Kalkınmadaki Öncelikli Yörelere
KSS	Küçük Sanayi Siteleri
Ltd. ti.	Limited irket
Mad.	Madde
OSB	Organize Sanayi Bölgeleri
s.	Sayfa

ss.	Sayfa sayısı
STK	Sivil Toplum Kurulu ları
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
Tic.	Ticaret
TU K	Türkiye statistik Kurumu
UNDP	Birle mi Milletler Kalkınma Programı
vd.	Ve di erleri
ZBK	Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi

TABLO LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1: 2012 yılı OECD'nin Yaptığı PISA Araştırmasında Okuma Performansı ..	14
Tablo 2.2: 2014 Yılı Ülkelerin İnsani Gelişimlik Endeksleri	16
Tablo 2.3: Türkiye'nin Uzun dönem İnsani Gelişimlik Endeksi Trendi	17
Tablo 2.4: 2014 Yılı Ülkelerin Beşeri Sermaye Endeksleri	19
Tablo 3.1: Kurulu Türlerine, Faaliyetlerine, Temel Seviyelerine, Kurulu Dönemleri ve Kuruldukları Ülkelere Göre Dünyada Kalkınma Ajansları	26
Tablo 3.2: Türkiye'de Kurulan Kalkınma Ajansları	29
Tablo 3.3: Türkiye genelinde Kalkınma Ajanslarının Gerçekleşen Harcamaları (2012)	31
Tablo 4.1: 2011 Yılı Cari Fiyatlarla Bölgesel Gayri Safi Katma Değer - İktisadi Faaliyet Kollarına Göre, (-000 TL)	35
Tablo 4.2: 2011 Yılı Cari Fiyatlarla Sektörlerin Gayri Safi Katma Değerindeki Payı (%)	36
Tablo 4.3: Bölgenin Gelecek Yıllara İlişkin Nüfus Projeksiyonları (2014 Yılı Sonu (- .000))	37
Tablo 4.4: Bölgenin Aldığı, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı (2013-2014)	38
Tablo 4.5: Bölgenin İşgücü ve İstihdam Durumu	39
Tablo 4.6: Bölgenin İşgücünün ve İstihdamının Cinsiyet ve Eğitim Durumları (2014)	39
Tablo 4.7: Bölgenin Bazı Temel Eğitim Göstergeleri (2014)	40
Tablo 4.8: Bölgedeki Hastane ve yatak Sayıları (2014)	41
Tablo 4.9: Bölgedeki Sağlık Personelinin İllere Göre Dağılımı (2014)	41
Tablo 5.1: BAKA'nın Yürüttüğü MDP Faaliyetlerin Sektörel Dağılımı (2010-2015)	49
Tablo 6.1: Projelerin ve Uygulanan Anketlerin illere Göre Dağılımı	51
Tablo 6.2: Anket Uygulanan Kişilerin Cinsiyeti	51
Tablo 6.3: Anket Uygulanan Kişilerin Eğitim Durumu	52
Tablo 6.4: Anket Uygulanan Kişilerin Projede-Faaliyette Görev Alma Durumu	52
Tablo 6.5: Anket Uygulanan Kişilerin Projede-Faaliyette Görevi/Pozisyonu	53
Tablo 6.6: Anket Uygulanan Firmanın\Kurum-Kuruluşun Sermaye Yapısı	53
Tablo 6.7: Anket Uygulanan Firmanın\Kurum-Kuruluşun Yasal Statüsü	54
Tablo 6.8: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Faaliyette Bulunduğu Sektörler	55
Tablo 6.9: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Faaliyette Bulunduğu Süreler	55
Tablo 6.10: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Daha Önce Başka Kurum-Kuruluşlar Tarafından Desteklenen Projelere\Faaliyetlere Katılımı	56
Tablo 6.11: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Projelerden Aldığı Hibe Miktarı	56
Tablo 6.12: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Aldığı Hibe Miktarı\Bütçe Oranı	56
Tablo 6.13: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Proje\Faaliyet Aşamalarında İstihdamı Artışı	57
Tablo 6.14: Firmaların\Kurum-Kuruluşların Proje\Faaliyet Bitiminden Sonra İstihdamı Artışı	57

Tablo 6.15: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Çalışanların Bir Kısmı Belirli Konularda Etilerek Berek Sermaye Artışı Sağlanması	58
Tablo 6.16: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Bölge Halkının Bir Kısmı Belirli Konularda Etilerek Berek Sermaye Artışı Sağlanması ...	58
Tablo 6.17: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Çalışanların Hayat standartlarında iyileştirme Sağlanması	59
Tablo 6.18: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Bölge Halkının Hayat standartlarında iyileştirme Sağlanması	59
Tablo 6.19: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Çalışanlar Arasında Uyumunun Gelişmesi	60
Tablo 6.20: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Faaliyetlerde Deneyimi-Uzmanlaşma Sağlanması	61
Tablo 6.21: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Brüt Satış\Talep Artışı Sağlanması	61
Tablo 6.22: Firmaların\Kurum-Kurulu ların Proje\Faaliyet Kapsamında Mal ve Hizmet Üretiminde Artış Sağlanması	62
Tablo 6.23: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetin Sonrasında Finansal Destek Konusunda Kolaylık Sağlanması	63
Tablo 6.24: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetin Sonrasında Mali Yapıda iyileştirme Sağlanması	63
Tablo 6.25: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Maliyetlerde Azalma Sağlanması	64
Tablo 6.26: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Dışlıklarda iyileştirme Sağlanması	64
Tablo 6.27: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Hırcatta Artış Sağlanması	65
Tablo 6.28: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Hedef Pazarlarında Artış Sağlanması	65
Tablo 6.29: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Kurumsallaşmada Artış Sağlanması	66
Tablo 6.30: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Firma\Kurum\Kurulu nunuzun Veya Ürünleriniz ile Hizmetlerinizin Bilinirliğinde Artış Sağlanması.....	67
Tablo 6.31: Firmalara\Kurum-Kurulu lara Proje\Faaliyetten Sonra Buna Bağlı Olarak Rekabet Gücünde Artış Sağlanması	67
Tablo 6.32: Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgesel Kalkınmaya Katkısının Belirlenmesi	70
Tablo 6.33: Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Sürdürülebilirliği Hakkında Dünceleri	72
Tablo 6.34: BAKA Proje\Faaliyetlerine Tekrar Katılmak isteme Durumu	73
Tablo 6.35: Firma ve Kurum\Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Berek Sermayeye Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	74
Tablo 6.36. Firma ve Kurum\Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Ekonomik Sermayeni Geliştirmesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	75
Tablo 6.37. Firma ve Kurum\Kurulu ların Buldukları İleriler ile Uygulanan	

Proje\Faaliyetlerin Be eri Sermayeni Geli mesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	78
Tablo 6.38. Firma ve Kurum\Kurulu ların Buldukları İller ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Ekonomik Sermayenin Geli mesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	80
Tablo 6.39. Firma ve Kurum\Kurulu ların Buldukları İller ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	81
Tablo 6.40. Firma ve Kurum\Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Projeniz/faaliyetin Uygulama A amasında İstihdam Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi	83
Tablo 6.41. Firma ve Kurum\Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Proje/Faaliyetin Uygulanmasından Sonra Halkın Hayat Standartları Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi	84
Tablo 6.42. Firma ve Kurum\Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Proje/Faaliyetin Uygulanmasından Sonra Deneyimi ve Uzmanla ma Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi ..	84
Tablo 6.43. Firma ve Kurum\Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	85
Tablo 6.44. Firma ve Kurum\Kurulu ların Proje\faaliyet a amasında İstihdam artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	87
Tablo 6.45. Firma ve Kurum\Kurulu ların Proje\faaliyet a amasından sonra İstihdam artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	88
Tablo 6.46. Firma ve Kurum\Kurulu ların Çalı anlarının Proje\faaliyet Kapsamında Yeti tirilmesi ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	89
Tablo 6.47. Firma ve Kurum\Kurulu ların Çalı anlarının Proje\faaliyet Kapsamında Çalı anların Hayat Standartlarının Geli mesi ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	91
Tablo 6.48. Firma ve Kurum\Kurulu ların Halkın Proje\faaliyet Kapsamında Hayat Standartlarının Geli mesi ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	92
Tablo 6.49. Firma ve Kurum\Kurulu ların Proje\faaliyet Neticesinde Çalı anlar Arasında Uyumunun Artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	93
Tablo 6.50. Firma ve Kurum\Kurulu ların Proje\faaliyet Neticesinde Faaliyetlerde Deneyimi-Uzmanla ma Artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	94
Tablo 6.51. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Brüt Satı /Talep Artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	97
Tablo 6.52. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Mal\Hizmet Üretiminde Artı ı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	99
Tablo 6.53. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Finansal Destek çin Kolaylık Sa lanması ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	100
Tablo 6.54. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Mali Yapıda yile me Sa lanması ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin	

Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	101
Tablo 6.55. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Maliyetlerde Azalma Meydana Gelmesi ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	103
Tablo 6.56. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde hracattaki Artı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	104
Tablo 6.57. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Hedef Pazarın Büyümesi ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	106
Tablo 6.58. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Firma\Kurum veya Ürün Bilinirliği Artışı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	108
Tablo 6.59. Firmalarında ve Kurum\Kurulu larından Proje\faaliyet Neticesinde Rekabet Gücü Artışı ile Uygulanan Proje\Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi	110

EK L L STES

<u>ekil No</u>	<u>Sayfa</u>
ekil 3.1: Türkiye’de Kurulan Kalkınma Ajansları Haritası.....	30
ekil 4.1: BAKA Te kilat eması.....	43

1. G R

Batı ülkelerinde 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkan Keynesyen politikalara dayalı geleneksel kalkınma politikalarının başarısızlığı sonucu yeni bir bölgesel kalkınma politikası tepkisel olarak uygulamaya geçmiştir (Çakmak, 2006: 66). Yeni uygulama ile büyüme hedefli merkezi politikaların merkezi yönetimden alınarak planlama sürecinin yerelden genel olarak kalkınma ajansları aracılığıyla yapılması yoluna gidilmiştir. Bu planlama ve uygulama görevinin ise kalkınma ajansları tarafından yürütülmesi yoluna gidilmiştir. Bölgesel Kalkınma Ajansları yeni kuruldukları için bu kurumların faaliyetlerinin sonuçlarının değerlendirilmesi konusunda yapılan çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu kurumların faaliyetlerinin, temelde Neoklasik Büyüme Modellerinin dayandığı ekonomik sermayenin yanında beşeri sermayenin sonsuz artırılması durumunda ekonomik kalkınmada sürdürülebilirliğin mümkün olabileceği bağlamında, üzerinde durulmasını gerektirmektedir (Kar ve Taban, 2006: 160).

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren uygulanan planlı kalkınma dönemi neticesinde kısmi bir kalkınma gerçekleşmiş olsa da kalkınmışlık belli bölgelerde (Marmara ve Ege Bölgesi gibi) sınırlı ve bölgelerarası kalkınmışlık farkı daha da artmıştır. Kalkınma planlarının en belirgin amaçları arasında küreselleşen dünyada rekabetçi, sürdürülebilir ve bölgelerarası kalkınmışlık farkının en az düzeye indirilmesi olmasına rağmen bu durum gerçekleşmemiştir. Bunun yanında kalkınmamış bölgelerden kalkınmış bölgelere doğru olan bir göç dalgası yaşanmıştır. Bu beraberinde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ve çevresel olmak üzere birçok önemli ve bir kısmı geri döndürülemez sorunlar ortaya çıkmıştır. Kalkınma planlarındaki bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan benzer özellikleri bulunan ve coğrafi olarak birbirine yakın olan yerlerin bir araya getirilerek kalkınma bölgeleri oluşturulmuştur. Bunun ile modern dünyanın sunduğu ‘yönetim’ kavramından yola çıkarak planlı, sürdürülebilir ve bölgelerarası gelişmişlik farkını ortadan kaldırarak kalkınma modeli ‘Bölgesel Kalkınma Ajansları (BKA)’ kurulmuştur.

Her bir bölgenin sorunlarını yerel dinamikler ile merkezi idareyi bir araya getirerek bölgelerin kalkınması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda modern dünyadaki

emsallerine uygun olarak 25.01.2006 tarihinde 5449 No'lu “*Kalkınma Ajanslarının Kurulu u, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun*” kabul edilerek Türkiye’de BKA’lar kurulmu tur. Bir kamu kurumu olmamakla birlikte Devlet Planlama Te kilatı (DPT) koordinasyonunda olan BKA’lar yerinden yönetim ilkesini benimsemi , sadece ekonomik geli me odaklı de il aynı zamanda sosyal kalkınmayı gerçeikle tirmeyi amaçlamı tır (ZKA, 2008: 547).

Bu tezin amacı; 21. yüzyıldaki geli imin ve dönü ümün Türkiye’deki yansıması olarak bölgelerarası bölgesel kalkınmı lık farkının ortadan kaldırılması ve ortak yerel sosyo-ekonomik büyüme potansiyeline sahip illerin birlikte kalkınması için benimsenen bölgesel kalkınma politikası sonucunda kurulan kalkınma ajanslarının faaliyetlerinin ekonomik kalkınmı lı m en önemli göstergelerinden olan be eri ve ekonomik sermaye üzerindeki etkisini, bu politikanın ba arılı olup olmadı mı TR61 Düzey 2 Bölgesi Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) ba lamında açıklamaya çalı maktır. TR61 Düzey 2 Bölgesi için BAKA’nın faaliyetlerinin etkilerini açıklamaya çalı rken, ‘be eri’ ve ‘ekonomik’ olmak üzere iki açıdan ayrı ayrı de erlendirilmesi amaçlamı tır. TR61 Düzey 2 Bölgesi toplam 2 684 328 nüfusa sahip olup Türkiye nüfusunun %3,7’sini ve 36 996 km²’lik alanla Türkiye yüzölçümünün %4,7’sini olu turmaktadır. Türkiye’de 26 adet Düzey 2 Bölgesi bulunmakta olup; TR61 Düzey 2 Bölgesi Antalya, Isparta ve Burdur illerini kapsamaktadır. Kalkınma Bakanlı ı tarafından yayınlanan İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Geli mi lik Sıralaması (SEGE) 2011 Ara tırmasına göre 26 adet düzey 2 bölgesi arasında TR61 Düzey 2 Bölgesi be inci sırada yer almı tır. İstanbul, Ankara, zmir gibi tek ilden olu an düzey 2 bölgeleri ilk üç sırayı alırken dördüncü sırada TR41 Bölgesi (Bursa-Eski ehir-Bilecik) bulunmaktadır. İller ayrımında yapılan sıralamada ise Antalya 5’inci, Isparta 21’inci, Burdur 26’ncı olmu tur. TR61 Bölgesi yo un göç alan bir bölgedir. 2012 yılı net göç verilerine göre TR61 Bölgesi, TR10 (İstanbul) Bölgesi’nden sonra en yo un göç alan ikinci bölge konumundadır. Göç edilebilecek her bin ki i içinde göç eden ki i sayısını ifade eden net göç hızı verilerine göre TR61 Bölgesi düzey 2 bölgesi, düzey 2 bölgeleri içerisinde ilk sırada yer almaktadır. 2012 yılı okuryazarlık oranı sıralamasında TR61 Bölgesi, düzey 2 bölgeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İller ayrımında okuryazarlık oranı de erlendirildi inde Antalya 1. sırada yer alırken Isparta 23’üncü, Burdur 28’inci

sırada yer almaktadır. 2012 yılı verilerine göre TR61 Bölgesi'nde iş gücüne katılma oranı %57 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin %55'i hizmet, %32'si tarım ve %13'ü sanayi sektöründe çalışmaktadır (URL 19, 2015). Bu açıklamalar doğrultusunda, seçilen bölgenin bölgesel düzeyde olmasına rağmen Türkiye geneli için önemli düzeyde açıklayıcı olduğundan bahsetmek mümkündür.

BAKA faaliyetlerinin ekonomik ve beşeri sermayenin geliştirilmesine katkıları, kuruluş amacına uygun faaliyette bulunup bulunmadığı belirtilen faaliyetler kapsamında adı geçen Ajansın beşeri ve ekonomik sermayeyi geliştirici faaliyetlerinden faydalanan kişi/kurum/kuruluşların %25'ine anket uygulanmıştır. Anket sonucu elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler % hesaplamaları tablo ve grafiklerle açıklanmıştır. Ayrıca, katılan ve/veya desteklenen kişi/kurum/kuruluşların yapısı ile proje durumu arasında bir ilişki olup olmadığı Ki-Kare (2) analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır (Naktiyok ve Küçük,2003: 231). Anket yapılan kişi/kurum/kuruluşlar 'gayeli örnekleme' yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Uygulamada kalkınma ajansı desteklerinden yararlanan firmalar/kurum/kuruluşlar dikkate alınmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak belirli sayıda hipotez geliştirilmiştir. Söz konusu hipotezleri test etmek için gerekli olan ampirik verileri sağlamak için anket formu hazırlanmıştır. Hedef kitleyi oluşturan firma, kurum ve kuruluş bilgileri BAKA'dan elde edilmiştir. Derlendirmeye çalışılması kapsamında birincil verilerin toplanması için çeşitli kurum, kuruluş, sivil toplum örgütü ve şirket temsilcileri olmak üzere toplam 70 deneye yüz yüze anket uygulanmıştır. Bunların tamamı ajans desteklerinden faydalanan firmalar/kurum/kuruluşlardan olmuştur. İkincil verilerin elde edilmesinde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Kalkınma Bakanlığı (KB) ve Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın (BAKA) faaliyet raporları, konuya ilişkin OECD ve Dünya Bankası raporları ve Ajans bünyesinde tutulan kayıtlardan yararlanılmıştır. Verilerin derlendirilmesinde SPSS istatistik programından yararlanılmıştır. Bu anketler ile BAKA faaliyetlerinin ne oranda etkili olup olmadığının bilinmesi gelecekte izlenecek politikalara ışık tutacağından bu çalışmadan elde edilen sonuçlar önemlidir.

Bu tezin, ikinci bölümde be eri ve ekonomik sermaye konusunda kavramsal bilgiler verilerek kalkınmanın göstergeleri arasında önemi vurgulanmıştır. Dünyada ve Türkiye’de uygulanan ulusal ve bölgesel kalkınma politikaları ve sonuçları de erlendirilmiştir. Üçüncü bölümde, TR61 Düzey 2 bölgesi Batı Akdeniz Bölgesi genel durumu ile Batı Akdeniz Kalkınma Ajansının (BAKA) kuruluşu ve faaliyetleri hususunda açıklamalarda bulunulmuştur. Dördüncü bölümde, bu çalışmanın temel dayana ı ara tırma konusunda materyal ve yöntem belirtilirken; be inci bölümde ara tırmanın bulguları de erlendirilerek tartışılmış ve altıncı bölümden çalışmanın neticesinde sa lanan sonuçlar ve yazarın önerileri altıncı bölümde sunularak bu çalışmanın tamamlanmıştır.

2. BE ER VE EKONOMİK SERMAYENİN KALKINMA İLE İLİŞKİSİ

Sermaye kavramı modern dünyada doğal sermaye, finansal sermaye, eğitim sermayesi, sosyal sermaye, beceri sermaye, ekonomik sermaye vb. birçok sermaye türü kullanılmakta olsa da bu çalışmada kalkınmanın en belirgin göstergesi olan beceri ve ekonomik sermaye kavramlarıyla sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda sermaye kısaca bir üretim sürecinde kullanılan faktörlerin tamamı olarak tanımlanırken bu bölümün asıl konusu bir ekonomide bulunan iş gücünün bilgi, beceri, tecrübe ve yeteneklerinin toplamı olarak tanımlanan beceri sermaye ile aynı ekonomide bulunan firmaların üretimde kullandıkları fiziki ve finansal güçleri olarak tanımlanan ekonomik sermayedir (Karagül ve Masca 2005: 39). Bu bölümde, beceri ve ekonomik sermaye kavramları ile bu kavramların kalkınma ile olan ilişkisi genel anlamda ele alınacak ve bu ilişkinin yönü ve ölçümü tartışılacaktır.

2.1. Beceri Sermaye Kavramı

OECD'ye göre beceri sermaye; kişisel ve sosyal gelişimi sağlayan ve ekonomik refahın artırılmasını kolaylık sağlayan, bilgi ve beceri gibi iş gücünün sahip olduğu yeteneklerin bütünüdür (URL 26, 2016).

İlk defa merkantilistler tarafından önemli olduğu belirtilen beceri sermaye kavramı ekonominin büyüyen ulusların zenginleşmesinde iş gücünün nitelikli olması, bireysel yeteneklerin kazanılması ve uzmanlaşmanın gerekliliği vurgulanmıştır (Deyon, 1953: 233).

İnsanların üretimde kullanılan sermaye ile birlikte kullanılması ilk olarak Adam Smith'e kadar gitmektedir. Klasik iktisatçılar makineler, binalar, arsalar gibi fiziki sermayeyi oluşturan faktörler gibi kazanımlı yetenek ve bilgi sermayenin bir parçası olduğunu iddia etmektedir. Klasik iktisadın kurucusu Adam Smith beceri sermayeyi, toplumun tüm bireylerinin kazanımlı ve yararlı yeteneklerinin tamamı olarak tanımlamıştır (Smith, 2004: 67). Bu yeteneklerin kazanımı eğitim, kişisel gelişim, staj, çıraklık, mesleki eğitim süreçleriyle olur. Bu süreç, genellikle parasal

olarak maliyetlidir. Bu yetenekler bireysel bir servetin ve sermayenin bir parçası olurken toplumun da sahip olduğu bir servet ve sermayeye dönüşmektedir. Bu noktada bu parasal maliyetler, sermaye ile edinilen gelirden düştükten sonra toplumsal kar elde edilmiş olur ve bu yola beraber sermaye artmış olur.

Ekonomik gelişmenin açıklanmasında üretim fonksiyonunun iki temel değişken olarak Solow içsel büyüme modelinde sermaye ve emek belirtilmiştir. Emek gücünün beraber sermaye kavramı üzerinde de eleştirilebilir. Bu basit modeldeki gibi üretime sadece emek (iş gücü) olarak yaklaşıldığında süreklilik ve gelişme kavramlarıyla bir çelişki içinde olunacaktır. Bunun nedeni örneğin, firmalar/bölgeler/ülkeler arasında aynı miktarda üretim imkanları bulunduğu varsayımı altında birbirleriyle rekabet edip edemeyecekleri sahip olduğu beraber sermaye ile belirlenecektir. Buna göre beraber sermaye aynı üretim imkanlarına sahip tarafların birbirleriyle olan ilişkilerinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, beraber sermaye, bu emek gücü dahil toplumdaki bireyin ya da toplumun sahip olduğu tüm bilgiler, beceriler ve yetenekler toplamı ile sağlık durumu ve toplumsal ilişkilerdeki yeri ve eğitim düzeyi gibi kavramların toplamı olarak ifade edilebilir (Kaynak, 2011: 341).

2.2. Beraber Sermayeyi Etkileyen Faktörler

Beraber sermaye, niteliği itibarıyla stok değişken bir kavramdır. Bu bağlamda, beraber sermayenin belli bir andaki değerini gösterir. Birikimi olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen etkenlerin ortaya çıkması durumunda artma veya azalma yönünde etkilenebilir. Bu nedenle büyüme ve kalkınmanın artmasını amaçlayanlar beraber sermayeyi artıracak faaliyetlerde bulunmalıdırlar.

Nüfus artışının beraber sermayeye olumlu yönde bir etkisi olduğu düşünülse de, asıl olarak, yukarıda belirtilen iş gücüne katılan ve katılma potansiyelinde bulunan bireylerin bilgiye, beceriye, yeteneğe sahip olup olmadığı ile bu bireylerin sağlık ve eğitim durumları ve sosyal durumları göz önüne alınarak bu etki gözlemlenebilir.

Beraber sermayenin artırılması zamanla bilgi ve tecrübe birikimi ile kendiliğinden sağlanabileceği gibi bu konuda yapılacak eğitim, sağlık ve araştırma geliştirme yatırımlarıyla bilinçli bir şekilde yapılabilir. Buna göre, gerçekte bireyin beraber

sermayesindeki artı nın kendi verimliliğini arttırmasının dışında bütün üretim faktörlerinin üretkenliğine katkıda bulunmaktadır. Bireysel sermayeye bireyler ömürleri boyunca bireysel birikimlerini yapmalarının yanında firmalar ve kamu yaptıkları okul sonrası mesleki ve diğer eğitimlerle, sağlık ve ar-ge yatırımları ile büyük katkıda bulunmaktadır (Heckman vd., 1998: 24). Dolayısıyla, firmalar ve hükümetler eğitime ve teknolojik altyapının geliştirilmesine, ara tırma geliştirme faaliyetlerine öncülük ve teşvik ederek desteklemesi gibi hususlarda yapacakları her türlü yatırımın bireysel sermaye birikimi arttıracaktır. Sermaye birikimi yoluyla da ekonomi üzerinde olumlu etkiler olacaktır, büyümeyi fiziki sermayeye yapılan yatırımların etkisinden daha fazla etkileyecektir (Lucas, 1998: 32).

Bireysel sermaye birikimini olumlu olarak sağlayan faktörler belirtildikten sonra duruma göre olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen diğer gücü hareketliliğinin de inilmesi gerekir. Kısaca diğer gücü hareketliliği, diğer gücünün ekonomik, sosyolojik, teknik vb. diğer imlerden kaynaklanan nedenlerle bölgeler, diğer çikolları, meslekler ve meslek kademeleri arasında yer de diğer tirmesidir (Tansel ve Güngör, 2004: 6).

Günden güne etkileri artarak hissedilen küreselleşme olgusuyla birlikte değerlendirildiğinde bu diğer gücü hareketliliğinin çerçevesi 'beyin göçü' kavramına da inmeyi gerektirmektedir. Beyin göçü genellikle bir ekonominin bireysel sermaye birikiminin önemli bir bileşeni olan nitelikli, eğitimli insanların diğer ülkelere göç etmesi olarak tanımlanabilir. Bu göçlerin en önemli nedeni bu insanların daha iyi yaşam imkanları elde edebilecekleri ülkelere göç etme isteğidir. Yukarıda belirtilen iyi eğitim almış, nitelikli diğer gücü sayılabilecek bireylerin eğitim, yetenek kazanma vb. tüm maliyetleri toplum üzerine yük ve negatif bireysel sermaye olarak kalırken, beyin göçünün gerçekleştiği ülkeler bundan önemli rant sağlamaktadır (Tansel ve Güngör, 2004: 7).

OECD'ye göre Alt Sahra ve Orta Amerika ülkelerinde üniversite mezunlarının neredeyse yarısı OECD ülkelerinde yaşamaktadır (URL1, 2015). Bu bağlamda, beyin göçünün az gelişmiş ülkelerin diğer bulma olanaklarını, hayat standartlarının, eğitim ve sağlık imkanlarının gelişmiş OECD ülkelere göçmesinin ana nedenini

olu turmaktadır. Bu açıdan bakıldığında beşeri sermayeyi geli tirici ve beyin göçü yoluyla azalmasının engelleyici politikaların önemi anlaşılmaktadır.

2.3. Ekonomik Sermaye Kavramı

Ekonomik sermaye (produced capital), bir ekonomide bulunan firmaların sahip olduğu ve üretim sürecinin ikinci faktörü olan sermaye girdisinin doğal sermaye olarak kabul edilen doğal konum, ekolojik sistem gibi üretimden önce var olan sermaye dışında kalan sermaye olarak tanımlanabilir. Bu tanımlama üretilmiş sermayenin fiziki ve finansal olarak toplamı yani ekonomik sermayeyi meydana getirmektedir. Buna göre ekonomik sermaye firmaların sahip olduğu ve faaliyetlerinin devamı için olması gereken finansal varlıklar (nakit, hisse senedi, tahvil, bono vs.) ile mal ve üretimde kullanılan tüm araç, gereç, bina ve teknolojilerdir (Goodwin, 2003: 5).

Adam Smith'e göre ekonomik sermaye, bireylerin tüketimleri haricinde gelirlerini artırmak için kullandıkları sahip olduğu gelirin bir bölümüdür. Buna göre, bir ekonomideki tüm bireylerin sahip olduğu sermaye birikimi gelirinden ayrılmış bu bölüm karlılıkta elde ettikleri kâr ile meydana gelir (Smith, 2004: 68).

Burada finans bilimindeki ekonomik sermaye ile iktisat bilimindeki ekonomik sermaye kavramları karıştırılmamalıdır. Finans biliminde ekonomik sermaye firmaların finansal olarak sahip olduğu risk sermayesi miktarı olarak tanımlanmaktadır. Bir firmanın finansal yapısının güçlü ve sürdürülebilir olması o firmanın ekonomik sermayesinin güçlü olduğunu gösterir (Kuşu, 2004: 145).

Bu çalışmada fiziki sermaye yerine ekonomik sermaye kavramını kullanılmasının nedeni fiziki sermayenin içinde kalkınmadan bağımsız olan ya da dolaylı olarak etkili olan sermayenin model dışında tutularak daha etkili sonuçlara ulaşmanın amaçlanmasıdır. Goodwin bu durumu örneğinde, diki makinesi, bilgisayar gibi ürünleri ekonomik olarak talep edildiği için üretmeyi amaçlamaktadır (Goodwin, 2003: 5).

2.4. Be eri ve Ekonomik Sermaye Arasındaki Farklar

Sermaye kavramını sadece makine, teçhizat, parasal ve finansal varlıklar gibi üretimin para ile ölçülebilen varlıklar olarak kabul edilemeyeceği ve buna i gücü varlı mın eklenmesi gerekmektedir. Sermayenin üretimde kullanılan bu girdilerin getiri bedeli olan faiz ve kâr ile ücret geliri ile anılamayacağı Adam Smith'in sermaye tanımlanmasından anlaşılmaktadır. Buna göre sermaye stok de iken olarak birikmesi gerekti inden sadece gelir ile tanımlanması mümkün de ildir. Bu ayırımdan yola çıkarak sermaye be eri ve ekonomik sermaye olarak ikiye ayrılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli fark ekonomik sermayenin parasal olarak bir bedeli rahatlıkla hesaplanabilirken be eri sermayenin parasal de erinin hesaplanamamasıdır. Ekonomik sermaye, ekonomik birikim yoluyla artarken be eri sermaye bireylerin e itim, sa lık ve beceri gibi nitel de erleri kazanmayla ve ekonomik sermaye ise miktarla ölçülebilen nicel artı larla ölçülür.

Be eri sermaye tıpkı ekonomik sermaye gibi do rudan gelir/üretim artı mını sa lamaktadır. Ancak, be eri sermayeyi artıran etkenler e itim, bilgi ve tecrübenin artı mı, hayat standartları ve sa lık imkanlarının artması gibi dolaylı iken ekonomik sermayeyi gelir artı mı do rudan etkilemektedir (URL 2, 2015).

Be eri sermayeye yapılan yatırım sosyal ili kilerin ve sosyal yapının geli mesine de yardımcı olmakta iken ekonomik sermayenin sosyal yapı üzerindeki etkisi dolaylıdır.

Be eri sermaye statik olmayıp sürekli olarak yenilenmesinin yanında ekonomik sermaye gibi stoklanamadı ndan, üretim sürecinde kullanılmaması durumunda yok olup gitmektedir. Bir ba ka yönüyle ekonomik sermayenin üretim sürecinde kullanılması ve ne zaman kullanılacağı ekonomideki karar vericiler tarafından belirlenirken; be eri sermaye bu konuda bireyler tarafından belirlenmektedir (Karagül, 2002: 29). Her birey sahip oldu u bilgi, beceri ve yeteneklerini üretim sürecinde kullanmakta özgürdür. Burada dikkat edilmesi gereken durum ekonomik sermaye bir ekonomide bulunan taraflar tarafından biriktirilirken, be eri sermaye do u tan ya da sonradan bireyin kendi kendine veya firmaların faaliyetleri ya da kamunun yaptı ı e itim ve sa lık politikalarıyla birikmektedir.

2.5. Be eri ve Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile li kisi

Be eri ve ekonomik sermayenin ekonomik kalkınma ile olan ili kisini anla ılabilirlik açısından ayrı ayrı ba lıklar altında incelemek gerekmektedir.

2.5.1. Be eri Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile li kisi

Be eri sermayenin ekonomik kalkınma ile ili kisi i gücünü olu turan bireylerin bilgi ve beceri düzeyleri, yetenekleri, sa lık durumları ile hayat standartları gibi faktörlerle do rudan ili kilidir. Üretim fonksiyonu içerisinde bulunan emek ve sermaye girdileri ekonomik büyüme ile ili kili olsa da be eri sermayeyi olu turan bu faktörlerin geli imi sadece üretimi de il üretimin kapasitesini de artırmaktadır.

Be eri sermayeye yapılan yatırımların ekonomik kalkınmaya sa ladı ı artı üretim sürecinde kullanılan bilgi ve teknolojinin yo unlu uyla e anlı olarak artmaktadır. Bilgi ve teknolojiyle birlikte kullanılan be eri sermaye yatırımlarımdaki artı durumunda kalkınmayı daha fazla sa layaca ını savunan bu görü e göre; geli mi ve geli mekte olan ekonomilerde be eri sermaye yatırımlarının ekonomik sermaye yatırımlarına nispeten daha fazla yararlı oldu u sonucuna ula ılmı tır(Yumu ak ve Kar, 2000: 101).

Be eri sermaye kalkınma ili kisinden bahsederken üphesiz nüfusta özellikle çalı an ve potansiyel çalı abilir nüfusa de inmek gerekmektedir. Nüfus ve nüfus hareketleri ile i gücü arasında pozitif yönlü bir ili ki oldu u açık olsa da be eri sermaye ve dolaylı olarak kalkınmayla olan ili kisinin yönü oldukça tartı malıdır. Tartı manın bir tarafı, nüfus artı ının ekonomik kalkınmayı olumsuz olarak etkiledi ini savunmaktadır. Bunlara göre, en önemli teorik dayanak Harrod-Domar-Singer Modeli olu turmaktadır. Bu modelde, kalkınma gibi çok yönlü bir olayın aydınlatılması mümkün olmamakla birlikte ki i ba ına dü en milli gelirin hesaplanması yolu açıklanmaya çalı ılmaktadır. Bu modele göre, ekonomik büyümeyi sa layabilmek için nüfus artı hızını azaltmakla mümkündür. Nüfusun azalması nüfus için yapılacak e itim, sa lık ve tüketim gibi harcamaların üretim için

kullanılması durumunda üretimin artıracağı modelin en önemli dayanağıdır (Gundlach,1996: 481).

Tartışmanın diğer tarafı ise içsel büyüme modelini savunarak nüfus artışı hızıyla kalkınma arasında doğrudan negatif bir ilişkinin olmadığını, bireyler sermayeye yapılacak yatırım neticesinde mevcut iş gücü de iş medenide üretimin artacağını savunmaktadır. İçsel büyüme modelini temel alan bu negatif birikimi oldukça zor olan ve iş gücü girdisini etkinliğin artırılmasıyla kalkınmanın önemini vurgulamaktadır.

2.5.2. Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma ile olan ilişkisi

Ekonomik sermaye birikimi bir ekonominin kalkınmasında en önemli ve doğrudan faktörlerden biridir. Ekonomik kalkınma, bireylerin elde ettikleri net gelirden tüketime ayırdıkları kısmın dışında kalan miktarın net yatırımlara dönüştürülmesi için ayrılmaları yoluyla ekonomik sermaye birikmesi, artması ve artan bu ekonomik sermayenin hiç üşesiz üretim kapasitesini artırmasıdır (Kaynak, 2011; 268).

Bireylerin ve toplumların ekonomik refahının ve sürdürülebilir şekilde kalkınmasının yöntem ve metotlarının bulunmasını amaçlayan iktisat bilimi, kalkınma ve refahı sağlayacak hedefleri belirlemede dikkatli davranmak zorundadır. Bu çalışmada, kalkınma ve refahın gerçekleştirilmesi için en önemli ve temel hedefler olarak birey ve ekonomik sermaye belirlenmiştir.

Birey ve ekonomik sermayenin belirlenmesinde ana amaç kalkınmayı sağlayan ve basit büyüme modeli olan Cobb-Douglas üretim fonksiyonunun iki temel değişkeni insan (iş gücü) ve sermayeyi (ekonomik) içermesidir. Belirlenen bu iki temel değişken çerçevesinde yapılan bu çalışmada neticesinde kavramsal, karlılık ilişkisi ve bu ilişkinin yönü ve kuvveti bakımında çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Kavramsal olarak birey sermaye irdelendiğinde, tıpkı ekonomik sermaye gibi iktisat tarihinin başlarından bu yana iktisatçılar tarafından önemsenmiş ve birçok araştırmaya konu olduğu görülmüştür. Başlarda ekonomik sermayenin içinde olduğu

de erlendirilse de i gücü-emek unsuru göz önüne alındı ında ayrı olarak de erlendirilmesi gerekti i sonucuna varılmı tır.

Ekonomik sermaye ise fiziki sermayeye yakın bir kavram olsa da ölçülebilirlik açısından mal ve hizmet üretiminin öncesi, sürecinde ve sonrasında kullanılan ve ekonomik olarak de er atfedilebilen her türlü fiziki ve finansal de er olarak de erlendirilerek kalkınma ile ili kisi ara tırılmasında aralarında daha kuvvetli neden sonuç ili kisinin tespit edilmesi amaçlanmı tır.

Be eri ve ekonomik sermayenin kalkınma ile ili kisinin tespiti için yöntem ve metotların belirlenmesine ihtiyaç vardır. Maddi dünyada varlı ı ispat edilebilir oldu undan dolayı ekonomik sermayenin tespiti temel ekonomik göstergeler ile oldukça kolay olsa da be eri sermayenin tespiti nitelik açısından kıyasla oldukça zordur. Bunun nedeni ekonomik sermaye birikimi sayısal olarak hesaplanabilir iken be eri sermaye birikimi sınırlı da olsa e itim harcaması yoluyla gözükmekte ve ekonomiye etkisi dolaylı olmaktadır.

Yapılan yatırım neticesinde be eri sermaye birikimi üretimde kullanılmadı ında yok olup gitmektedir. Bu nedenle günümüz modern dünyasında tam olarak be eri sermayenin nasıl ölçülebilece i konusunda bir fikir birli inin olmadığı açıktır. Uluslararası kurumlar olarak OECD'nin PISA projesi ve UNDP'nin yaptı ı nsani geli mi lik endeksi çalı maları buna örnek olarak kabul edilebilir. Bu ba lamda yapılan ara tırmalar bu çalı mada incelenmi tir. Bu ara tırmalara örnek olarak seçilen ülkeler arasında ülkelerin kalkınmı lık durumları be eri ve ekonomik sermayeleri ile birlikte göz önüne alınmı tır.

Ampirik bir çalı maya gerek olmaksızın ortaya çıkan sonuç ekonomik sermaye birikiminin yanı sıra nitelikli i gücünün kalkınmadaki önemini ortaya koymu tur. Bu ba lamda ekonomik kalkınmanın en önemli sa layıcısı olan ekonomik sermaye birikimi ile beraber nitelikli i gücü sa layacak be eri sermaye birikiminin sa lanması için politikalar belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

2.5.3. Be eri ve Ekonomik Sermayenin Ekonomik Kalkınma Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi

Oldukça tartışılmalı olan ve uzun yıllardır iktisatçıların mikro ve makro düzeyde ekonomik davranışların yönünü belirleyebilmek amacıyla kalkınma üzerinde diğer faktörler veri iken be eri ve ekonomik sermayenin etkilerini ölçme yöntemleri bulma ve bunları ampirik açıdan test etme konusunda çalışmaları yapılan çalışmalarından anlaşılmaktadır.

Ekonomik sermaye ile simetrik olarak üretim sürecini desteklediği değerlendirildiğinde bir üretim faktörü olarak be eri sermayenin daha fazla desteklendiği iddia edilmektedir (Mincer, 1984: 15). Buna karşın, Gümü (Gümü , 2005: 72)'ün yaptığı ampirik bir çalışmada, be eri sermayenin ekonomik büyüme ve kalkınmayı pozitif yönde etkilediği ve be eri sermayenin GSMH' a katkısının ekonomik sermaye ve iş gücünden az olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu durum uygulanan ve uygulanacak politika ve davranışların ne yönde olması gerektiği be eri ve ekonomik sermayenin kalkınmayla olan ilişkisinin ölçümünü zorunlu kılmaktadır.

Ekonomik sermayenin ölçümünün en basit yolu kişi başına düşen milli gelirden imdiki ve gelecek tüketimin çıkarılması ile ortaya çıkan ve yatırım harcamaları olarak belirlenen kısmın tespitidir. Bireylerin tüketimlerinde kısa dönemde değişiklikler beklenmediğinde makroekonomik düzeyde kişi başına milli gelirde artışın ekonomik sermayeyi de artıracak olduğunda ekonomik sermayenin kalkınma üzerinde etkisi kolayca hesaplanabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus ekonomik sermayenin kişi başına geliri, kişi başına gelirin ise ekonomik sermayeyi olumlu yönde etkilerken kalkınma ile ilişkisi bakımında tek başına açıklayıcı olmamasıdır (Altıntaş , 2006: 63).

Nitel durumu itibarıyla kolaylıkla hesaplanabilir olan ekonomik sermayeye karşın nitel durumu itibarıyla be eri sermayenin ölçümü oldukça zordur ve hesaplama için üzerinde çok farklı yöntemlerle hesaplama yolu denenmektedir.

“Be eri sermayenin ekonomik kalkınmaya olan etkisi nasıl ölçülür?” sorusunun pozitif bilimlerdeki doğrudan ölçüm yöntemleriyle cevaplanması mümkün değildir. Niteli itibarıyla bir aca benzetilerek tasvir edildiğinde be eri sermaye nasıl

ölçülür sorusunu cevaplamak be eri sermayeyi olu turan gövdeyi, dalları ve kökünü ölçmekle mümkündür. Kısaca do rudan de il de dolaylı yollardan ölçümün mümkün oldu u ispatlanabilirlik açısından önemlidir. Be eri sermayenin ölçümü yerine bireylerin okulda geçirdikleri süre uzunlu u ya da aldıkları e itim seviyesi en genel kullanılan göstergeler olarak de erlendirilebilir. Ancak bu de erlendirmenin ülkeler arası geli mi lik farkları ile bu ülkelerdeki bireylerin okulda geçirdikleri süre uzunlu u ya da aldıkları e itim seviyesi bir arada göz önüne alındı ında hatalı olabilece i anla ılmaktadır. Ülkelerin ço unlu u bu göstergeler hususunda benzer oranda verilere sahip olmasına kar ın bu veriler bireylerin aldıkları e itimin ne kadar kaliteli ve faydalı oldu u hususunda yeterli düzeyde sonuçlara ula tıramamaktadır. Örne in aynı süre e itim almı ve aynı düzey diplomaya sahip iki farklı birey bilgi ve becerisini i gücü olarak arz ederken aynı seviyede verimli ve üretken olmayabilir (Brian, 2007: 137). Bu örnekte anla ılaca ı üzere be eri sermaye gibi çok yönlü kavramın kalkınma göstergesi olarak ölçülürken birçok farklı alternatif yöntemden faydalanmayı gerektirmektedir.

OECD'nin kısa adı PISA (Project of International Student Assessment) olan Uluslararası Ö renci De erlendirme Projesi konuya açıklık getirmesi açısından önemli bir örnektir. Bu proje kapsamında bireyler için yazılı metinleri okuyarak anlama yöntemiyle bilgi düzeylerini, potansiyel becerilerini ve topluma birey olarak katılabilme yeteneklerini belirlemek amaçlanmı tır.

Tablo 2.1: 2012 yılı OECD'nin Yaptı ı PISA Ara tırmasında Okuma Performansı

Ülke Adı	Erkek	Kız	Ülke Adı	Erkek	Kız	Ülke Adı	Erkek	Kız
Japonya	526,618	550,724	Almanya	486	530,119	Macaristan	467,964	507,549
Kore	524,965	548,207	Fransa	482,972	526,765	srail	463,46	507,451
rlanda	509,153	537,669	ABD	482,498	513,269	Slovenya	457,991	509,135
Kanada	505,512	540,657	Norveç	481,284	527,771	zlanda	457,275	508,39
Hollanda	498,317	524,761	Danimarka	480,89	511,529	Rusya	455,147	495,144
Polonya	496,706	538,687	OECD	477,832	515,427	sveç	454,466	510,15
Yeni Zelanda	495,365	529,765	OAVG	477,832	515,427	Türkiye	452,843	498,64
Avusturya	495,09	529,542	Çek Cumhuriyeti	473,983	512,79	Yunanistan	451,718	502,198
Estonya	494,319	537,833	spanya	473,806	502,511	Slovakya	444,081	483,303
Finlandiya	494,006	555,708	Lüksemburg	473,046	503,024	ili	429,696	452,371
Belçika	492,755	524,602	Avusturalya	471,093	508,021	Meksika	411,365	435,272
sviçre	491,074	527,064	talya	470,938	509,945	Brezilya	394,184	424,734
ngiltere	486,631	511,534	Portekiz	468,39	507,562	Hindistan	382,254	410,408

Kaynak: URL 3 (2015)

2012 yılına ait ara tırmada OECD ÷lkelerinde bulunan erkek ve kız ö rencilerin arasında benzer süre e itim almı ve benzer düzey diplomaya sahip olmalarına kar ın ÷lkeler arası kalkınmı lık düzeyi farkını be eri sermaye açısından açıklanamazken yapılan PISA ara tırmasında bu farkın nedenini nispi olarak açıklanabilmektedir. Bir OECD ÷lkesi olarak Türkiye ortalamanın çok altında kalmaktadır (Tablo 2.1). Bu da e itim süresi ile ÷lkelerin ekonomileri arasındaki farkın nitelikli be eri sermaye farkında kaynaklandı ı sonucuna ula tırmakta ve e itim politikaları belirlenmesi konusunda öncelikleri ortaya koymaktadır. E itim seviyesinin ölçülmesi bu seviyeyi artırıcı politikaları belirlemesine yardımcı olmasına kar ın sorunları ölçmede kullanılan veri setlerinin azlı ı ile ölçme yöntemlerinin yetersizli i gibi kar ıla ılan zorluklar be eri sermayenin ölçümünü olumsuz yönde etkilemektedir (Yılmaz, 2007: 81).

2.5.3.1. nsani Geli mi lik Endeksi

Sadece dolaylı yollardan ölçümü mümkün olan be eri sermayenin kalkınmayla olan ili kisinin ölçümü bilimsel olarak bir kaç yöntemle yapılsa da dünyaca kabul edilen en önemli ölçüm aracı insani geli mi lik endeksidir. Birle mi Milletler Kalkınma Programı (UNDP) insani geli mi li in o yılıki durumunun bu endeks kullanılarak hesaplanabilece i savunmaktadır. Bir ÷lkenin ekonomik refahını büyüme ve üretime dayalı göstergelerden ayrı olarak ÷lke temelli ölçmek yerine birey temelli ölçmeyi sa layan bir yöntem olarak insani geli mi lik endeksi, do umda ya am beklentisi olarak ölçülen ömür, yeti kinlerde okur-yazarlık oranı, ilk, orta ve yüksekö retimde okulla ma oranı ile birlikte beklenen okulla ma oranı ve satın alma gücü paritesine göre ki i ba na dü en milli gelir gibi ya am standardı göstergelerinin ortalamasına dayanılarak hesaplanmaktadır (Güner ve Sarısoy, 2006: 61).

Tablo 2.2: 2014 Yılı Ülkelerin İnsani Gelişimlik Endeksleri

Çok Yüksek İnsani Gelişim		Yüksek İnsani Gelişim		Orta İnsani Gelişim		Düşük İnsani Gelişim	
Ülke Adı	GE	Ülke Adı	GE	Ülke Adı	GE	Ülke Adı	GE
Norveç	0,944	Beyaz Rusya	0,798	Botsvana	0,698	Kenya	0,548
Avustralya	0,935	Rusya	0,798	Moldova	0,693	Nepal	0,548
İsviçre	0,930	Uman	0,793	Mısır	0,690	Pakistan	0,538
Danimarka	0,923	Romanya	0,793	Türkmenistan	0,688	Myanmar	0,536
Hollanda	0,922	Uruguay	0,793	Gabon	0,684	Angola	0,532
Almanya	0,916	Bahamalar	0,790	Endonezya	0,684	Swaziland	0,531
İrlanda	0,916	Kazakistan	0,788	Paraguay	0,679	Tanzanya	0,521
ABD	0,915	Barbados	0,785	Filistin	0,677	Nijerya	0,514
Kanada	0,913	Venezuela	0,762	Özbekistan	0,675	Cameron	0,512
Yeni Zelanda	0,913	Türkiye	0,761	Filipinler	0,668	Yemen	0,498
Singapur	0,912	Sri Lanka	0,757	El Salvador	0,666	Lesotho	0,497
Hong Kong	0,910	Meksika	0,756	South Afrika	0,666	Togo	0,484
Lihten tayn	0,908	Brezilya	0,755	Vietnam	0,666	Haiti	0,483
İsviçre	0,907	Gürcistan	0,754	Bolivya	0,662	Zambiya	163
İngiltere	0,907	Saint Kitts ve Nevis	0,752	Kırgızistan	0,655	Uganda	0,483
İzlanda	0,899	Azerbaycan	0,751	Moğolistan	0,727	Benin	0,480
Kore	0,898	Grenada	0,750	Yeşil Burun Adaları	0,646	Sudan	0,479
İsrail	0,894	Ürdün	0,748	Mikronezya	0,640	Cibuti	0,470
Lüksemburg	0,892	Makedonya	0,747	Guyana	0,636	Güney Sudan	0,467
Japan	0,891	Ukrayna	0,747	Nikaragua	0,631	Senegal	0,466
Belçika	0,890	Cezayir	0,736	Fas	0,628	Afganistan	0,465
Fransa	0,888	Peru	0,734	Namibya	0,628	Fildişi Sahili	0,462
Avusturya	0,885	Arnavutluk	0,733	Guatemala	0,627	Malavi	0,445
Finlandiya	0,883	Ermenistan	0,733	Tacikistan	0,624	Etiyopya	0,442
Slovenya	0,880	Bosna Hersek	0,733	Hindistan	0,609	Gambiya	0,441
İspanya	0,876	Ekvator	0,732	Honduras	0,606	Kongo	0,433
İtalya	0,873	Saint Lucia	0,729	Bhutan	0,605	Liberya	0,430
Çek Cumhuriyeti	0,870	Çin	0,727	Timor-Leste	0,595	Gine-Bissau	0,420
Yunanistan	0,865	Fiji	0,727	Suriye	0,594	Mali	0,419
Estonya		Vanuatu	0,594	Kongo	0,591	Mozambik	0,416
Bruney	0,856	Tayland	0,726	Kiribati	0,590	Sierra Leone	0,413
Katar	0,850	Dominik	0,724	Gine	0,587	Gine	0,411
Andorra	0,845	Libya	0,724	Zambiya	0,586	Burkina Faso	0,402
Slovakya	0,844	Tunus	0,721	Gana	0,579	Burundi	0,400
Polonya	0,843	Kolombiya	0,720	Laos	0,575	Çad	0,392
Litvanya	0,839	Saint Vincent ve Grenadinler	0,720	Banglade	0,570	Eritre	0,391
Malta	0,839	Jamaika	0,719	Kamboçya	0,555	Orta Afrika	0,350
Suudi Arabistan	0,837	Tonga	0,717	Sao Tome	0,555	Nijer	0,348
Arjantin	0,836	Belize	0,715				
Birleşik Arap Emirlikleri	0,835	Dominik Cumhuriyeti	0,715				
İtalya	0,832	Surinam	0,714				
Portekiz	0,830	Maldivler	0,706				
Macaristan	0,828	Samoa	0,702				
Bahreyn	0,824						
Letonya	0,819						
Hırvatistan	0,818						
Kuveyt	0,816						
Karadağ	0,802						

Kaynak: URL 4 (2015)

Yıllık olarak yayınlanan rapor, güncel konular üzerine ele tirdiği ülkeler, göreceli olarak 188 ülkeyi insani gelişim açısından karşılaştırma imkanı veren güncellenmiş

verilerden oluşmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak bu konuda değerlendirildiğinde yüksek insani gelişme seviyesinde bulunan 167 ülke arasında Türkiye 71. Sıradadır. Türkiye'nin ekonomik büyüklük sıralaması ile karşılaştırıldığında bu sıralamanın oldukça orantısız olduğu açıktır (Tablo 2.2). Ancak yıllara dayalı olarak bu orantısızlığın az da olsa azaldığı ortaya çıkmaktadır (Tablo 2.3).

Tablo 2.3: Türkiye'nin Uzun Önemli İnsani Gelişimlik Endeksi Trendi

Yıllar	Doğum Beklenen Yaşam Süresi	Ortalama Okullaama Yılı	Beklenen Okullaama Yılı	Satın Alma Gücü Paritesi Cinsinden Kişi Başına Gayri Safi Gelir (2011SGP \$)	İnsani Gelişimlik Endeksi
1980	58,7	2,9	7,5	8 656	58,7
1985	61,7	4,0	8,3	9 266	61,7
1990	64,3	4,5	8,9	10 546	64,3
1995	67,0	4,8	9,6	11 372	67,0
2000	70,0	5,5	11,1	12 890	70,0
2005	72,5	6,0	11,9	15 060	72,5
2010	74,3	7,2	13,9	16 587	74,3
2011	74,6	7,4	14,4	17 814	74,6
2012	74,9	7,6	14,4	18 011	74,9
2013	75,3	7,6	14,4	18 391	75,3
2014	75,3	7,6	14,5	18 677	76,1

Kaynak: URL 4 (2015)

Türkiye'nin uzun dönemli insani gelişimlik endeksi seyri görülmektedir. Bu endekse göre 1980 yılından 2014 yılına kadar ortalama yaşam süresi 58 yıldan 75'e çıkmıştır. Benzer şekilde ortalama okullaama, eğitim süresi ve kişi başına düşen gayri safi milli gelir önemli oranda artarken insani gelişimlik endeksi de benzer bir oranda artmıştır (Tablo 2.3). Dolayısıyla, bu endeks değerleri ortaya çıkan sonuçlara göre ölçüm aracı olarak ne kadar gerçekçi olduğu açıktır. Bu da benzeri sermayenin kalkınmasıyla beraber zamanla önemini ortaya koymaktadır.

2.5.3.2. Beşeri Sermaye Endeksi

Bir ülkenin beşeri sermayesinin ölçülebilir olarak bilinmesi gelecekteki potansiyel başarısının hesaplanması ve diğer ülkelerle kıyaslanabilmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Beşeri sermaye endeksi ülkelerin beşeri sermayelerini nasıl geliştirdiklerini, nasıl kullandıklarını ve zamanla nasıl ilerlettiklerini hesaplamak için kullanılmaktadır. Bu endeks ülkelerin eğitimlerinin, istihdamlarının, demografik trendlerinin ve kullanmadıkları bireylerinin yeteneklerinin gerçek durumunu göstermektedir (URL 5, 2015).

Bu endeks, kalkınma ile be eri sermaye ili kisini belirlemek için kullanılan bir di er ölçüm aracıdır. Bu endeks ile geli me anlayı ı ekonomik büyüme hedefinden e itlik, süreklilik, verimlilik gibi kavramlara dönü mü tür. Be eri sermaye endeksi, kalkınmanın bir ölçütü sayılan GSMH'nin ba arılı bir alternatifi ölçüm aracı kabul edilmektedir (Karaka ve Köksal, 2003: 13).

Be eri sermaye endeksi hesaplanması üç ana kriterden yola çıkılarak hesaplanabilmektedir:

i) Refah standardı: Satın alma gücü Paritesine göre ki i başına düşen GSY H ile hesaplanmaktadır.

ii) E itim standardı: Endekste e itim seviyesinin tespitinde iki ayrı unsurdan yararlanılmaktadır. Bunlar yeti kinler arasındaki okuma-yazma oranı, ortalama e itim süresidir.

iii) Sa lık standardı: Bir ülkedeki ortalama ya am süresi beklentisi olarak ölçülen ömür, be eri sermaye endeksine dahil edilmektedir (Karaka ve Köksal, 2003: 14).

Tablo 2.4: 2014 Yılı Ülkelerin Be eri Sermaye Endeksleri

Çok Yüksek nsani Geli me		Yüksek nsani Geli me		Orta nsani Geli me		Dü ük nsani Geli me	
Ülke Adı	BS	Ülke Adı	BS	Ülke Adı	BS	Ülke Adı	BS
Finlandiya	85,78	Macaristan	75,82	Azerbaycan	67,58	Kuveyt	59,31
Norveç	83,84	Malta	75,77	Çin	67,47	Namibya	59,09
sviçre	83,58	Slovakya	75,48	Tacikistan	67,24	Moroko	59,04
Kanada	82,88	talya	75,44	Arnavutluk	67,2	Honduras	58,93
Japonya	82,74	Hırvatistan	75,37	Trinidad ve Tobago	67,1	Kamboçya	58,55
sveç	82,73	Kazakistan	74,56	Türkiye	67,09	Tunus	58,21
Danimarka	82,47	Portekiz	74,5	Endonezya	66,99	Banglade	57,62
Hollanda	82,3	Romanya	73,94	El Salvador	66,89	Hindistan	57,62
Yeni Zelanda	81,84	Yunanistan	73,7	Moldova	66,81	Kenya	57,54
Belçika	81,12	spanya	73,3	Moritanya	66,66	Uganda	57,34
Avusturya	81,02	Bulgaristan	72,81	Bolivya	66,46	Tanzanya	56,56
rlanda	80,59	Ermenistan	72,5	Jamaika	65,95	Madagaskar	56,25
Avusturalya	80,22	Kırgızistan	71,82	Paraguay	65,68	Laos	56,16
Fransa	80,15	ili	71,8	Ürdün	65,59	Nepal	55,77
Slovenya	79,95	Filipinler	71,24	Barbados	65,09	Lesotho	54,74
Estonya	79,88	Uruguay	71,18	Brezilya	64,6	Ruanda	54,17
ABD	79,64	Arjantin	71,01	Guyana	64,17	Malavi	53,49
Litvanya	79,33	Panama	71,01	ran	63,2	Senegal	53,04
ngiltere	79,07	Sırbistan	70,97	Dominik	62,79	Burma - Myanmar	52,97
zlanda	78,86	Mo olistan	70,75	Gana	62,63	Pakistan	52,63
Lüksemburg	78,79	Malezya	70,24	Zambiya	62,5	Cezayir	52,14
Almanya	78,55	Kosta Rika	69,75	Mısır	61,38	Etiyopya	50,25
Letonya	78,39	Birle ik Arap Emirlikleri	69,39	Suudi Arabistan	61,38	Burkina Faso	49,22
Singapur	78,15	Makedonya	69,31	Guatemala	61,34	vory Sahilleri	49,02
Çek Cumhuriyeti	77,6	Katar	69,04	Butan	61,11	Mali	48,51
Rusya	77,54	Tayland	68,78	Botsvana	60,81	Gine	48,25
Polonya	77,06	Meksika	68,5	Kamerun	60,75	Nijerya	47,43
sraill	77,03	Sri Lanka	68,19	Nikaragua	60,65	Burundi	46,76
Güney Kore	76,84	Peru	68,13	Venezuela	60,51	Moritanya	42,29
Ukrayna	76,21	Kolombiya	67,63	Güney Afrika	60,5	Çad	41,1

Kaynak: URL 5 (2015)

Birle mi Milletler Kalkınma Programı 1990 yılından beri bu endeksin hesabında iki farklı yöntem kullanılmı tır. Be eri sermaye endeksinin de eri, 0 ile 1 arasında de i mektedir. 120 ülkeye ait be eri sermaye endeksleri yardımıyla Türkiye ekonomisinin dünyanın en büyük 20 ekonomisi içerisinde bulunmasına kar ın be eri sermaye endeksine sonuçlarına göre 68. sırasında olu u kalkınma açısından be eri sermaye hususunda önemli eksikli in göstergesi oldu u sonucuna varılabilir (Tablo 2.4).

3. BÖLGESEL KALKINMA VE KALKINMA AJANSLARI

3.1. Bölgesel Kalkınma

Bölge kavramı bir ehrin toplam alanından büyük, fakat bulundu u ülkenin kapladığı co rafi alanın tamamından daha küçüktür. Kendine özgü bazı özellikleri barındıran bölgeyi bir ülkenin fiziksel olarak bir bölümü olarak nitelemek mümkündür (Erkal, 1982: 3).

Bölgesel kalkınma ise sınırları co rafi, ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlerden yola çıkılarak belirlenmiş bir bölgenin kendi kapasitesini artırarak, bu bölgede ya ayan insanların ya am kalitelerini ve ekonomik durumlarını iyile tirmeyi amaçlayan kalkınma biçimi olarak tanımlanabilir (Berber ve Çelepçi, 2005: 2).

İkinci Dünya sava ı ile ekonomi literatürüne giren bölgesel kalkınma kavramı, her bölgenin kendi gerçeklikleri, kendine özgü kaynakları ile kalkınarak bir bütün olan ulusal kalkınmayı gerçekle tirmesini hedeflenmektedir (İldırar, 2003: 252).

Yeni bölgesel kalkınma anlayı ındaki yerelle meye ba lı kalkınmada kararların karar vericilerin tamamının yerelde bulunanlar tarafından verilmesi kalkınmanın yerelde bulunanlar tarafından gerçekle mesi bölgesel kalkınmanın ulusal kalkınmayla aynı yönde olamayabilece i, belki de olumsuz yönde olaca ı durumlara dayanmaktadır. Merkezden tam ba ımsız bir yerel politika belirlemenin imkansız olaca ı nedeniyle yerelle me ile karar verici mekanizmalar yarı özerk bir yapıya sahip olmalıdır. Bu sayede yarı özerk karar alma mekanizmasına sahip bölgeler kalkınmalarını küreselle me ve ulusal kalkınma ile uyumlu hale getireceklerdir.

Yeni bölgesel kalkınma anlayı ıyla beraber sadece teknik ve ekonomik yönde bir gelişimin olduğu bir kalkınma değil, be eri faktörlerin de geli tildi i bir kalkınma olacaktır. Bir bölgede meydana gelen teknik ve ekonomik ilerlemelerin be eri sermayeyi de olumlu yönde etkileyece i açıktır. Bölgede ya ayan insanlar, kendi gelecekleri ile ilgili kararları içinde kendilerinin de bulundu u karar alma mekanizmaları tarafından alınması bunların karar alabilme yetene ine sahip olmasını sağlamaktadır.

Bir bölgenin kalkınması kendi kaynakları ile olurken bu kalkınmanın gerçekleşmeye başlaması ve bölgenin cazibe merkezine dönüşmesiyle beraber diğer bölgelerin buna bağlı olarak beheri ve ekonomik sermayelerinin gelişmesiyle o bölgenin kalkınması daha büyük ivme kazanır ve daha büyük seviyelerine ulaşır.

3.1.1. Yeni Bölgesel Kalkınma Politikaları

Bölgesel kalkınma farkının azaltılması ve küreselleşmenin getirdiği zorlukların getirdiği sorunları nedeniyle bölgesel ekonomilerinin gelişmesi zorunluluğunu artırmıştır. Dolayısıyla, kalkınma politikaları ulusal düzeyden çok bölgesel düzeye doğru kaymaktadır. Bununla birlikte, bölgesel politikalar konusunda hem teoride hem de uygulamada ciddi dönüşümler yaşanmaktadır (Engin, 2015: 15).

Tarihi süreciyle değerlendirildiğinde kalkınma politikaları ilk olarak klasik bölgesel kalkınma olarak adlandırılan Keynesyen müdahaleci politikaların uygulanamaması her bölgede aynı verimliliği sağlayamaması bazı bölgelerde daha düşük verim alınması ve bu nedenle 1980'li yıllardan başlayarak piyasa yanlısı neoliberal politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Bu neoliberal politikalara bağlı hızlı bir küreselleşme hareketi yeni bir bölgesel-yerel kalkınma anlayışı doğurmuştur (Çakmak, 2006: 42).

Merkezi hükümetler, kendisinin ekonomiye doğrudan müdahalesi olarak uygulanan Keynesyen politikaları terk edip, denetimlerini azalttı ve doğrudan müdahaleler yerine daha çok tevik edici ve belli kısıtlı sınırlamalar yoluyla yönlendirici neoliberal politikalar uygulayıp, özel girişimlerinin önünü açarak bölgesel kalkınmayı sağlamayı amaçlamışlardır (Çakmak, 2006: 45).

Devlet müdahalelerinin ve denetimlerinin sınırlandırılması, özel sektörün alanının genişlediği bu yeni durumda küreselleşme süreci ile birlikte bölgesel kalkınma fikri yeni bir boyut kazanmıştır. Yeni bölgesel kalkınma fikri küreselleşmenin yanında karar verici mekanizmanın merkezden daha çok yerele devredilmesi neticesinde 'yerelleşme' kavramını ortaya çıkarmıştır. Buna göre, bir bölgenin karar vericilerinin kendi imkanlarıyla ekonomik kalkınmayı hedefleyen politikalar üretirken bu politikaların küreselleşen dünyada uluslararası gelişmelerle uyumlu olmayı zorunlu hale getirmiştir (Aydemir ve Karakoyun, 2011: 15).

Yeni yaklaşımla teviklerin ve sınırlamaların ne şekilde uygulanabilir politikalar haline dönüşmesi politikaların uygulanacağı bölgenin coğrafi, ekonomik, sosyal ve kültürel durumunun yanında küreselleşme sürecine uygun rekabet edilebilir ve sürdürülebilir olması gerekmektedir. Rekabetçi ve sürdürülebilir bir kalkınma için ise firmaların ve yeni girişimcilerin yerel potansiyeli kullanmayı iyi bilmesi ve yeni potansiyeller geliştirmeyi hedeflemeleri gerekmektedir.

3.1.2. Uygulanan Teviklerin Niteliği

Bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi böyle bir başarı için ise karar verici mekanizmalara devren görev; firmaların kendilerini geliştirmesi ve yeni girişimcilerin yeni yatırımları tevik edecek teknik, ekonomik ve beşeri sermaye desteği politikaları uygulanmasıdır. Dolayısıyla, teviklerin “otomatik hak kazandırıcı” şeklinde de ilde “seçici” olması önemlidir. Bu nedenle tevik politikalarının merkezi karar vericiler tarafından belirlenmesinin yerine bölgesel karar vericiler tarafından belirlenmesinin önemi açıktır. Bu konuda karar verme yetkisinin merkezi hükümetten bölge karar vericilere giderek artan şekilde geçmesi bu devrenin kabul gördü ünü göstermektedir (Arslan, 2005: 285).

Uygulanan bölgesel kalkınma tevikleri tarım, imalat ve turizm gibi sektörler başta olmak üzere ara tırma-geliştirme (ARGE), danışmanlık gibi birçok alanda olmaktadır. Bu teviklerin kime, nasıl ve ne kadar verileceği hususunda ise çok miktarda ancak az oranda uygulanan teviklerin yatırımcı kararlarında fazla etkin olmadığından dolayı bu teviklerin zaman ve kaynak israfına neden olduğu açıktır. Bu nedenle bu teviklerin kalkınma odaklı, zaman ve kaynak israfına sebep olmayacak şekilde olması gereklidir. Bu tevikler yeni yatırımları artıracak ya da mevcut firmaların tesis yenileme, ara tırma-geliştirme, beşeri ve ekonomik sermayesini güçlendirme ve teknik açıdan yenilikler ortaya koymasını amaçlamalıdır (Aydemir ve Karakoyun, 2011: 25).

3.2. Bölgesel Kalkınma Ajansları

Bölgesel kalkınma yerel imkanların ve rekabet edilebilirlik avantajını kullanılması bölgesinde kamu ve özel sektör karar vericileri arasında ortaklık kurması ve i birli i içinde olması, kalkınma planlarının birlikte hazırlanması ve uygulanması ve ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi gibi önemli amaçları olmalıdır (Abacı ve Aydın, 2014: 159). Böyle bir bölgesel kalkınmanın sa lanması için kurulmu en önemli aktör durumundaki kurulu lar bölgesel kalkınma ajanslarıdır.

Bölgesel kalkınma ajansları (BKA) yerel piyasa ba arısızlıklarını azaltmak ve merkezi hükümetin makroekonomik bölgesel politika araçlarını ve amaçlarını desteklemek amacıyla kurulmu organizasyonel kurulu lardır. Birçok BKA'lar bölgesel açıdan finansal sektörde asimetrik ya da eksik bilgi ve risk, alt yapı ve e itimde dı salıkların ve hızlı büyüme ve teknolojik geli menin ortaya çıkardığı sorunların neden oldu u piyasa ba arısızlıklarını azaltmaya yönelik etkide bulunaca ı ekonomistler tarafından belirtilmektedir (Cameron ve Donson, 2000: 15).

Bunların yanında BKA'lar meslek e itimi, sosyal ve fiziki artları iyile tirerek ve yeni yatırımları çekmek amacıyla giri imcileri te vik ederek be eri ve ekonomik sermayeyi artırarak sürdürülebilir ve rekabetçi bir kalkınmayı sa lamayı amaçlamaktadır (Tiftikçigil, 2010: 44).

BKA'lar faaliyetlerine göre stratejik ajanslar, küresel operasyonel ajanslar ve dı yatırım çekmek amacı güden içsel cazibe ajansları olarak dört ayrı bölüm olarak sınıflandırılabilir.

BKA'larn kurulaca ı bölgeler açısından uygulamada dünyadaki örnekler incelendi inde herhangi bir sınırlamanın olmadığı ifade edilirken, bir bölgede bölgesel kalkınma ajansının kurulabilmesi için her halükarda o bölgeye ili kin bazı temel özelliklerin olması gereklidir. Bunlar bölgenin;

- Yeterli nüfus
- Yeterli nitelikli insan gücü
- Mevcut giri imcileri veyahut giri imcilik potansiyelinin varlığı
- Bölgesel ya da yerel kalkınma stratejisi konusunda görüş birli i

- Kalkınacak bölge yapısını tanımlayacak sektör yapısı

gibi sahip oldu u temel özelliklerdir (URL 6, 2015).

3.3. Dünyada Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Tarihsel Gelişimi

Bölgesel Kalkınma Ajanslarının dünyadaki uygulamalarında merkezi tekilata organik bağılı m genellikle üniter devletlerde bulundu u, federal devlet yönetim sistemine sahip ülkelerde ise daha bağımsız yapıdadır. Ço u geli mi veya geli mekte olan ülkelerde kâr amacı gütmeyen tüzel ki ili e sahip kurulu ekinde yapılanmı BKA'lar bulunmaktadır (ZKA, 2008: 13).

BKA'lar ilk olarak 1930 yılında Tennessee Valley Authority (TVA) ismiyle kurulmu tur. 1929 yılında ba ta ABD olmak üzere tüm dünyada görülen 'Büyük Buhran'ın olumsuz sonuçlarından di er bölgelere nispeten daha çok zarar gören Tennessee Vadisi Bölgesini kalkındırmayı amaçlanmı tır (Özkul ve Demirer, 2012: 163). Tennessee Vadisi Bölgesinde bilinçsiz tarım faaliyetleri bölgenin ABD'nin refah düzeyi en dü ük bölgesi olması nedeniyle, bölgenin olumsuz çevresel dı salıklarını ortadan kaldırmak, tabii varlıklarını geli tirmek ve sosyo-ekonomik refahını artırmak gayesiyle kurulmu tur (Özmen, 2004: 88).

kinci dünya sava ı sonrası ya anan sosyal ve ekonomik yıkım ile bu süreçte ya anan teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, Avrupa'da bölgelerarası e itsizliklerin ortaya çıkmasına, hatta var olan e itsizliklerin ise daha da artmasına sebep olması nedeniyle bölgelerarası kalkınmı lık farkı ortaya çıkmı tır. Örne in talya'da var olan kuzey ve güney bölgeleri arasındaki geli mi lik farkı daha da artmı , Büyük Britanya'da skoç ve Galler bölgelerinde sanayinin çökü ü ve yeniden yapılanma problemleri ortaya çıkmı , Fransa'da ba kent Paris ve civarı ülkenin geri kalmı bölgelerinin toplamından daha geli mi bir düzeye ula mı tır (Kumral, 1993: 49-50). Bu bölgelerarası kalkınmı lık farkının azaltılmaya çalı ılması amaçlandı ında bölgesel kalkınma kavramının önemi ortaya çıkmı tır. Ayrıca Küreselle me sürecinin getirdi i küresel rekabetin yerini ehirlere ve bölgeler düzeyindeki rekabete bırakması yerel girişimlerin desteklenmesi ve yerel potansiyellerin harekete geçirilmesiyle

yerelde proje üretme kapasitesi geliştirilmi ve nitelikli personel istihdamı gibi nedenlere bağlı olarak bazı bölgelerin uluslararası düzlemde diğer bölgelere göre daha hızlı bir büyüme ve gelişme hızı buldu u ve böylece ülkenin genel büyümesi, refah ve istihdama katkı sağladığı görülmeye başlandı olarak bazı bölgelerin ulusal ve uluslararası olarak desteklemesi ve diğer zorunluluklar dolayısıyla bölgesel kalkınmayı gerçekleştirmek üzere oluşturulan uluslararası fonlar kalkınma ajanslarının yaygınlaştırılmasında önemli etkileri olan dışsal gelişmeler olmu lardır. Bu artlar altında başta Avrupa Birliği'nin bölgesel kalkınmaya verdiği önem özellikle Birliğe sonradan katılan ve/veya aday ülkelerin adaylık sürecinde bölgesel kalkınma farklarını azaltmak amacıyla da BKA'larının sayıları giderek artmıştır.

Kurulan bu BKA'lar kuruluş aşamasında Avrupa Birliği tarafından desteklenerek geliştirilmiş ve zamanla en başarılı kalkınma modeli aracı durumuna gelişmiştir (ZKA 2008: 10). Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında BKA'lar Türkiye'de kurulmuştur.

Dünyadaki kalkınma ajanslarının kuruluş türlerine, faaliyetlerine, temel seviyelerine, kuruluş dönemleri ve kuruldukları ülkelere göre incelendiğinde; 2006 yılında kurulan kalkınma ajanslarıyla kıyas edildiğinde Türkiye'nin bu konuda geç kaldığı anlaşılmaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Kurulu Türlerine, Faaliyetlerine, Temel İlevlerine, Kurulu Dönemleri ve Kuruldukları Ülkelere Göre Dünyada Kalkınma Ajansları

Kurulu A amasının Yasal Çerçevesi	Faaliyetine Göre	Temel İlevleri	Kurulu Dönemleri ve Yeri
Devlet tarafından (Galler Kalkınma Ajansı, İskoçya Giri İm, İrlanda'da Shannon Kalkınma)	Stratejik ajanslar	1. İşsel dinamiklere dayalı kalkınma amaçlı ara tırma ve geli tirme faaliyetleri: -Yerel gözlem birimleri olu turmak, -statistikler tutmak -Veri tabanı olu turmak -Bölgesel kalkınma ablonları hazırlamak	1930 ABD
“Ad Hoc” yasa ile Yetki Devri düzenlemesi (Devolution) çerçevesinde yerel ve bölgesel idareler içinde	Küresel ölçekte faaliyet gösteren ajanslar	2. Giri İmci hizmetleri: - İletmeler arasında gayrimenkul yatırım ortaklıkları, devralmalar ve transfer İletmelerinde yardımcı olmak -Sorunlu İletmelere yardımcı olmak -Uzmanlıklar olu turmak - İnovasyon ve teknoloji transferi yapmak -E İtım kurumları ve İletmeler arasında İletim İletim kurmak - İhracat konusunda danı İmanlık yapmak	1950 Brezilya, Avusturya, Belçika, Fransa, İrlanda, Japonya, İngiltere
Bölgeselle İeme veya desantralizasyon süreci çerçevesinde yerel ve bölgesel idareler tarafından	Sektörel ölçekte faaliyet gösteren ajanslar	3. Yerel ve bölgesel idarelere yönelik hizmetler: -Yerel aktörlere danı İmanlık yapmak -Altyapı hizmetleri -Bölge İçi ve bölgelerarası pazarlama	1960-1970 Almanya, İngiltere, İtalya, Hollanda, Fransa, İspanya
Yerel payda İarın ortaklı İ çerçevesinde kamu ve özel sektör ortaklı İyla	İşsel cazibe yaratan ajanslar	4. E İtım Hizmetleri: - İhtiyaç duyulan İ gücü niteli İni analiz etmek -Kurulu İar İin spesifik e İtım programları hazırlamak -Sürekli e İtım hizmeti	1980-1990 Yunanistan, İspanya, Finlandiya, Danimarka, İtalya Portekiz
Kamu İnetiminin yerinden İnetim birimleri çerçevesinde		5. Uluslararası Faaliyetler: - İnovasyon ve teknoloji transferi yapmak -Yabancı yatırımcılar çekmek - İletmeleri uluslararası pazara açmak -Avrupa Birli İi Programlarına ve ulus a İrı İalara katılmak	1990 Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Litvanya, Polonya, Portekiz, Slovakya, İsviçre, Ukrayna, Fransa
Yabancı sermayeyi bölgeye çekme amaçlı kurulu İar olarak BKA'lar		6. Stratejik Bölge Planlaması: -Potansiyel aktörleri harekete geçirmek -Bölgesel kalkınmanın farklı İlemleri arasında denge olu turmak	

Kaynak: URL 7 (2015)

3.4. Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu

Bugün Türkiye’de bulunan bölgeler arasında gerek ekonomik gerekse de sosyal alanda gelişimlik farkları yadsınamaz düzeyde oldu unu ve bunların temel göstergeleri gelir dağılımında eşitsizlikleri, fiziki ve sosyal altyapı noksanlıkları, eğitim ve sağlık gibi alanlardaki dengesizlikleri oldu unu ifade etmek mümkündür. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının başlangıcından günümüze kadar bölgelerarası gelişimlik farklarını azaltarak dengeli bir kalkınmayı gerçekleştirmeye çalışmak Türkiye’nin ekonomik kalkınma açısından temel amaçları arasındaki yerini hep korumaktadır. Başlangıçtaki amaçları gerçekleştirmek için bazı politikalar ve araçlar oluşturulmuş ve uygulanmıştır.

Uygulanan politikalar ve araçların en önemlisi kapsamlı bölge planlarıdır. Bunlarla beraber, Kalkınmada Öncelikli Yörelere (KÖY), Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), Küçük Sanayi Siteleri (KSS), devlet destekleri ve entegre kırsal kalkınma projeleri gibi çeşitli amaca uygun politik araçlar da uygulanmıştır. Türkiye’de uygulanan bütün bu politikalara ve bunların araçlarına rağmen bölgeler arasındaki gelişimlik farkları istenilen düzeye getirilememiştir. Dengesizliklerin yapısal sorunlardan kaynaklanması bu eşitsizliklerin en önemli nedeni oldu unu iddia edilebilir. Türkiye’nin en az gelişmiş bölgeleri olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri illerinde bölgesel yatırımların yeni yatırımlar ve dolayısıyla kalkınma sağlayamamasının bölgenin yapısal sorunları ortada olduğundan bu iddiaya önemli bir delil olarak kabul edilebilir. Bölgesel gelişimlik farklarının fazla olduğu başta GAP ve bunun dışındaki bölgelerde (DOKAP, DAP, ZBK vb.) planların finansal boyutunun noksan bırakılması, stratejik açıdan zayıflığı, yerelde yeterince sahiplenilmemesi ve yerelde planları uygulayacak kurumların yetersizliği sebebiyle istenilen seviyede gerçekleştirilememiştir. Bir bölgesel kalkınma stratejisi gereği için uygulanan organize sanayi bölgeleri (OSB) ve küçük sanayi siteleri (KSS) ile Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) için finansal destek politikaları kalkınmayı gerçekleştirmede başarılı olsa da bölgesel kalkınma farkları azaltma yönünde doğrudan etkili oldu unu mevcut eşitsizlikler nedeniyle iddia etmek olanaksızdır. Aslında bu uygulamaların bölgelerarası eşitsizliği sadece bazı

bölgelerin cazibe merkezi olarak ortaya çıkması dolayısıyla olumsuz etkide bulundu u dahi iddia edilebilir (im ek, 2013: 12).

Belirtilen bu uygulamaların ba arısızlı ı, küreselle me ile di er yapısal sorunlarla birlikte Türkiye’de, ortaya çıkan yeni bölgesel kalkınma anlayı ı ile yeni bölgesel kalkınma araçlarına ihtiyacı do urmu tur. Bu nedenle, Türkiye’de bölgesel kalkınmanın sa lanması amacıyla bölgesel kalkınma ajansları kurulması fikri benimsenmi tir (Abacı ve Aydın, 2014: 161).

Türkiye’nin 1999 yılında Helsinki zirvesinde AB’ye aday olarak kabul edilmesiyle birlikte Avrupa Birli i Komisyonun hazırladı ı Katılım Ortaklı ı Belgesinde orta vadede yapılması gereken düzenlemeler arasında BKA’ların bölgesel kalkınmada önemli bir araç olarak seçilmesinde Avrupa Birli i üyelik sürecinde çok önemli bir yeri oldu u açıktır.

Üyelik sürecinin ba lamasıyla yo un bir ekilde üzerine tartı malar yapılmı ve 25.01.2006 tarihli 5449 Sayılı Kalkınma Ajanslarının Kurulu u, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun kabul edilerek 26 adet Düzey 2 bölgesinde kurulmasına karar verilen kalkınma ajanslarının pilot uygulaması zmir ve Adana-Mersin’de ba lanmı tır. Bu ajanslara ilave olarak 2008 yılı sonu itibariyle stanbul, Konya, Samsun, Erzurum, Van, Gaziantep, Diyarbakır ve Mardin Kalkınma Ajansları resmi olarak kurulmu ve toplamda 26 kalkınma ajansı faaliyetlerine ba lamı tır.

uan da bu 26 adet bölgesel kalkınma ajansı kuruldu u bölgenin küreselle me ve bunun neden oldu u artan rekabete uyumunu kolayla tıran ve bölgenin kalkınmasını bölgenin sahip oldu u yerel dinamikleriyle sa lamayı hedefleyerek faaliyetlerine devam etmektedir (ZKA, 2008: 540).

Tablo 3.2: Türkiye’de Kurulan Kalkınma Ajansları

Düzyey 2 Bölgesi	Kapsamındaki İller	Merkez
TR 10	İstanbul	İstanbul Kalkınma Ajansı
TR 21 TR 22	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ Balıkesir, Çanakkale	Trakya Kalkınma Ajansı Güney Marmara Kalkınma Ajansı
TR 31 TR 32 TR 33	İzmir Aydın, Denizli, Muğla Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	İzmir Kalkınma Ajansı Güney Ege Kalkınma Ajansı Zaferan Kalkınma Ajansı
TR 41 TR 42	Bilecik, Bursa, Eskişehir Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
TR 51 TR 52	Ankara Karaman, Konya	Ankara Kalkınma Ajansı Mevlana Kalkınma Ajansı
TR 61 TR 62 TR 63	Antalya, Burdur, Isparta Adana, Mersin Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Çukurova Kalkınma Ajansı Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı
TR 71 TR 72	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir Kayseri, Sivas, Yozgat	Ahiler Kalkınma Ajansı Orta Anadolu Kalkınma Ajansı
TR 81 TR 82 TR 83	Bartın, Karabük, Zonguldak Çankırı, Kastamonu, Sinop Amasya, Çorum, Samsun	Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
TR 90	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı
TR A1 TR A2	Bayburt, Erzincan, Erzurum Ardahan, Iğdır, Kars	Kuzeydoğu Kalkınma Ajansı Serhat Kalkınma Ajansı
TR B 1 TR B 2	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli Bitlis, Hakkari, Muş, Van	Fırat Kalkınma Ajansı Doğu Anadolu Kalkınma
TR C1 TR C2 TR C3	Adıyaman, Gaziantep, Kilis Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa Batman, Mardin, Siirt	Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Karacadağ Kalkınma Ajansı Dicle Kalkınma Ajansı

Kaynak: URL 8 (2015)

Bölgesel Kalkınma ajanslarının kurulu -faaliyet yerleri Türkiye haritası yardımıyla açıklanması anlaşılabilmektedir. Harita aşağıda sunulmuştur.

ekil 3.1: Türkiye’de Kurulan Kalkınma Ajansları Haritası

Kaynak: URL 9 (2015)

Türkiye genelinde Kalkınma ajansları tarafından yürütülen faaliyetlerden kaynaklanan Türkiye genelinde Kalkınma Ajanslarının Gerçekleşen Harcamaları Tablo 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3: Türkiye genelinde Kalkınma Ajanslarının Gerçekle en Harcamaları (2012)

Ajans Adı	Genel Yönetim Hizmetleri	Plan, Program ve Proje Hizmetleri	Değerlendirme ve Koordinasyon Hizmetleri	Araştırma Geliştirme Hizmetleri	Tanıtım ve Eğitim Hizmetleri	Proje ve Faaliyet Destek Hizmetleri	Genel Toplam
AH KA	3.562.437	152.618	18.780	41.279	295.954	6.897.613	10.968.680
ANKARA	4.791.359	152.082	21.729	264.355	4.309.800	16.989.920	26.529.246
BAKA	4.066.400	294.949	16.333		707.635	8.450.700	13.536.017
BAKKA	7.010.920	379.870	22.880	7.670	532.775	8.952.005	16.906.121
BEBKA	4.301.435	193.830	32.354	31.743	767.209	13.627.638	18.954.209
ÇKA	5.870.834	319.308	22.102		91.182	25.645.413	31.948.840
DAKA	5.314.105	143.495	23.880	314.170	555.777	7.461.432	13.812.858
D KA	5.506.274	20.663		244.336	373.654	10.631.531	16.790.022
DO KA	4.312.319	196.974	5.568	42.109	570.051	10.046.792	15.173.814
DOKA	7.115.727	261.122	40.751		639.118	10.407.808	18.464.526
FKA	4.910.863	734.180	51.715	187.137	364.504	9.769.997	16.018.394
GEKA	4.512.551	89.277	2.754	33.753	240.015	7.430.440	12.308.790
GMKA	4.601.923	341.572	41.380	64.351	715.435	15.025.022	20.789.683
KA	3.864.007	106.250	10.450	30.385	253.954	14.592.050	18.857.096
STKA	5.121.173	495.812	49.401		4.885.572	31.317.656	41.869.614
ZKA	6.583.900	137.167	10.704	833.275	2.635.810	11.197.547	21.398.403
KARACA DA	6.021.461	1.078	3.127	98.746	267.094	32.119.815	38.511.321
KUDAKA	4.406.231	82.535	18.539	365.499	547.604	15.005.386	20.425.794
KUZKA	4.707.156	18.085	15.183	303.207	311.846	11.230.987	16.586.463
MARKA	5.432.680	105.078	250.255	357.791	1.656.904	22.590.818	30.393.526
MEVKA	4.804.811	217.099	34.646	424.940	446.322	19.810.599	25.738.417
OKA	4.655.199	562.820	15.562	75.111	369.560	22.959.276	28.637.528
ORAN	3.992.165	142.866	3.906		256.146	15.893.545	20.288.629
SERKA	4.603.379	215.377	9.215	375.453	1.583.888	10.669.465	17.456.776
TRAKYA	4.374.309	192.770	47.028	261.777	635.814	7.537.126	13.048.824
ZEKA	4.914.095	145.157	16.992	75.728	331.474	17.635.051	23.118.497
TOPLAM	129.357.713	5.702.036	798.797	4.432.815	24.345.096	383.895.630	548.532.088

Kaynak: URL 24 (2016)

Bu tablodan anlaşıldığı üzere 2012 yılı için Türkiye nüfusunun %3.7'sini oluşturan Batı Akdeniz Bölgesi için BAKA harcaması Türkiye ortalamasının %2,47'si kadar gerçekleşmektedir. Nüfus ve kalkınma seviyesi ile orantısız olan bu harcama miktarı sonraki yıllar için değerlendirilmemektedir. 2013 yılı için BAKA faaliyet harcamaları toplamı 19.216.945,29 TL iken 2014 yılı için BAKA faaliyet harcamaları toplamı 22.837.877 TL'dir. Bu verilerden yola çıkarak BAKA'nın gerçekleştirdiği faaliyetlerinden kaynaklanan harcamalarında önemli miktarda artış olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.5. Türkiye Örneğindeki BKA'lara Yönelik Eleştiriler

Köklü bir devlet yapısı olan Türkiye'de, 2005 yılı gibi oldukça yeni sayılabilecek tarihte faaliyete başlayan kamu kurumu durumundaki BKA'lar hakkında olumlu ya

da olumsuz birçok görü bulunmakta ve tartı malar güncelli ini korumaktadır. Burada asıl tartı ılması gereken konular bu ajansların kamu kurumu olma vasfının ve kamusal amaçların yanında ekonomik büyüme ve kalkınmaya etkilerinin ne oldu u/olacağı ve bu amaçlamanın sonuçları gibi hususlardır.

Yasal statüsü olarak özerk bir kamu kurumu olan ve personel yapısı itibarıyla az ve etkin bir kadro eliyle etkin bir ekilde çalışması planlanan BKA'lar Türkiye'deki Kamu ktisadi Kurulu ları (K K) gibi algılanması durumunda bu etkinli ini zamanla kaybedece i öngörülebilir. Siyasi otoritelerin de müdahalelerinin ve yerel karar vericilerin öngörüsüz müdahaleleriyle de hantal, plansız, kadro sayısını artıran ve do ru karar verebilme süreçlerinin zorla tı ı gibi risklerin beklentileri vardır (URL 25, 2016).

Karar vermede üstünlü ün özel sektör ve sivil toplum kurulu ları temsilcilerinde oldu u AB'deki kalkınma ajansı uygulamalarının aksine Türkiye'de özel sektör ve sivil toplum örgütleri bu karar verme süreci içinde olmakla beraber son karar merkezi Devlet Planlama Te kilatı (DPT)'dir. Bu durumda Türkiye'deki BKA'lar AB'dekilerin aksine bir merkezi kamu kurulu u olan DPT'nin ta ra te kilatları görüntüsündedir (Berber ve Çelepçi, 2005: 154). Bu yönüyle, Dünya'daki örnekleri aksine BKA'lar özel sektör dinamizmini yakalama amacından uzakla maktadır. Temelde üniter devlet yapısının korunmasını ve merkezi politikalarla e güdümlü bir biçimde çalışmayı amaçlayan bu yapı bölgesel dengesizlikleri azaltmada tam anlamıyla ba arılı olamayacağı konusunda ele tirilmeye açıktır.

Kamu kurumu statüsüne bir ele tiride karar vericilerin sorumsuzlu u sorundur. BKA'ların yerel ve merkezi idari bir kurulu olmaları nedeniyle kamu görevlileri belli hesap verme esas ve usullerine tabi iken STK ve özel sektör temsilcilerinin sorumlulu unun nasıl olacağı bu yönüyle ele tirilen yapının olu masında etkili oldu u savunulabilir. Her ne kadar kendine özgü denetim mekanizmaları bulunsada di er kamu kurum ve kurulu ları gibi Sayı tay denetimine tabi olmaması ve bir kamu kurumu gibi denetlenebilir olmaması kamusal denetim birli i açısından sorundur. Denetimin yetersizli i ve belli bir hukuki düzen çerçevesinde olmayı ı ba arısızlı ın en temel faktörlerindedir (Koçberber, 2006: 53).

BKA'ların kamu müdahalesi sayılabilecek çeşitli hibe ve desteklerini merkezi politikalarla uyumlu olarak bölgelerarası gelişimi azaltmak mı yoksa yerel politikalarla uyumlu sadece bölgenin fiziki, beşeri ve finansal imkan ve potansiyellerini esas alarak büyüme ve sürdürülebilir bir kalkınmayı mı ya da bu iki dengeyi nasıl sağlama yönünde kullanılacak karlı karlıya kalınacak temel sorunlardan biridir. Bu sorunun yanında küreselleşme ile birlikte bölgelerin ulusal ve uluslararası düzeyde BKA'ların sınırlı politikalarının nasıl etkin olacağı merak konusudur (Erzi, 2005: 30).

Bölgelerarası gelişimlik farkını azaltmayı amaçlayan BKA'ların öncelikle karılaması gereken sorunlardan biri de buldukları bölgeyi oluşturan il ve ilçeler arası kalkınımlik sorunudur. Kurullarında her ne kadar bu farkların en az olacağı ekliyle BKA bölgeleri belirlenmiş olsa da bunlar arasında önemli gelişimlik farkı olduğu ifade edilebilir (Oyan, 2006: 9).

Özel sektör için izleni takibi yapan devlet pozisyonunda olan BKA'lar, diğer denetleyici, düzenleyici ve merkezi ve/veya yerel politikaları uygulayıcı kamu ve kurullarıyla yetki alanı konusunda çatışma açıktır (Karanfil, 2006: 6).

Zaman zaman DPT'nin hiyerarşisinde bir tarafta kurullu gibi algılanan kalkınma ajanslarının bölgeleme mantığının bazı sorunlar içermesi, ajans sayısının çok olması, aynı bölge içinde yer alan bir kısım illerin yapısal özellikleri arasında farklılıklar bulunması gibi nedenlerle eleştirilmektedir (Karabulut, 2007: 760).

4. BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI (BAKA) ÖRNEĞİ

Dünyada birçok başarılı uygulanması bulunan ve gerek kuruldu u bölgenin ve gerekse de ulusal ekonomisinin yeni yatırımlar ve istihdam sağlamak yoluyla kalkınmasına önemli katkılar sunan Kalkınma Ajanslarının asıl görevi; bölgelerinde bulunan kamu kurumlarının, özel sektörün ve sivil toplum örgütlerinin dinamik gücünü aynı yönde birleştirerek yerel kalkınmayı oluşturan bu sinerjiyle hızlandırmaktır.

Buna göre, bölgesi Antalya, Isparta ve Burdur illerinden oluşan Batı Akdeniz bölgesinin ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş Türkiye'deki diğer örnekleri gibi idari ve mali özerkliği olan, özel sektör dinamizmi ile hareket eden bir kamu kuruluşu olan BAKA'nın görevleri arasında, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak yer almaktadır (Engin, 2015: 46). Bu bağlamda BAKA'nın bölgeye kazanımlarını daha iyi anlatabilmesi açısından Batı Akdeniz Bölgesini ve dolayısıyla Antalya, Burdur, Isparta illerinin başarılı potansiyeli olarak değerlendirilebilecek coğrafi, sosyal, kültürel, ekonomik yönleriyle açıklanması bu çalışmaya önemli katkılar sağlayacaktır.

4.1. Batı Akdeniz Bölgesinin Beşeri ve Ekonomik Sermayeye İlişkin Genel Yapısı

4.1.1. Batı Akdeniz Bölgesinin Genel Yapısı

Antalya, Isparta, Burdur illerini kapsayan TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesi'nin batısında Muğla ve Denizli, kuzeyinde Afyon ve Konya, doğusunda Karaman ve Mersin illeri, güneyinde ise Akdeniz yer almaktadır. Batı Akdeniz Bölgesi verimli toprakları, zengin su kaynakları ve ılıman iklimi ile birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, her çağda cazibe merkezi olmuş bir yerleşim alanıdır (URL 10).

4.1.2. Batı Akdeniz Bölgesinin Ekonomik Sermayeye li kin Yapısı

Çe itli yöntemlerle hesaplanabilen ekonomik sermaye TR61 Düzey 2 Bölgesi ve di er bölgeler için ekonomik sermaye yapısı gayri safi katma de er ile hesaplanabilir.

Tablo 4.1: 2011 Yılı Cari Fiyatlarla Bölgesel Gayri Safi Katma De er- ktisadi Faaliyet Kollarına Göre, (-000 TL)

statistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (Düzey 2)	Tarım	Sanayi	Hizmet	Gayrisafi Katma De er
TR	103 635 252	316 326 396	730 491 491	1 150 453 139
TR10	621 756	85 466 006	226 349 898	312 437 660
TR21	3 037 411	12 186 630	15 944 831	31 168 871
TR22	5 508 598	5 479 527	13 659 389	24 647 513
TR31	4 130 240	20 418 621	51 373 300	75 922 162
TR32	6 685 445	9 142 174	24 279 119	40 106 739
TR33	7 828 246	14 821 216	18 655 447	41 304 909
TR41	4 081 989	30 195 380	39 250 757	73 528 126
TR42	4 969 009	26 063 105	41 238 834	72 270 948
TR51	2 802 189	25 533 418	70 969 102	99 304 709
TR52	6 079 820	6 359 910	14 527 588	26 967 317
TR61	7 581 180	6 063 891	32 101 227	45 746 298
TR62	6 705 681	9 571 186	29 252 436	45 529 304
TR63	4 275 756	8 206 865	17 308 137	29 790 758
TR71	4 037 938	4 064 127	9 673 603	17 775 668
TR72	4 013 185	7 890 797	14 402 926	26 306 909
TR81	875 339	5 841 832	7 985 447	14 702 618
TR82	1 892 973	1 643 902	4 661 773	8 198 649
TR83	5 737 899	6 739 881	18 465 839	30 943 620
TR90	3 561 824	6 471 219	18 013 882	28 046 924
TRA1	1 839 156	2 115 500	6 637 771	10 592 427
TRA2	1 906 694	1 076 938	4 701 548	7 685 179
TRB1	2 249 881	3 657 101	10 141 008	16 047 989
TRB2	2 762 256	1 821 467	7 406 125	11 989 848
TRC1	2 123 119	6 494 548	11 670 850	20 288 517
TRC2	5 582 836	4 421 200	13 254 212	23 258 247
TRC3	2 744 831	4 579 954	8 566 445	15 891 229

Kaynak: URL 10 (2015)

Bölgelerarası farklılıkları ortaya çıkaran en önemli göstergelerden biri Gayri Safi Katma De er hesaplamasıdır. Buna göre, Türkiye’de bulunan Düzey 2 bölgeleri arasında geli mi lik farkları incelenirken TR 61 Batı Akdeniz Bölgesinin 2011 yılı için tarım, sanayi, hizmetler sektörü verileri ile bölgenin gayri safi katma de eri

verileri bölgenin öneminin yanında kalkınma düzeyi hususunda bu çalı maya katkıda bulunacak önemli bilgiler sunmaktadır (Tablo 3.1).

Bu ba lamda, ortalamanın üzerinde bulunan TR 61 Batı Akdeniz bölgesinin en güçlü katma de er sunan sektörü hizmet sektörüdür. Bu bölgede, hizmet sektörünün en güçlü sektör olmasının nedeni turizmdir. Bunu sa layan en büyük nedenler arasında bölgenin co rafi, tabii, ekolojik, tarihi, iklimsel yapısından kaynaklanan kıyı turizminin yanında alternatif turizm (sa lık turizmi, termal turizm, kı sporları, da ve do a turizmi, yayla turizmi, kırsal ve ekoturizm, kongre ve fuar turizmi, kruvaziyer ve yat turizmi, golf turizmi vb.) olanakları açısından da imkanlarının çok fazla olmasıdır. Turizm imkanlarının artmasıyla yatırımları arttırması ve bunun bölgesel kalkınma sa laması arasında olumlu bir ili ki bulunmaktadır (Dilek ve Kandemir, (2013: 1657).

Hizmet Sektörü tarım ve sanayi sektörüne kıyasla çok az katma de er sunmakta ise de tarım sektörü ayrı olarak de erlendirildi inde di er bölgelere kıyasla Türkiye ikincisi durumunda olan bir katma de ere sahiptir. Bunun da bölgenin iklimi, sulama imkanları, ula ım kolaylı ı, verimli ve oldukça büyük tarım alanları gibi etkenlerin sayesinde oldu u açıktır. Özellikle meyve ve sebze üretimleri göz önüne alındı ında Türkiye’de ilk sıralara varan tarımsal bir üretim vardır.

Tablo 4.2: 2011 Yılı Cari Fiyatlarla Sektörlerin Gayri Safi Katma De er çindeki Payı (%)

Sektörlerin Gayri Safi Katma De er çindeki Payı (%)	Tarım	Sanayi	Hizmetler
TR61 Batı Akdeniz Bölgesi	16,6	13,3	70,2
Türkiye Geneli	9,0	27,5	63,5

Kaynak: URL 10 (2015)

Bölgenin sanayi üretimi Türkiye ortalamasına yakın düzeyde olmasına ra men gerek Türkiye geneli sırası gerekse de bölgedeki di er sektörlerin gayri safi katma de er içinde oranlarıyla kar ıla tırıldı ında daha dü ük paya sahip oldu u ve dolayısıyla bu sektörün di er sektörlere nispeten beklentiyi kar ılayamadı ı ifade edilmelidir (Tablo 4.2).

4.1.3. Batı Akdeniz Bölgesinin Be eri Sermayeye li kin Genel Yapısı

Batı Akdeniz Bölgesinin be eri sermaye açısından mevcut durumunu açıklayabilmek için birinci bölümde de belirtilen temel göstergeler olarak bölgenin nüfus projeksiyonunun, demografik göstergelerinin, istihdama ve işsizlik oranlarının, eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmetler konularına ilişkin değerlendirilmelerinin belirtilmesi gerekmektedir.

4.1.3.1. Demografik Göstergeler

İlk olarak Bölgenin TÜİK verilerinden yola çıkılarak hazırlanan gelecek yıllara ilişkin nüfus projeksiyonları ele alınmaktadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.3: Bölgenin Gelecek Yıllara İlişkin Nüfus Projeksiyonları (2014 Yıl Sonu (-.000))

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Antalya	2 240	2 289	2 338	2 387	2 435	2 483	2 531	2 578	2626
Burdur	257	258	260	261	262	263	264	265	267
Isparta	420	421	422	422	423	424	425	425	426
TR 61 Bölgesi	2 918	2 969	3 020	3 071	3 121	3 171	3 221	3 270	3319
Türkiye Geneli	78 151	78 965	79 766	80 551	81 321	82 076	82 816	83 540	84 247

Kaynak: URL 16 (2015)

Türkiye geneli nüfusunun yaklaşık %3,7'si olan ve kişi sayısı 2 867 185 olan bölge nüfusu geçmiş yıllardan hareketle yıllık %3 artış varsayımıyla yıllara göre nüfus artışı gözlemlenmektedir. Buna göre, 2023 yılına kadar bölge nüfusu Türkiye nüfusuyla aynı yönde artarak 3 319 561 kişi olacaktır. Yine tablo yardımıyla nüfus artışı hızı açısından Türkiye nüfus artışı hızı ortalaması (%1,33) iken Antalya nüfus artışı hızı (%2,94) ile Isparta nüfus artışı hızı (%2,4) arasında oransal olarak önemli bir fark görülmemekte ve bu ortalamanın üzerindedirler. Burdur nüfus artışı hızının ise (%-1,4) azaldığı ifade edilebilir. Yine TÜİK (2014) verilerine dayanarak nüfus yoğunluğuna bakıldığında ise kilometrekare için Antalya (107) Türkiye (101) ortalamasının üzerinde iken, Burdur (38) ve Isparta (51) bu ortalamanın altındadır (Tablo 4.3).

Tablo 4.4: Bölgenin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı (2013-2014)

	Toplam nüfus	Aldığı göç	Verdiği göç	Net göç	Net göç hızı(‰)
Antalya	2 222 562	93 057	64 631	28 426	12,9
Burdur	256 898	10 235	12 271	-2 036	-7,9
Isparta	418 780	17 966	19 930	-1 964	-4,7
TR 61 Bölgesi	2 898 240	121 258	96 832	24 426	----
Türkiye Geneli	77 695 904	2 681 275	2 681 275	0	----

Kaynak: URL 17 (2015)

Nüfus artışı hızının illere göre farklılık göstermesi de tüm oranlarından ve net göçten kaynaklanmaktadır. TR61 Bölgesi yoğun göç alan bir bölgedir. 2013 yılı net göç verilerine göre TR61 Bölgesi, TR10 (İstanbul) Bölgesi'nden sonra en yoğun göç alan ikinci bölge konumundadır. Göç edebilecek her bin kişi içinde göç eden kişi sayısını ifade eden net göç hızı verilerine göre Bölge, düzey 2 bölgeleri içerisinde ilk sırada yer almaktadır (URL 10). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının (UNDP) Antalya'da gerçekleştirildiği 'Göç ve İstihdam: Antalya Kent Merkezi Çalışma Hayatı' çalışması raporunda Antalya'ya göç edenlerin %20'sini aramak ve kurmak sebebiyle en yüksek oranda ifade edilen göç nedeni olarak ortaya çıkmıştır. Bunu %19 ile eğitim, %16 ile evlilik, %8 ile eğitim bulması nedenleri takip ettiği belirtilmiştir (URL 18).

4.1.3.2. İstihdam ve İstihdam Hızı

Bölgenin beşeri sermaye yapısını incelemek amacıyla göz önüne alınması gereken diğer bir deyişle bölgedeki istihdama ve istihdam hızı ile ilgili görünümüdür. Ekonomik, siyasal ve politik istikrarın olmazsa olmaz düzeyde bir deyişle ikeni olarak ele alınması gereken istihdam ve istihdam hem bölgesel hem de ulusal olarak büyük öneme sahiptir. Buna göre, Bölgede, istihdamın ve istihdamın hem nitel hem de nicel veriler yardımıyla analiz edilmesi beşeri sermayeye yönelik gelecek politikalarını oluşturulması bakımından bu çalışmada açıklamasını gerekli kılmaktadır.

Bölgenin istihdamın ve istihdamın nicel verilerine bakıldığında 2014 yılında istihdam oranının Bölge içinde %8,3 olarak, istihdam oranının %56,1 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Geçmiş yıllara bakıldığında bu oranların ekonomik gelişmeye bağlı

olarak olumlu yönde ilerlediği görülmektedir. Batı Akdeniz Bölgesindeki iş gücüne katılma oranı ve istihdam oranının Türkiye ortalamasının üstünde olduğu ve işsizlik oranının ise Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Bu veriler, Bölgedeki iş gücü kapasitesinin yüksek ve işsizlik oranının Türkiye ortalamalarına göre daha düşük olduğunu göstermektedir (Tablo 4.5).

Tablo 4.5: Bölgenin iş gücü ve istihdam Durumu

	iş gücü (000)	istihdam (000)	işsizlik (000)	iş gücüne katılma oranı (000)	istihdam oranı	işsizlik oranı
Batı Akdeniz Bölgesi	1 224	1 122	102	56,1	51,4	8,3
Türkiye	28 786	25 933	2853	50,5	45,5	9,9

Kaynak: URL 20 (2015)

Bölgenin beşeri sermayesi ele alındığında en önemli verilerin başında iş gücünün nitel durumlarının incelenmesi gerekir. Bölgede iş gücüne katılan bireylerin cinsiyet ve eğitim durumları ile işsiz durumda bulunan bireylerin cinsiyet ve eğitim durumları verileri kullanılarak analiz edilmektedir (Tablo 4.6).

Tablo 4.6: Bölgenin iş gücünün ve işsizlerinin Cinsiyet ve Eğitim Durumları (2014)

15 ya üzeri işsiz (%)	Okuma Yazma Bilmeyen		Lise E itimliler		Lise ve Dengi Meslek Okulu		Yüksek Ö retim	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Batı Akdeniz Bölgesi	16,7	24,8	36,1	70,1	41,9	82	69	83,3
Türkiye	16	33,6	25,8	68,9	35	75,4	71,3	85
15 ya üzeri işsiz (%)	Okuma Yazma Bilmeyen		Lise E itimliler		Lise ve Dengi Meslek Okulu		Yüksek Ö retim	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Batı Akdeniz Bölgesi	3,2	14,9	9,2	6,4	19,7	7,3	12,9	6,5
Türkiye	3	13,6	9,3	9,5	19,2	8,7	15,5	7,6

Kaynak: URL 21(2015)

Bölgenin istihdamı erkeklerde eğitim seviyelerine göre okuma yazma bilmeyenler için Türkiye ortalamasının kayda değer düzeyde düşük olduğu, bunun da bölgede niteliksiz ve yaşlı erkek iş gücüne ihtiyacın bulunmadığını ortaya çıkarmaktadır. Kadınlarda ise sadece yüksekö retim mezunu kadınların istihdamı Türkiye

ortalamasının altında kalmasına rağmen, kadın işsizlik oranının Türkiye ortalamasından oldukça düşük olması bölge açısından avantajlı bir durum olarak göze çarpmaktadır.

4.1.3.3. E İtim

Bölge eğitim açısından değerlendirildiğinde; 2014 yılı itibarıyla 6 yaş üstündeki 2 595 535 bireyden 2 502 647'sinin okuma yazma bildiği, 49 032 bireyin ise okuryazar olmadığı görülmektedir. 6 yaş ve üzeri Bölge insanının yaklaşık %98,04'lük kesiminin okur-yazar olduğu görülmektedir. Bölgesel olarak okur-yazarlık oranı Türkiye ortalaması olan %95,9'un üzerindedir. Yine TÜİK verilerine göre cinsiyete göre okuryazarlık oranına ilişkin Bölgeye ait illerde Kadın ve erkek okuryazarlık sayılarının birbirine yakın olması Bölge adına önemli bir katkı sağladığı ifade edilebilir.

2014-2015 eğitim yılı içerisinde Bölge için ilköğretimde ve orta öğretimde öğretmen başına öğrenci sayılarına bakıldığında Türkiye ortalamasının kayda değer düzeyde altında olduğu ve okul öncesi öğretimde ve orta öğretimde okullama oranına bakıldığında Türkiye ortalamasının üstünde iken ilköğretimde bu oranın az da olsa altında olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4.7: Bölgenin Bazı Temel Eğitim Göstergeleri (2014)

	İlköğretimde Öğretmen Başına Öğrenci Sayısı	Orta öğretimde Öğretmen Başına Öğrenci Sayısı	Okul Öncesi Eğitimde Okullama Oranı (%)	İlköğretimde Okullama Oranı (%)	Orta Öğretimde Okullama Oranı (%)
Antalya	24	26	71,03	95,67	83,24
Burdur	14	20	75,83	94,76	85,40
Isparta	17	20	71,66	95,01	93,46
TR 61 Bölgesi	18	22	72,84	95,12	88,58
Türkiye Geneli	27	28	53,78	97,10	79,37

Kaynak: URL 19 (2015)

4.1.3.4. Sağlık ve Diğer Sosyal Hizmetler

Türkiye geneli nüfusunun yaklaşık %3,7'si ve 2 867 185 kişi sayısı Bölgenin sağlık ve diğer sosyal hizmetlerden faydalanan sayısı olarak kabul edildiğinde Bölgedeki hastanelerin sayısı Türkiye geneli toplamının %4,5'ine tekabül ederken, yatak sayıları oranlandığında nüfus oranı ile yakın bir derecede (%3,78) sahip olduğu

görülmektedir. Bu bağlamda, Bölge için sağlık hizmetlerinin Türkiye ortalamasının az da olsa üstünde olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4.8: Bölgedeki Hastane ve Yatak Sayıları (2014)

İller	Toplam		Kamu		Üniversite		Özel		Diğer Kamu (1)	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Antalya	43	5 135	15	2 415	2	872	26	1 848	0	0
Burdur	8	682	7	635	0	0	1	47	0	0
Isparta	17	1 996	10	1 209	1	463	5	279	1	45
Batı Akdeniz Bölgesi	68	7 813	0	32	4 259	0	3	1 335	0	32
Türkiye Geneli	1 528	206 836	866	123 690	69	36 670	556	40 509	37	5 967

Not: A: Hastane sayısı, B: Yatak sayısı

Kaynak: URL 21 (2015)

Yine bu verilere dayanarak, Bölgedeki illerin hastane ve yatak sayıları hizmet alanları ile kendi aralarında karşılaştırıldığında kamu hastane ve yatak sayıları oransal olarak dengeli görünürken özel hastane ve yatak sayıları Antalya ilinde nüfustan bağımsız olarak çok büyük bir farkla Bölgedeki diğer illere göre üstünlük sağlamaktadır. Bu durum Antalya ilinin bireylerin refah seviyeleri ve yıllık gelen turist sayısının fazlalığı ile gerekçelendirilebilir.

Tablo 4.9: Bölgedeki Sağlık Personelinin İllere Göre Dağılımı (2014)

İller	Toplam hekim	Uzman hekim	Pratisyen hekim	Asistan hekim	Diğer Hekimi	Hemşire	Sağlık memuru	Ebe	Eczacı
Antalya	4 379	2 534	1 302	543	928	3 912	4 449	1 681	1 096
Burdur	333	158	175	0	73	566	733	389	118
Isparta	1 056	546	255	255	131	1 328	1 297	602	191
Batı Akdeniz Bölgesi	5 768	3 238	1 732	798	1 132	5 806	6 479	2 672	1 405
Türkiye Geneli	135 616	75 251	39 045	21 320	22 996	142 432	149 616	52 838	27 199

Kaynak: URL 22 (2015)

Sağlık personelinin dağılımı sağlık hizmetlerinden faydalanan nüfus bağlamında değerlendirildiğinde toplam hekim sayısı oransal olarak %4,25 ile Türkiye ortalamasının üstündedir. Bununla birlikte diğer sağlık personeli olarak kabul edilen hemşire, sağlık memuru, ebe ve eczacı sayıları genel olarak ortalamasının üstünde bulunan bir durumdadır.

Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan illerin ve bölgelerin iktisadi ve sosyal kalkınma yolundaki performanslarının izlenmesini mümkün hale getiren Sosyo-Ekonomik Gelişimlik Sıralaması (SEGE) 2011 Araştırmasına göre TR61 Bölgesi, 26 düzey 2 bölgesi arasında 5. sırada yer almıştır. İstanbul, Ankara, İzmir gibi tekilden oluşan düzey 2 bölgeleri ilk üç sırayı alırken dördüncü sırada TR41 (Bursa-Eskişehir-Bilecik) Bölgesi bulunmaktadır. İller arasında yapılan sıralamada ise Antalya beşinci, Isparta 21'inci, Burdur 26'ncı olmuştur (URL 23).

Bölgenin genel durumu ve beşeri ve ekonomik sermaye açısından değerlendirilmesi neticesinde bu çalışma için örnek olarak seçilmesi gerçekçi analizler ve sonuçlar ortaya çıkarması açısından bakıldığında çalışmayı daha güvenilir kılabileceği sonucuna varılabilir.

4.2. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı

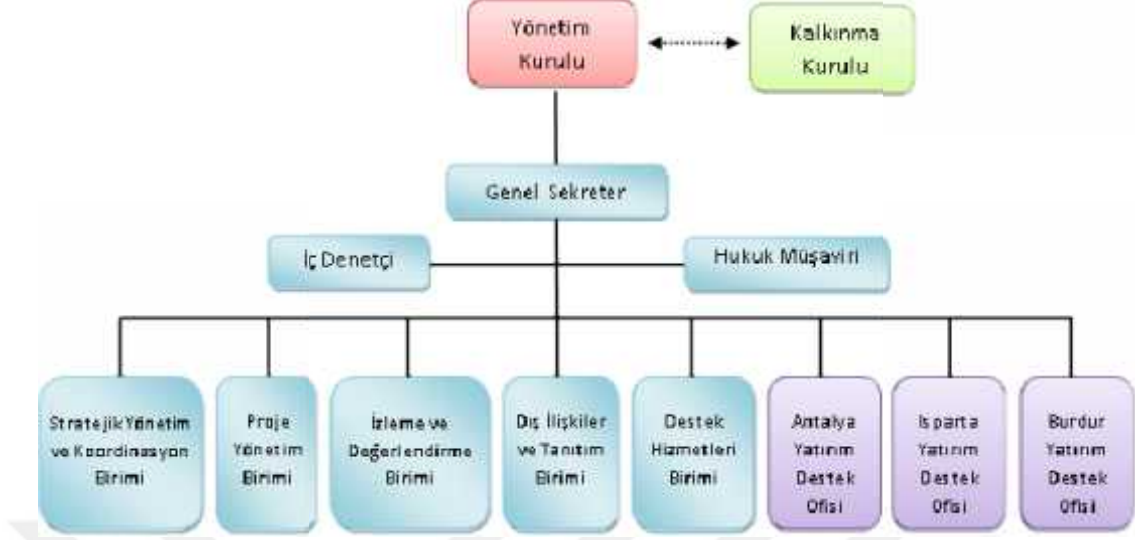
5549 Sayılı Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesine dayanılarak, 14 Temmuz 2009 tarihli ve 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) kamu tüzel kişiliğine sahip olup bu bağlamda kamusal görev ve yetkiler ile donatılmıştır.

BAKA Antalya, Isparta ve Burdur illerini içine alan TR61 düzey 2 Bölgesi olarak adlandırılan coğrafyada merkezi Isparta seçilerek kurulmuş olan kalkınma ajansıdır. BAKA bölgesindeki üç ilin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Ajans sürdürülebilir kalkınma misyonu için bütüncül bir yaklaşım ile yerel potansiyeli harekete geçirecek katılımcı araçlar geliştirmek ve uygularken, bölgesel kalkınmada öncü ve etkin, uluslararası tanınırlığa sahip bir Ajans olma vizyonunu sahiplenmiştir. BAKA bu vizyon çerçevesinde sürdürdüğü faaliyetlerinde ulaşmak istediği için gerçekleştirdiği tüm faaliyetleri katılımcılık, yenilikçilik, tarafsızlık, şeffaflık, güvenilirlik ve çözüm odaklılık temel değerlerine bağlı olarak sürdürmektedir (URL 12).

5449 sayılı Kanun'un Ajansın Teşkilatı başlıklı Üçüncü Bölümü'nde olduğu gibi BAKA'nın teşkilat yapısı, Kalkınma Kurulu, Yönetim Kurulu, Genel Sekreterlik ve Yatırım Destek Ofisleri şeklinde düzenlenmiştir.

ekil 4.1: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Tekilatı

Kaynak: URL 13

Kalkınma Kurulu, Ajansın danışma organıdır. BAKA Kalkınma Kurulu, bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; Bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere oluşturulmuştur. BAKA Kalkınma Kurulu illerin dengeli şekilde temsilini sağlayacak yapıda 100 üyeden oluşmaktadır. Kalkınma Kurulunda Antalya 50, Isparta 26, Burdur ise 24 üye ile temsil edilmektedir (URL 13).

Kalkınma Kurulu, Kurul Başkanı'nın daveti üzerine her yıl en az iki kez toplanmakta ve ajans faaliyetleri hakkında değerlendirilmelerde bulunmaktadır. Ayrıca Kurul, üye tam sayısının beşte birinin talebi üzerine Kurul Başkanı tarafından toplantıya çağrılır. Kalkınma Kurulu, üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır, katılanların çoğunluğu ile karar alır. Toplantı yeter sayısı sağlanamayan hallerde 15 günün aşmayacak şekilde yeni toplantı tarihi Başkan tarafından belirlenir ve bu toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz (URL 14).

5449 Sayılı Kanunda belirtildiği şekilde Kalkınma Kurulunun görev ve yetkileri:

- ❖ Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve yönetim kuruluna önerilerde bulunmak.

- ❖ Bölgenin sorunlarına ve çözüm önerilerine, tanıtımına, potansiyeline ve önceliklerine yönelik olarak yönetim kuruluna tavsiyelerde bulunmak.
- ❖ Toplantı sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına raporlamak ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayınlamak (URL 14).

Ajansın karar organı olan Yönetim BAKA Yönetim Kurulu; Antalya, Isparta ve Burdur Valileri, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı, Isparta ve Burdur Belediye Başkanları, Isparta ve Burdur İl Genel Meclisi Başkanları ile Antalya, Isparta ve Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanından oluşmaktadır.

Ajansın Yönetim Kurulunun Başkanı olan Vali aynı zamanda ajansın temsilcisidir. Bölgede birden fazla il bulunduğundan Yönetim Kurulu Başkanlığı; ilk yıl ajans merkezi olarak tespit edilen Isparta Valisi tarafından, arkasından devam eden yıllarda illerin alfabetik sırasına göre Antalya ve Burdur illerinin valileri tarafından birer yıl süreyle dönüşümlü olarak yürütülür. Yönetim Kurulu, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlası ile her ay en az bir kere toplanmaktadır. Yönetim Kurulu toplantılarına başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlık eder. Yönetim Kurulu, toplantıya katılanların oyu çokluğu ile karar alır. Etilik durumunda, başkanın oyu yönünde karar alınır. Ajans genel sekreteri, oy hakkı olmamak kaydı ile Yönetim Kurulu toplantılarına katılır (URL 13).

Ajansın icra organı olan Genel Sekreterliğin ve yatırım destek ofislerinin en üst amiri Genel Sekreter'dir. Genel Sekreter Yönetim Kuruluna karşı sorumludur. BAKA Genel Sekreterliği; Genel Sekreter yönetiminde Stratejik Yönetim ve Koordinasyon Birimi, Proje Yönetim Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi, Dış İlişkiler ve Tanıtım Birimi, Destek Hizmetleri Birimi ile Antalya, Isparta ve Burdur Yatırım Destek Ofislerinden oluşmaktadır (URL 13:12).

4.3. BAKA'nın Beşeri ve Ekonomik Sermayeyi Geliştirmesindeki Rolü ve Faaliyetleri

Beşeri ve ekonomik sermayenin geliştirilmesinde bölgesel kalkınma ajanslarının rolünü incelemek üzere BAKA örnek alınmıştır. Bunlar; Ajans tarafından TR 61 Düzey 2 Bölgesine yönelik olarak yürütülen faaliyetler planlama, programlama ve

koordinasyon faaliyetleri, yatırım ve tanıtım faaliyetleri, girişimci in geli tirilmesine yönelik faaliyetler, proje ve faaliyet destekleri olmak üzere dört ana ba lık altında ele alınmıştır.

BAKA'nın planlama, programlama ve koordinasyon faaliyetleri açısından de erlendirildi inde TR61 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Bölgesel Geli me Yüksek Kurulu tarafından 30.12.2014 tarihinde onaylanmıştır. Bu plan, 2014-2023 yılları arasında bölgesel kalkınma stratejilerinin ekillendirilmesi amacıyla ikinci bölge planını Bölge payda larının katkıları ile hazırlamıştır. Planın amacı, Batı Akdeniz Bölgesi içinde meydana gelen sosyal ve ekonomik de i imi Bölge dı ındaki geli meler ile ili kilendirerek gelecek 10 yıllık süreçte Bölgenin içsel kalkınmasına yönelik kapsamlı bir stratejik çerçeve ortaya koymaktır. Bunu gerçekle tirirken kamu kurulu ları, özel sektör ve sivil toplum kurulu ları arasında ileti imi artırmayı ve ortak bir çalı ma kültürünü geli tirmeyi ve yerel potansiyeli harekete geçirmeyi hedeflemektedir (URL 18).

Hazırlanan 2014-2023 TR61 Düzey 2 Bölge Planı çerçevesinde her bir dönem için ayrı faaliyet programları düzenlenmektedir. Bu faaliyet programlarının uygulanmasında kamu kurulu ları, özel sektör ve sivil toplum arasında koordinasyonu sa lama görevi de verilen BAKA tüm faaliyetleri konusunda effaf, denetlenebilir ve ula ılabilir olmasını faaliyet raporları, izleme ve de erlendirme raporları ile kendi kurumsal yapısı içinde denetlenmesi yoluyla sa lamaktadır.

çsel büyümeye dayalı politikalar ile ekonominin her kesiminin kalkınmasını sa lamayı prensip edinen BAKA'nın Bölgenin sahip oldu u içsel potansiyeli harekete geçirmesinin yanı sıra bölge dı ından da bölgeye yatırımcı çekebilmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, Bölge dı ından yatırım ve yatırımcı çekmek için uygulanan Yatırım ve Tanıtım Faaliyetleri Ajansı kuruldu undan beri önem verdi i politikaların ba lıcaları arasında gelmektedir. Bu do rultuda, BAKA bünyesinde Bölgedeki yeni girişimleri Yatırım Destek Ofislerinin desteklenmesiyle birlikte Dı liler ve Tanıtım birimi ile de bölgenin tanıtımı, bölgeye yatırımcı çekme ve yatırımcıların i lemlerini takip çalı maları yapılmaktadır (URL 18).

BAKA'nın Bölgenin kalkınmasına yönelik en önemli faaliyetleri proje ve faaliyet destekleri yapısal müdahale araçları olarak ifade edilebilir. Birçok yöntemle sürdürülebilir, rekabetçi ve dengeli olarak Bölgenin kalkınmasına doğrudan müdahaleyle bu durum sağlanabilir.

Bölgenin beheri ve ekonomik sermayesinin geliştirilmesinde diğer BAKA faaliyetlerine nispeten proje ve faaliyet destekleri doğrudan müdahaleyi içermesi ve daha ölçülebilir olması dolayısıyla bu çalışmada temel deikenler olarak ele alınacaktır. Buna göre, doğrudan finansman, doğrudan faaliyet ve güdümlü proje destekleri ile düşük faizli ve/veya uzun vadeli ya da faizsiz kredi destekleri daha çok ekonomik sermayeyi geli tirmek ve Bölgede bulunan firma ve kurumların kurumsal kapasitelerini geli tirmeye yönelik eğitim, danışmanlık faaliyetleri ile geçici süreli uzman/danışman deste i gibi teknik desteklerin daha çok beheri sermayeyi geli tirmek amacını taşıdığı çalışmada için kabul edilebilir (URL 18).

5. MATERYAL VE YÖNTEM

5.1. Ara tırma Bölgesi

Ara tırma Bölgesi olan TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesi Antalya, Burdur, Isparta illerini kapsamaktadır. Toplam nüfusu yaklaşık 2 684 318 olan Bölgenin Düzey 2 bölgeleri içinde 6. Sırada olup; Türkiye ortalamasının %3,7'sini ve 39 996 km²'lik alanla Türkiye yüz ölçümünün %4,7'sini oluşturmaktadır. Bölge, Kalkınma Bakanlığı 1 Sosyal Gelişimlik Endeksine göre 5. sıradadır. İller ayrımında ise Antalya 5'inci Isparta 21'inci ve Burdur ise 26'ıncı sıradadır. Gerek ekonomik büyüklük gerekse de nüfus büyüklüğü açısından Antalya, Isparta ve Burdur illeri arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Bu durumu karşı olarak yakın olan bölgedeki illerin tarım, sanayi, hizmetler sektörlerindeki sahip olduğu potansiyelin birbirinden önemli düzeyde farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Buna rağmen Bölgedeki illerin kalkınmasının gerçekleşmesi için de birbirleriyle hareket etmeyi zorunlu kılan koşullar mevcuttur. Bunların başında yeni girişimlerin ortaya çıkması ve yeni yatırımların ve yatırımcıların Bölgeye taşınması, turizm ve tarım sektörleri ve buna bağlı sanayinin gelişmesi ve nitelikli insan kaynaklarının sağlanması gelmektedir. Kısaca, bölgenin illerinin ortak ekonomik ve beşeri sermayesinin geliştirilmesi olarak ifade edilebilecek olan bu koşulları taşıması ara tırmanın gayelerinin gerçekleşmesi açısından önemlidir.

5.2. Materyal

Bu çalışmada hem birincil ve hem de ikincil veriler kullanılmıştır. Birincil veriler TR61 Düzey 2 Bölgesinde proje ve faaliyetleri dolayısıyla BAKA'dan mali, teknik ve doğrudan yatırım desteği ile güdümlü proje desteği alan kamu kurum ve kuruluşları, özel firmalara ve STK temsilcilerine anket uygulamasıyla elde edilmiştir. İkincil veriler olarak Kalkınma Bakanlığı 1 ve BAKA tarafından hazırlanan raporlar ile bu alanda yapılmış bilimsel ara tırma sonuçlarını kapsamaktadır.

5.3. Yöntem

5.3.1. Anketlerin Oluşturulması

Araştırmada veri toplama aşamasında anket yöntemi kullanılmıştır. Anket soruları ile cevaplayanın genel durumu ile ilgili bilgiler, katıldığı BAKA proje veya faaliyeti hakkında bilgileri, proje ve faaliyetin Bölgenin kalkınması özellikle beheri ve ekonomik sermayesinin geliştirilmesi açısından olumlu düşünce oluşturup oluşturmadığı ve bu projelerin veya faaliyetlerin sürdürülebilir olup-olmadığı gibi bilgileri elde etmeyi amaçlamaktadır.

Uygulanan anket formunda 45 adet soru bulunmaktadır. Anket hazırlanırken cevaplayanlara, bir listeden kendilerine uygun olanları seçmeleri istenerek yapılan ve cevaplayacakların bir veya daha fazla seçeneğini sırtleyebildiği 'liste yöntemi', cevaplayanın, belirlenen kategorilerden sadece birini seçebildikleri 'kategori yöntemi', soruların cevaplayıcı için ifade ettikleri önem derecesine göre sıralamasını öngören 'sıralama yöntemi', özellikler hakkında tam-yaklaşık bir sayıyı ifade eden cevapları isteyen 'nicelik yöntemi' ve bir ölçek içerisinde cevaplayıcıya çeşitli ifadeler ve yargılar yöneltilir ve cevaplayıcıdan bu yargılamaya ya da ifadelere katılıp katılmama derecesini belirtmesini istediği 'likert ölçeği yöntemi' ile hazırlanan soru tipleri kullanılmıştır (Naktiyok ve Küçük,2003: 231).

5.3.2. Örneklemin Seçilmesi

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Veri Tabanına göre; 2010 yılından itibaren 2015 yılı ilk altı aylık dönem sonuna kadar TR61 Düzey 2 Bölgesinde mali yatırım desteği programından faydalananlar arasından örneklem seçimi yapılmıştır. Teknik destek programları beheri ve ekonomik sermayeyi geliştirilmesini ölçmede çalışmanın önceki bölümlerinde belirtildiği üzere ölçüm ve bu programların niteliği ve niceliği bakımından bu çalışmada uygulanan araştırma yöntemine uygun ve yeterli olmaması nedeniyle kullanılmamıştır. Örneğin 2010-2015 dönemi için mali destek programı harcaması 66 904 642,94 TL iken teknik destek programı harcaması sadece 100 000 TL'dir. BAKA'nın mali destek programı (MDP) faaliyetleri temelde üç temel sektör

olan tarım, sanayi ve turizm alanlarında faaliyet gösteren KOB 'ler ile kâr amacı gütmeyen kamu kurum ve kuruluşları ile STK'lardan oluşmaktadır.

Tablo 5.1: BAKA'nın Yürüttüğü MDP Faaliyetlerin Sektörel Dağılımı (2010-2015) (Adet)

İlin adı	Tarım		Sanayi		Turizm		Toplam
	KOB	Kâr Amacı Gütmeyen	KOB	Kâr Amacı Gütmeyen	KOB	Kâr Amacı Gütmeyen	
Antalya	16	40	40	4	20	10	130
Burdur	11	6	21	2	3	11	54
Isparta	13	13	24	5	1	19	75
Toplam	40	59	85	11	24	40	259
Genel Toplam	99		96		64		

Not: Araştırmacı tarafından BAKA veri seti kullanılarak oluşturulmuştur.

Zaman kısıtı ve yüksek maliyet açısından bölgede desteklenen tüm kişi/i/firma/kurum/kuruluşlar ile anket yapma olasılığı zor olduğu için "Gayeli Örneklem Yöntemi" kullanılarak popülasyonun %25'i ile çalışmaya karar verilmiştir. Anket uygulananların %40'ı sanayi, tarım ve turizm gibi ana sektörlerde faaliyette bulunan KOB 'ler ile geri kalan %60 ise dernek, vakıf gibi sivil toplum kuruluşları ile genelden yerele hizmet sunan kamu-kurum ve kuruluşlarından oluşmaktadır.

5.3.3. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket yönteminin seçilmesinde sorulara verilen cevaplar ile bu araştırmamızın amaçları arasında bir ilişkinin olduğu varsayımıyla bu ilişkinin yönünün ne yönde olduğu test edilmesi hedeflenmiştir. Proje veya faaliyete katılanın proje veya faaliyet esnasında ve sonrasında sahip olduğu memnuniyetler, gözlemleri ve geleceğe yönelik kendisi, çalıştığı kurum-kuruluş ve firma ile Bölgesi hakkındaki beklentileri diğer katılanların aynı düzünümleri ki-kare (χ^2) testiyle test edilmesi amaçlanmaktadır. Anket sorularımızın nitelik ve nicelikleri göz önüne alınarak istatistiksel değerlerine göre analiz edilerek sonuçlar değerlendirilme yoluna gidilmiştir (Abacı, 2014: 45; Gujarati, 2011; Mirer, 1995: 15).

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(G_i - T_i)^2}{T_i}$$

Bu denklemde;

χ^2 ; ki-kare de erini

G_i ; gözlenen frekans de erini

E_i ; beklenen frekans de erini temsil etmektedir.

6. ARA TIRMA BULGULARI VE TARTI MA

6.1. Uygulanan Anket Sonuçlarının Genel Olarak ncelenmesi

Bu bölümde, TR61 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan Antalya, Isparta ve Burdur illerinde BAKA tarafından sa lanan ve bu bölgedeki kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluş lar ile özel firmalar tarafından yürütölen projelerin ve faaliyetlerin genel özellikleri hakkında bilgiler verilmi tir.

Tablo 6.1: Projelerin ve Uygulanan Anketlerin illere Göre Da ılımı

Anketin Yapıldığı İl	Uygulanan Proje Sayısı	Örneklem Alınan Proje Sayısı	%
Antalya	130	35	50,00
Burdur	54	15	21,42
Isparta	75	20	28,58
Toplam	259	70	100,00

Not: Ara tırmacı tarafından BAKA veri seti kullanılarak oluşturulmuştur

Gayeli Örnekleme Yöntemine göre 70 adet proje uygulayan firma/kurum/kuruluş belirlenirken BAKA tarafından illere uygulanan toplam 259 proje arasından %25 oranıyla do rudan ba ntılı bir eilde aritmetik ortalama yöntemi kullanılmı ve illere göre da ılım bu a ırlıklandırma yöntemiyle hesaplanmı tir. Buna göre Antalya ilinde uygulanan proje sayısı (130), Bölgede uygulanan toplam projelerin sayısının yarısına e it oldu unda 35 (%50 a ırlık) sayısı örneklem alınmı tir. Burdur 54 proje sayısına göre 15 (%21,42 a ırlık) ve Isparta 75 proje sayısına göre 20 (%28,58 a ırlık) sayısı örneklem alınmı tir (Tablo 6.1).

Anket uygulanan kişilerin genel bilgileri de erlendirildi inde ankete katılanların cinsiyeti, e itim durumu ve çalı tı ı firmadaki görevi gibi veriler bulunmaktadır.

Tablo 6.2: Anket Uygulanan Kişilerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans	Kümülatif (%)
Erkek	55	78,6
Kadın	15	21,4
Toplam	70	100

Anket uygulanan kişilerin cinsiyeti de erlendirildi inde, erkeklerin oranının (%78,6) kadınlara (%21,4) oranla önemli ölçüde büyük oldu u sonucuna ula ılmı tir (Tablo 6.2).

Tablo 6.3: Anket Uygulanan Ki ilerin E itim Durumu

E itim Durumu	Frekans	%	Kümülatif (%)
Okuma-Yazma Bilmiyor	1	1,4	1,4
İlkokul	1	1,4	2,8
Lise	4	5,7	8,5
Üniversite	44	62,9	71,4
Yüksek Lisans	7	10,0	81,4
Doktora	13	18,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Anket uygulanan ki ilerin e itim durumları de erlendirildi inde, lisans ve üzeri e itim düzeyine sahip olan ki ilerin oranı toplam ki ilerin oranının %93,4'ünü olu turmaktadır. Geriye kalan %8,5'lik kısmı ise lise ve altı e itim düzeyine sahip ki ilerin oranını göstermektedir (Tablo 6.3). Ankete cevap veren ki ilerin büyük kısmının yüksekö renim e itim seviyesine sahip olanların bu tür projelerde-faaliyetlerde görev almı olması açıklanabilirlik açısından önemlidir.

Tablo 6.4: Anket Uygulanan Ki ilerin Projede-Faaliyette Görev Alma Durumu

Geçmi te BAKA projesinde/faaliyetinde görev aldı mı?	Frekans	%	Kümülatif (%)
Evet	22	31,4	31,4
Hayır	48	68,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Anket uygulanan ki ilerin %31,4 daha önce BAKA projesinde-faaliyetinde görev almı ken, %68,6'i ise görev almamı tır (Tablo 6.4). Anket uygulanan ki ilerin ço unlu unun daha önce herhangi bir BAKA projesinde-faaliyetinde görev almamı olanlardan olu ması ilk defa bu projelere-faaliyetlere katılanlar ile firma veya kurum-kurulu ta çalı ıp proje/faaliyet yürütümünde görev almayanların toplamından olu masından kaynaklanmaktadır (Tablo 6.4).

Tablo 6.5: Anket Uygulanan Ki ilerin Projede/Faaliyette Görevi/Pozisyonu

Görev/Pozisyon	Frekans	%
Proje/Faaliyet Yürütücüsü	25	35,7
Proje/Faaliyet Danı manı	6	8,6
Ofis Sekreteri	2	2,9
Proje/Faaliyet Koordinatörü	10	14,3
Teknik Eleman	3	4,3
Muhasebeci	4	5,7
çi	1	1,4
Ortak Temsilci	1	1,4
Görev Almadı	18	25,2
Toplam	70	100,0

Anket uygulanan ki ilerin %35,7'si proje yürütücüsü pozisyonunda, %14,3'ü proje koordinatörü pozisyonunda BAKA projesinde-faaliyetinde görev yapmı lardır. Ankete cevap vermeyenlerin ço unlu unun proje/faaliyet içerisinde bireysel olarak bulunmayanlardan olu tu u tahmin edilebilir (Tablo 6.5).

Tablo 6.6: Anket Uygulanan Firmanın/Kurum-Kurulu un Sermaye Yapısı

Sermaye Yapısı	Frekans	%
Tamamen Yerli	68	97,1
Yerli-Yabancı Ortaklı ı	2	2,9
Toplam	70	100,0

Anket uygulanan ki ilerin çalı tı ı firmanın/kurum-kurulu un sermaye yapısı incelendi inde bunların %97,1'inin tamamen yerli sermayeli oldu u, yalnızca %2,9'unun yerli-yabancı ortaklı ı oldu u ve tamamen yabancı sermayeli firmanın/kurum-kurulu un bulunmadı ı gözlemlenmektedir (Tablo 6.6).

Tablo 6.7: Anket Uygulanan Firmanın/Kurum-Kurulu un Yasal Statüsü

Yasal Statü	Frekans	%	Kümülatif (%)
Tek Ki i	3	4,3	4,3
irket	37	52,9	57,2
Belediye-Belediyeler Birli i	6	8,6	65,8
l Özel daresi	4	5,7	71,5
Köylere Hizmet Götürme Birli i	3	4,3	75,8
Üretici/Yeti tirici Birli i	1	1,4	77,2
Üniversite	7	10,0	87,2
Dernek	1	1,4	88,6
Vakıf	1	1,4	90,0
Ticaret ve Sanayi Odası	1	1,4	91,4
Di er Kamu Kurum/Kurulu ları	6	8,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Yasal statüleri göz önüne alındı ında anket uygulananları ki i ve tüzel ki ilik irketleri %57,2 olu tururken, yerel yönetimler olarak de erlendirilmesi gereken belediyeler-belediyeler birlikleri, il özel idareleri, köylere hizmet götürme birlikleri ise %18,6'ını olu turmakta olup, geri kalan son çeyreklik kısmı ise üniversiteler, vakıf ve dernekler ile di er kamu kurum ve kurulu ları olu turmaktadır. Di er Kamu kurum ve kurulu ları içerisinde il kültür ve turizm müdürlü ü, hastaneler birli i genel sekreterli i ve il sa lık müdürlü ü gibi kurum/kurulu lar bulunmaktadır (Tablo 6.7).

Tablo 6.8: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Faaliyette Bulundu u Sektörler

Faaliyet Alanı	Frekans	%	Kümülatif (%)
E itim(Yüksek Ö retim)	8	11,4	11,4
E itim(Ak am Sanat Okulu)	2	2,9	14,3
Yerel Yönetimler	8	11,4	25,7
Sa lık Hizmetleri	6	8,6	34,3
Engelli Hizmetleri	2	2,9	37,1
Di er Toplumsal-Sosyal Hizmetler	1	1,4	38,5
Kamu Hizmeti	3	4,3	42,8
Turizm Ve Konaklama	2	2,9	45,7
Tarımsal Üretim Ve Hayvancılık	7	10,0	55,7
Gıda leme	4	5,7	61,4
Orman Ürünleri letme Sanayi	4	5,7	67,1
malat Sanayi	21	30,0	97,1
Medya	1	1,4	98,6
Di er	1	1,4	100,0
Toplam	70	100,0	

Anket uygulananlar faaliyet alanları bakımından incelendi inde imalat sanayi %30 ile en yüksek orana sahiptir. Bunu aynı orana sahip olan (%11,4) e itim (yüksekö retim) ile yerel yönetimler izlemektedir. Di er yanıtının içinde belirtilen faaliyet alanları içerisinde sayılmayacak hamam ve sauna i letmecili i bulunmaktadır (Tablo 6.8).

Tablo 6.9: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Faaliyette Bulundu u Süreler8

Faaliyet Süresi	Frekans	%	Kümülatif (%)
1-5 yıl	7	10,0	10,0
6-10 yıl	4	5,7	15,7
11-15 yıl	12	17,1	32,9
16 yıl ve üzeri	47	67,1	100,0
Toplam	70	100,0	

Anket uygulanan firmaların ve kurum/kurulu ların %67,1'i 16 yıl ve üzerinde, %17,1'i 11-15 yıl aralı nda, %5,7'si 6-10 yıl aralı nda ve %10'u 1-5 yıl aralı nda faaliyetlerini sürdürdü ü anla ılmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak firmaların ve kurum/kurulu ların BAKA destek, proje ve faaliyetlerinden yararlanma oranının faaliyet süresiyle aynı yönde oldu u ifade edilebilir (Tablo 6.9).

Tablo 6.10: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Daha Önce Ba ka Kurum-Kurulu lar Tarafından Desteklenen Projelere/Faaliyetlere Katılımı

Geçmi Proje Katılım Durumu	Frekans	%	Kümülatif (%)
Katılındı	62	88,6	88,6
Katılmadı	8	11,4	100,0
Toplam	70	100,0	

BAKA tarafından yürütülen proje ve faaliyet desteklerinden yararlananların, firma veya kurum/kurulu olarak daha önce bölgesel, ulusal ve uluslararası kurum ve kurulu ların proje ve faaliyet desteklemelerinden de yararlanmış olanların oranı %88,6'dır. Buna göre TR61 Düzey 2 Bölgesinde bulunan firmaların ve kurum ve kurulu ların büyük bir ço unlu unun kendilerine uyan bu proje/faaliyet fırsatlarını olumlu bir biçimde de erlendirdi i ve bunlardan yararlandı ı görülmektedir. Uygulanan ankete gereken cevabın verilmemesinin nedeninin (%10) anket uygulananın yeni personel ya da konu hakkında bilgisinin bulunmadı ı tahmin edilebilir (Tablo 6.10).

Tablo 6.11: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Projelerden Aldı ı Hibe Miktarı

Hibe Miktarı (TL)	Frekans	%	Kümülatif (%)
0-99 999	11	15,7	15,7
100 000-499 999	51	72,9	88,6
500 000 ve yukarı	8	11,4	100,0
Toplam	70	100,0	

Her proje için belirlenen hibe miktarı alt (0-99 999 TL), orta (100 000-499 999 TL) ve yüksek düzey (500 000 TL ve yukarı) olarak sınıflandırıldı nda hibe desteklemesi alan proje-faaliyetlerin %72,9'u orta düzeyden, %15,7 alt düzeyden ve %11,4'ü yüksek düzeyden olu maktadır (Tablo 6.11).

Tablo 6.12: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Aldı ı Hibe Miktarı/Bütçe Oranı

Hibe Miktarı/Bütçe Oranı	Frekans	%	Kümülatif (%)
0-%50	44	62,9	62,9
%51-%90	15	21,4	84,3
%91 ve üzeri	11	15,7	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların/kurum-kurulu ların projelerden BAKA tarafından desteklenen hibe miktarı kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu lar için genelde 0-%90 arasında de i mekte iken kâr amacı güden KOB 'ler için ise genelde 0-%50 arasında de i mektedir. Bu do rultuda hibe miktarlarının toplam proje bütçelerine oranı 0-%50 için %62,9 olması bu oran içerisinde bazı kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu ların da bulundu unu ortaya çıkarır. Bu oran %51-%90 için %21,4 iken %91 ve üzeri için isen %15,7'dir (Tablo 6.12). Uygulana bu ankette ortaya çıkan bazı personelin geçmi projeler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadı ı için yazar tarafından BAKA'dan alınan ikincil veriler yardımıyla hesaplanmı tır.

6.2. Uygulanan Anket Sonuçlarının Be eri Sermaye Açısından ncelenmesi

Bu bölümde, TR61 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan Antalya, Isparta ve Burdur illerinde Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından sa lanan ve bu bölgedeki kâr amacı gütmeyen kurum ve kurulu lar ile özel firmalar marifetiyle yürütülen projelerin ve faaliyetlerin be eri sermayeye katkısını belirlemeye yönelik hususlara yer verilmi tir.

Tablo 6.13: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet A amasında stihdam Artı ı

Proje/Faaliyet A amasında stihdam Artı ı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	31	44,3	44,3
Evet	39	55,7	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA proje ve faaliyet a amasında ekonomik olarak büyüme ve kalkınmasının sonucunda yeni i imkanları sunumu sa layıp sa lamadıkları hususunda %55,7'sinin istihdam artı ı sa ladıklarını belirtirken, %44,3'ü istihdam artı ı sa lamadıklarını ifade etmi lerdir (Tablo 6.13).

Tablo 6.14: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Bitiminden Sonra stihdam Artı ı

Proje/Faaliyet Bitiminden Sonra stihdam Artı ı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	26	37,1	34,3
Evet	44	62,9	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA proje ve faaliyet a amasından sonra ekonomik olarak büyüme ve kalkınmanın sonucunda yeni i imkanları sunumu sa layıp sa lamadıkları hususunda %62'sinin istihdam artı ı sa ladıklarının belirtirken, %34,3'ü istihdam artı ı sa lamadıklarını belirtmektedir (Tablo 6.14).

ki tablo Firmaların ve Kurum-Kurulu ların genel durumu ile birlikte kar ıla tırıldı nda firmaların BAKA proje/faaliyet a amasında ve sonucunda ekonomik olarak büyümeye ba lı olarak yeni istihdam olu turma ihtiyaçlarının ortaya çıktı ı görülmektedir. Bununla birlikte kâr amacı gütmeyen kamu kurum ve kurulu ları artan kamusal hizmetlerin sunumunda ortaya çıkan personel ihtiyacını giderirken, di er kâr amacı gütmeyen (sivil toplum kurulu ları vs.) bu yönde personel sayılarını artırarak yeni istihdam olu turma yönünde hareket ettikleri görülmektedir.

Tablo 6.15: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Çalı anların Bir Kısmı Belirli Konularda E itilerek Be eri Sermaye Artı ı Sa laması

Çalı anlar E itildi	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	6	8,6	8,6
Evet	56	80,0	88,6
Projemiz be eri sermaye artı ına yönelik de ildir.	8	11,4	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında çalı anlarını mesleki ve di er konularda bilgi ve becerisini artırması amacıyla e itip-e itmedi i hususunda %80'inin e itildi i, %8,6'sının e itilmedi i ve %11,4'ünün proje/faaliyetin be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.15).

Tablo 6.16: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Bölge Halkının Bir Kısmı Belirli Konularda E itilerek Be eri Sermaye Artı ı Sa laması

Bölge Halkı Belirli Konularda E itildi	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	23	32,9	32,9
Evet	38	54,3	87,1
Projemiz be eri sermaye artı ına yönelik de ildir.	9	12,9	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında Bölge halkını mesleki ve di er konularda bilgi ve becerisini artırması amacıyla e itip, e itmedi i hususunda %54'ünün e itildi i, %32,9'unun e itilmedi i ve %12,9'unun proje/faaliyetin be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.16).

Be eri sermayenin en önemli faktörlerinden olan bir toplumdaki çalı abilir durumdaki bireylerin bilgi, birikim ve mesleki e itimi uygulanan proje/faaliyet neticesinde nasıl etkilendi i yukarıdaki iki tablo yardımıyla anla ılmaktadır. Bu tablolar firmaların ve kurum-kurulu ların genel durumu ile birlikte kar ıla tırıldı ında firmaların ve kurum/kurulu ların BAKA proje/faaliyeti kapsamında ço unlu unun çalı anlarının ve bölge halkının e itimler yoluyla be eri sermaye açısından geli mesine katkıda bulundu unun ortaya çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, BAKA proje/faaliyetlerin sınırlı bir kısmının be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6.17: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Çalı anların Hayat standartlarında iyile me Sa laması

Çalı anların Hayatında iyile me Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	28	40,0	40,0
Evet	36	51,4	91,4
Projemiz be eri sermaye artı na yönelik de ildir.	6	8,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında çalı anların hayat standartlarında herhangi bir iyile menin sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %51,4'ü için iyile me sa landı ı, %40'ı için iyile me sa lanmadı ı ve %8,6'nın proje/faaliyetin be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.17).

Tablo 6.18: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Bölge Halkının Hayat standartlarında iyile me Sa laması

Halkın Hayatında iyile me Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	29	41,4	41,4
Evet	35	50,0	91,4
Projemiz be eri sermaye artı na yönelik de ildir.	6	8,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a masında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında Bölge halkının hayat standartlarında iyile me sa lanıp, sa lanmadı ı hususunda %50'si için iyile me sa landı ı, %32,9'u için iyile me sa lanmadı ı ve %8,6'sının proje/faaliyetin be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.18).

Çalı anların ve bölge halkının bireysel olarak firmalardan satın alma yoluyla elde etti i ürünlerin ya da kâr amacı gütmeyen kurulu ların sundu u hizmetlerden toplumsal olarak elde ettiklerinin geli mesi olarak tanımlanabilecek olan hayat standardının geli mesini bu proje/faaliyet neticesinde olumlu yönde etkilendi ini iki tablonun birlikte incelenmesiyle belirlenebilmektedir. Buna göre, firmaların ve kurum-kurulu ların genel durumu ile birlikte kar ıla tırıldı nda firmaların ve kurum/kurulu ların BAKA proje/faaliyeti kapsamında neredeyse yarısının çalı anlarının ve bölge halkının hayat standartlarını iyile tirdi i görülmektedir. BAKA proje/faaliyetlerin sınırlı bir kısmının hayat standartlarını iyile tirmeyi amaçlamadı ı belirlenmi tir.

Tablo 6.19: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Çalı anlar Arasında Uyumunun Geli mesi

Çalı anlar Arasında Uyumunu Geli tirdi	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	7	10,0	10,0
Evet	57	81,4	91,4
Projemiz be eri sermaye artı na yönelik de ildir.	6	8,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a masında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında çalı anların arasında i uyumunun geli mesinin sa lanmasında etkisinin olup-olmadı ı hususunda %81,4'ü için iyile me sa landı ı, %10'u için iyile me sa lanmadı ı ve %8,6'sının proje/faaliyetin be eri sermayeyi geli tirmeyi amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.19). Bu ba lamda, uygulanan proje/faaliyetin alt kademesinden üst kademesine kadar çalı anların kendi aralarında ve hizmet sundu u kesimlerle arasında ili kilerin geli mesine yönelik katkıda bulundu u bu yüksek orana bakıldı nda görülmektedir.

Tablo 6.20: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Faaliyetlerde Deneyimi-Uzmanla ma Sa lanması

Deneyimi-Uzmanla ma Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	4	5,7	5,7
Evet	62	88,6	94,3
Projemiz be eri sermaye artı ma yönelik de ildir.	4	5,7	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında faaliyetlerinde i deneyimi-uzmanla ma sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %88,6'sı için sa landı ı, %5,7'si için sa lanmadı ı ve %5,7'si proje/faaliyetin i deneyim-uzmanla mayı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.20). Bu kadar yüksek bir sonucun nedeni olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin yeni alanlar açma ya da mevcut durumun daha da ileri bir seviyeye gelmesini gerekli kılması nedeniyle hem firmalarda hem de kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu larda çalı anların mesle inde i deneyimi ve uzmanla ma sa lamasını önemli ölçüde etkiledi i ortaya çıkmaktadır.

6.3. Uygulanan Anket Sonuçlarının Ekonomik Sermaye Açısından ncelenmesi

Bu bölümde, TR61 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan Antalya, Isparta ve Burdur illerinde Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından sa lanan ve bu bölgedeki kâr amacı gütmeyen kurum ve kurulu lar ile özel firmalar marifetiyle yürütülen projelerin ve faaliyetlerin ekonomik sermayeye katkısını belirlemeye yönelik hususlara yer verilmi tir.

Tablo 6.21: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Brüt Satı /Talep Artı ı Sa lanması

Brüt Satı /Talep Artı ı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	8	11,4	11,4
Evet	51	72,9	84,3
Projemiz brüt satı /talep artı ma yönelik de ildir.	11	15,7	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve Kurum-Kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında faaliyetlerinden üretilen ürünlerin/ hizmetlerin brüt satı nda ya da talebinde artı nın sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %72,9'u için sa landı ı, %11,4'ü için sa lanmadı ı ve %15,7'si proje/faaliyetin brüt satı larını ya da talep artı nını amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.21). Bu kadar yüksek bir sonucun nedeni olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin sunulan ürünlerin ya da hizmetlerin çe itlenmesini ve mevcut olanların geli tirilmesini gerekli kılması nedeniyle hem firmalar ürünlerinde hem de kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu ların sundu u hizmetlerde brüt satı /talep artı nını sa ladı ı, ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6.22: Firmaların/Kurum-Kurulu ların Proje/Faaliyet Kapsamında Mal ve Hizmet Üretiminde Artı Sa lanması

Mal ve Hizmet Üretiminde Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	4	5,7	5,7
Evet	57	81,4	87,1
Projemiz Mal ve Hizmet Üretim artı na yönelik de ildir.	9	12,9	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve kurum-kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti a amasında ve sonrasında proje ve faaliyet kapsamında faaliyetlerinden mal ve hizmet üretiminde artı nın sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %81,4'ü için sa landı ı, %5,7'si için sa lanmadı ı ve %12,9'si için proje/faaliyetin üretimi artırmayı yönelik olmadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.22). Bu kadar yüksek bir sonucun nedeni olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin sunulan ürünlerin ya da hizmetlerin çe itlenmesini ve firma veya kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu ların üretim kapasitesini artırmayı gerekli kılması nedeniyle hem firmalar ürünlerinde hem de kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu ların sundu u hizmetlerde üretim artı ı sa ladı ı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6.23: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetin Sonrasında Finansal Destek Konusunda Kolaylık Sa lanması

Finansal Destek Konusunda Kolaylık Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	10	14,3	14,3
Evet	51	72,9	87,2
Projemiz Finansal Destek sa lamayı kolayla tırmaya yönelik de ildir.	9	12,8	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak finansal destek konusunda kolaylık sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %72,9'u için sa landı ı, %14,3'ü için sa lanmadı ı ve %12,8'si firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda finansal destek sa lanmasının kolayla masını amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.23). Bu kadar yüksek bir sonucun sa layıcısı olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin firmalara veya kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu lara güvenilirlik, bilinirlik, effaflık ve denetlenebilirlik gibi katkılarından dolayı finansal kurum ve kurulu lardan finansal destek talep edilmesi durumunda kolaylık sa landı ı anla ılmaktadır.

Tablo 6.24: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetin Sonrasında Mali Yapıda iyile me Sa lanması

Mali Yapıda iyile me Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	17	24,3	24,3
Evet	42	60,0	84,3
Projemiz mali yapıda iyile me sa lamaya yönelik de ildir.	11	15,7	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak mali yapıda bir iyile me sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %60'ı için sa landı ı, %24,3'ü için sa lanmadı ı ve %15,7'si için firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda mali yapıda bir iyile me sa lamayı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.24). Bu kadar yüksek bir sonucun sa layıcısı olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin firmalara veya kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu lara üretimde ya da hizmet sunumunda yeni teknikler

geli tirme, yeni makine ve teçhizat alımı ve bunların bilinirli in artması nedeniyle reklam giderlerinin azalması ve yine buna ba lı olarak finansal destek sa lamada kolaylık sa lanması gibi birçok katkıları sa lamaktadır. Anılan katkılar, bu firmaların/kurum/kurulu ların mali yapılarında bir iyile menin sa lanmasını daha anla ılır kılmaktadır.

Tablo 6.25: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Maliyetlerde Azalma Sa lanması

Maliyetlerde Azalma Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	31	44,3	44,3
Evet	31	44,3	88,6
Projemiz Maliyetleri azaltmaya yönelik de ildir.	8	11,4	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak maliyetlerde herhangi bir azalma sa lanıp-sa lanmadı ı hususunda %44'ü için sa landı ı, %44'ü için sa lanmadı ı ve %11,4'ü için ise firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda maliyetlerde herhangi bir azalma amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.25). Di er göstergelere nispetle daha dü ük olan bu sonucun sa layıcısı olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin daha çok firmaların mal ve hizmet üretmeye dayalı olarak maliyetlerini azaltmayı amaçlamaları, buna kar ın kâr amacı gütmeyen ve buna ba lı maliyetleri azaltmayı do rudan amaçlamayan kurum/kurulu ların faaliyet politikalarının varlı ı olarak ifade edilebilir.

Tablo 6.26: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Dı li kilerde iyile me Sa lanması

Dı li kilerde iyile me Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	10	14,3	14,3
Evet	50	71,4	85,7
Projemiz dı li kileri iyile tirmeye yönelik de ildir.	10	14,3	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmaların ve kurum-kurulu ların uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak bölgesel, ulusal ve uluslararası alanda di er firmalar ve kurum/kurulu lar ile arasındaki ili kilerde iyile me sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %71,4'ü için sa landı ı, %14,3'ü için sa lanmadı ı ve %14,3'ü

firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda dı ili kilerinde bir iyilemenin sa lanmasını amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.26). Bu kadar yüksek bir sonucun sa layıcısı olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin firmalara veya kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu lara güvenilirlik, bilinirlik, effaflık ve denetlenebilirlik gibi katkılarından dolayı bölgesel, ulusal ve uluslararası alanda di er firmalar ve kurum/kurulu lar ile arasındaki ili kilerde iyile me sa landı ı anla ılmaktadır.

Tablo 6.27: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak İhracatta Artı Sa lanması

İhracatta Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif %
Hayır	13	18,6	18,6
Evet	34	48,5	67,1
Projemiz ihracatı artırmaya yönelik de ildir.	23	32,9	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak ihracatta herhangi bir azalma sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %48'si için sa landı ı, %18,6'sı için sa lanmadı ı ve %32,9'u firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda ihracatta artı ı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.27). Di er göstergelere nispetle daha dü ük olan bu sonucun nedeni olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin daha çok firmaların mal ve hizmet üretmeye dayalı olarak ürünlerini ihraç etmeyi amaçlamaları, buna kar ın kâr amacı gütmeyen ve buna ba lı ihracatı do rudan amaçlamayan kurum/kurulu ların faaliyet politikalarının varlı ı ile bazı firmaların ve kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu ların sundukları mal ve hizmetlerin ihracatı artırmaya yönelik olmadı ı ifade edilebilir.

Tablo 6.28: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Hedef Pazarlarında Artı Sa lanması

Hedef Pazarlarında Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	4	5,7	5,7
Evet	52	74,3	80,0
Projemiz hedef pazarları artırmaya yönelik de ildir.	14	20,0	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak hedef pazarlarında bir artı nın sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %74,3'ü için sa landı ı, %5,7'si için sa lanmadı ı ve %20'si firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetlerinin sonucunda hedef pazarlarında bir artı ı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.28). Ortaya çıkan sonucun sa layıcısı olarak, uygulanan BAKA proje/faaliyetinin firmalara veya kâr amacı gütmeyen kurum/kurulu lara güvenilirlik, bilinirlik, effaflık ve sunulan mal ve hizmetin kalite ve miktarının artması gibi katkılarından dolayı bölgesel, ulusal ve uluslararası alanda hedef pazarlara sunulan mal ve hizmetlerin hem alıcı hem de satıcı firma açısından hedef pazarı artırmayı gerekli kıldı ı anla ılmaktadır.

Tablo 6.29: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Kurumsalla mada Artı Sa lanması

Kurumsalla mada Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	4	5,7	5,7
Evet	53	75,7	81,4
Projemiz Kurumsalla mayı artırmaya yönelik de ildir.	13	18,6	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak kurumsalla malarında bir artı nın sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %75,7'si için sa landı ı, %5,7'si için sa lanmadı ı ve %18,6'ı firmaların/kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda kurumsalla malarında bir artı ı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.29). Bir firma veya kurum/kurulu ta çalı anların gerek yatay ve gerekse de dikey örgütlenmesinin iyile mesi, bu örgütlenme içerisinde ileti imin ve ula ım kaynaklarının iyi çalı ması ve sorunların belirli bir düzen içerisinde kolay bir ekilde çözülmesi gibi tanımlanabilecek kurumsalla manın ilgili BAKA proje/faaliyeti sonucunda bu düzeyde yüksek arttı ı sonucuna varılmı tır. Bu proje/faaliyetin iyi bir ekilde hazırlanıp, uygulanmasının kurumsalla maya önemli katkılar sa ladı ı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 6.30: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Firma/Kurum/Kurulu unuzun Veya Ürünleriniz le Hizmetlerinizin Bilinirli inde Artı Sa lanması

Firma/Kurum/Kurulu unuzun ve Ürünleriniz ile Hizmetlerinizin Bilinirli inde Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	4	5,7	5,7
Evet	57	81,4	87,1
Projemiz bilinirli imizi artırmaya yönelik de ildir.	9	12,9	100,0
Toplam	70	100,0	

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak firma veya kurum/kurulu un veya ürünleri ile hizmetlerinin bilinirli inde bir artı nın sa lanıp sa lanmadı ı hususunda %81,4'ü için sa landı ı, %5,7'si için sa lanmadı ı ve %12,9'u firmaların veya kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda firma veya kurum/kurulu un veya ürünleri ile hizmetlerinin bilinirli inde artı sa lanmasını amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.30). Uygulanan proje/faaliyet kapsamında birçok faaliyet gibi firmaların veya kurum/kurulu ların veya sundukları mal ve hizmetleri bilinirli ini artıran marka oluturma, reklam ve tanıtım faaliyetleri ve ulusal ve uluslararası fuarlara katılım gibi birçok faaliyet bulunmaktadır. BAKA'nın ortaya çıkmasında, yürütülmesinde ve denetlenmesinde aktif olarak yer aldı ı bu proje/faaliyetlerin bilinirli in sa lanması açısından ba arılı oldu u ifade edilebilir.

Tablo 6.31: Firmalara/Kurum-Kurulu lara Proje/Faaliyetten Sonra Buna Ba lı Olarak Rekabet Gücünde Artı Sa lanması

Rekabet Gücünde Artı Sa landı	Frekans	%	Kümülatif (%)
Hayır	7	10,0	10,0
Evet	53	75,7	85,7
Projemiz rekabet gücümüzü artırmaya yönelik de ildir.	10	14,3	100,0
Toplam	70	100,0	10,0

Firmalara ve kurum-kurulu lara uygulanan BAKA projesi ve faaliyeti sonrasında ve buna ba lı olarak firma veya kurum/kurulu un rekabet gücünü artırıp artırmadı ı hususunda %75,7'si için artırdı ı, %10'u için artırmadı ı ve %14,3'ü firmaların veya kurum/kurulu ların proje/faaliyetin sonucunda firma veya kurum/kurulu un rekabet gücünü artırmayı amaçlamadı ı sonucuna ula ılmaktadır (Tablo 6.31). Bu

BAKA proje/faaliyetleri sonrasında ürün ve hizmet sunulanların bunları tercih ederken alternatifleri karında sürdürülebilir ve artan talep durumunu yansıtan rekabet güçlerinin arttı ı anlaşılmaktadır.

6.4. Uygulanan Anket Sonuçlarının Bölgesel Kalkınmanın Artması ve Sürdürülebilirlik Açısından İncelenmesi

Bu kısımda, TR61 Düzey 2 Bölgesi'nde yer alan Antalya, Isparta ve Burdur illerinde BAKA tarafından sağlanan ve bu bölgedeki kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar ile özel firmalar tarafından yürütülen projelerin ve faaliyetlerin anılan bölgenin kalkınmasına katkısını ve bunun sürdürülebilir olup-olmadığını; de ilse neden olmadığını ilerde kendilerine uygun proje/faaliyet olması durumunda tekrar uygulamaya başvurma düşüncesine sahip olup olmadığını belirlemeye yönelik hususlara yer verilmiştir.

“Uyguladığınız proje/faaliyet bölgesel rekabeti artırdı” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda %78,6'sı olumlu cevap verirken, %7,1'i bu ifadeye katılmadıklarını ve %14,3'ü kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32). Bölgesel rekabeti belirlemeye yönelik bu ifade Tablo 5.31'den alınan firmaların ile kurum/kuruluşların bireysel rekabet güçlerinin artıp artmadığını ifade eden sonuçlarla örtü mektedir. Bu örtü menin gerçeikle mesiyle BAKA kaynaklı bu proje/faaliyetlerin piyasaların rekabet gücünü artırmada aktif bir rol oynadığını söylenebilir.

Anket yapılan firmalar ve kurum/kuruluşların %74,3'ü “Uyguladığınız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu” görüşüne katıldıklarını, %8,6'sı bu görüşe katılmadıklarını ve %17,1'i ise kararsız olduklarını ifade etmektedir. Bu sonuç ile diğer tablolardaki verilerden elde edilen sonuçlarla birbirlerini desteklediği görülmektedir.

Tablo 5.31'deki veriler incelendi inde, “Uyguladığınız proje/faaliyet ile bölge halkına yeni istihdam olanakları sağladı” ifadesine %27,1 kesinlikle katılıyorum ve %40,0'ı katılıyorum ile toplamda ise %67,1'i ile görüşüne katıldıklarını, %22,9 ile

bu görü e katılmadıklarını ve %10,0'ın kararsız olduklarını belirtmektedirler. Tablo 6.32'de belirtilen bölgesel istihdamın artışı ile tablo 6.13 ile 6.14'teki firmalar ile kurum/kuruluşların istihdam artışlarına yönelik cevapları birlikte değerlendirildiğinde birbirlerini destekler yönde sonuç verdikleri görülmektedir.

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile yaşadığınız kentte sosyal yaşamın gelişmesine katkı sağladı” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda neredeyse yarısı (%48,6) olumlu cevap verirken, %35,7'si bu ifadeye katılmadıklarını ve %15,7'si kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32). Buna göre, proje/faaliyetin Bölgede bulunan kentlerde, ekonomik büyümeyle birlikte kültürel ve sosyal alandaki ilerleme ile ortaya çıkardığı söz konusudur. Bu durum, proje/faaliyetler neticesinde halkın ekonomik gelirinin yükseldiği, yatırımlar ve üretimin artışı ve bununla birlikte sağlık, güvenlik, alt yapı, emirleşme, kültürel ögeler gibi alanlarda da ilerleme olduğu ile açıklanabilir.

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile atıl kapasite değerlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda büyük bir kısmı (%74,3) olumlu cevap verirken, %12,8'si bu ifadeye katılmadıklarını ve %12,9'u kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32).

Tablo 6.32: Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgesel Kalkınmaya Katkısının Belirlenmesi

Uygulanan Proje/Faaliyetin Bölgesel Kalkınmaya Katkısı	Kesinlikle Katılıyor	Katılmıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Toplam
	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet bölgesel rekabeti artırdı.</i>	16 (22,9)	39 (55,7)	10 (14,3)	5 (7,1)	0 0	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.</i>	8 (25,7)	34 (48,6)	12 (17,1)	6 (8,6)	0 0	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölge halkına yeni istihdam olanakları sağladı.</i>	19 (27,1)	28 (40,0)	7 (10,0)	16 (22,9)	0 0	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile yaşadığımız kentte sosyal yaşamın gelişmesine katkı sağladı.</i>	7 (10,0)	27 (38,6)	11 (15,7)	25 (35,7)	0 0	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile atılabilir kapasite değerlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.</i>	15 (21,4)	37 (52,9)	9 (12,9)	8 (11,4)	1 (1,4)	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve düşüncelerin hayata geçirilmesi sağlandı.</i>	31 (44,3)	31 (44,3)	3 (4,3)	3 (4,3)	2 (2,8)	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile yerel Kurum/Kuruluşlar arasındaki işbirliği arttı.</i>	16 (22,9)	35 (50,0)	6 (7,15)	12 (17,1)	2 (2,9)	70 (100,0)
<i>Uyguladığımız proje/faaliyet ile yerel kurum/kuruluş/firmalara iyi bir örnek oldu.</i>	34 (48,6)	32 (45,7)	3 (4,3)	1 (1,4)	0 0	70 (100,0)
<i>Bölgede gelişimini sağlayamayan bir üretim/girişim/hizmete katkı sağlandı.</i>	17 (24,3)	42 (60,0)	2 (2,9)	8 (11,4)	1 (1,4)	70 (100,0)

“Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve düşüncelerin hayata geçirilmesi sağlandı.” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda çok büyük bir kısmı (%88,6) olumlu cevap verirken, yalnızca %4,3’ü bu ifadeye katılmadıklarını ve %7,1’i kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 5.32). Bu durum firmalar ile kurum/kuruluşların örgütsel yapılarının iyi çalışması,

çalışanların fikirlerini özgürce ifade edebilmeleri ve buna bağlı olarak yeni fikir ve düşüncelerin mal ve hizmetlerin sunumunda hem nicel hem de nitel açıdan gelişmesi ile doğrudan ilişkilidir. Buna dayanarak, BAKA'nın bu faaliyetleri sonucunda firmaların ya da kurum/kuruluşların yanında Bölgede de yeni fikirlerin ve düşüncelerin günlük yaşamına geçirilmesini sağlamaktadır. Tablo 6.29 ile karşılaştırıldığında bu varsayımın kabul edilebilirliği artmaktadır. Anılan tabloda firmalar veya kurum/kuruluşlarda çalışanlarının gerek yatay ve gerekse dikey örgütlenmesinin iyileşmesi, bu örgütlenme içerisinde iletişim ve ulaşım kaynaklarının iyi çalışması ve sorunların belirli bir düzen içerisinde kolay bir şekilde çözülmesi ve özgür bir şekilde çalışabilme ve kendini ifade edebilme imkanı ile doğrudan ilişkili olan yeni fikir ve düşüncelerin hayata geçirilmesi durumlarıyla aynı yönde olduğu ifade edilebilir.

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile yurtdışındaki kurum/kuruluşlar arasındaki işbirliği arttı” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda çok büyük bir kısmı (%72,9) olumlu cevap verirken, %20'si bu ifadeye katılmadıklarını ve %7,1'i kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32). Tablo 5.27'deki ihracatın artışı ve tablo 6.28'deki hedef pazarlarında bir artış sağlandığı sonuçları yurtdışındaki kurum/kuruluşlar arasındaki işbirliği arttı ifadesindeki sonuçla birlikte değerlendirildiğinde tüm sonuçların birbirleriyle büyük oranda örtüşmektedir. Buna göre, yurtdışı firma ve kurum/kuruluşlarla olan ilişkilerin artmasının söz konusu firma ya da kuruluşun hedef pazarlarının artmasını ve dolayısıyla bu gelişmelerin ihracatını artıracak bir düşünceye ulaşılabilir.

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile diğer kurum/kuruluş/firmalara iyi bir örnek oldu” ifadesine firmalar ve kurum/kuruluşların toplamda neredeyse tamamına yakını (%94,3) olumlu cevap verirken, %1,4'ü bu ifadeye katılmadıklarını ve %4,3'ü kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32). Bu bağlamda TR61 Düzey 2 bölgesinde uygulanmış proje/faaliyetlerin diğer firma ve kurum/kuruluşlar tarafından olumlu yönde örnek alındığı ve bunun da gelecekteki proje/faaliyetlerin sürdürülebilir olması anlamına geldiği ifade edilebilir.

“Bölgede gelişimini sağlayamayan bir üretim/girişim/hizmete katkı sağlamı oldu.” ifadesine firmalar ve kurum/kurulların toplamda neredeyse tamamına yakını (%84,3) olumlu cevap verirken, %12,8’i bu ifadeye katılmadıklarını ve %2,9’u kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6.32). Bir önceki “...diğer kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.” ifadeyle birlikte değerlendirildiğinde firma ve kurum/kurulların yeni proje/faaliyetler yapma ya da katılma arzusu ve istekleri artacağı düşünülmektedir.

Tablo 6.33: Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Sürdürülebilirliği Hakkında Düşünceleri

BAKA proje/faaliyetleri sürdürülebilir mi?	Frekans	%
Hayır	3	4,3
Evet	67	95,7
Toplam	70	100,0

Firmalara ve kurum-kurullara uygulanan BAKA proje/faaliyetlerinin sürdürülebilir olup olmadığı hususunda %95,7’si için sürdürülebilir olduğu, %4,3’ü için olmadığı düşüncesine sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Tablo 6.33).

BAKA tarafından yürütülen proje/faaliyetlerin sürdürülebilir olmadığını (oranı çok küçük olsa) düşünenlerden ikisi bu düşüncelerinin sebebini proje/faaliyeti uygulayacak ekibin dağınıklığı olmasını buna gerekçe gösterirken, diğeri ise çok fazla bürokratik işlemleri buna gerekçe göstermektedir. Proje ekibinin dağınıklığı sorunu temelde uygulanan ankette araştırılan başarısızlık durumlarıyla sebep-sonuç ilişkisi bulunmaktadır. Bunu açıklamak gerekirse proje ekibi dahil olabilen bir firma/kurum/kurulu için kurumsallaşma ve çalışanlar arasındaki uyumun sağlanmaması vb. durumların da söz konusu olabileceği açıktır. Diğer gerekçe olarak gösterilen çok fazla bürokratik işlemlerin olması gerekçesi de aynı sorunların varlığı ile açıklanabilir. Çünkü, sadece bir KOB durumundaki firma tarafından bu sorunun varlığı iddia edilmektedir.

Tablo 6.34: BAKA Proje/Faaliyetlerine Tekrar Katılmak İsteme Durumu

Gelecek yıllarda tekrar BAKA proje/faaliyetlerine katılmak ister misiniz?	Frekans	%
Hayır	4	5,7
Evet	66	94,3
Toplam	70	100,0

TR61 Düzey 2 Bölgesinde BAKA aracılığıyla proje/faaliyet yürütmüş firmaların ve kurum-kuruluşların, uygulanan BAKA proje/faaliyetlerine gelecek yıllarda tekrar katılmak isteyip-istenmediği sorulduğunda; %94,3'ünün istediği ve %5,7'sinin istemediği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 6.34). Proje/faaliyetten istediği sonuçları alamayan, proje/faaliyeti hazırlarken ya da uygularken sorunlar yaşıyan ya da aşırı zorlanan firma ve kurum/kuruluşlar tekrar bu proje/faaliyetlere katılmak istememektedir. Az sayıda bu düğünceye sahip olanların aksine firmaların ve kurum/kuruluşların çok büyük bir kısmı memnuniyetlerini ve gelecekte tekrar katılmak istediklerini belirtmektedir.

6.5. Firma ve Kurum/Kuruluşların Genel Özellikleri ile Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Beğeri ve Ekonomik Sermayenin Gelişmesine İle Bölgesel Kalkınmaya Katkıları Ki-kare (χ^2) İlişkisi Analizi

Bu kısımda söz konusu proje/faaliyetleri TR61 Düzey 2 Bölgesinde BAKA aracılığıyla uygulayan firmalar ve kurum/kuruluşların genel özellikleri ile uyguladıkları bu proje/faaliyetlerin beğeri ve ekonomik sermayenin gelişmesi ile bölgesel kalkınmaya katkılarına dair ki-kare (χ^2) ilişkisi analizi yapılmaktadır. Düzenlenen anket verilerinden elde edilen bu bulgular ile bu çalışmanın amacı olan Bölgenin bu doğrultuda kalkınması ve beğeri ve ekonomik sermayenin gelişimiyle ilişkisinin varlığını ki-kare (χ^2) analizi yöntemiyle ortaya çıkarmaktır. Firmalar ve kurum/kuruluşların yasal statüleri, faaliyet süreleri, buldukları iller olmak üzere belli başlı genel özellikler bu kısımda kullanılmaktadır.

6.5.1. Firma ve Kurum/Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli mesine ili kin Ki-kare (χ^2) Analizi

Temelde yasal statüleri KOB 'ler, kamu kurum ve kurulu ları ile sivil toplum kurulu ları olarak yazar tarafından anket verilerine dayanarak ayrılan ve TR61 Düzey 2 Bölgesinde BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetleri uygulayanların bu proje/faaliyetler sonrasında be eri ve ekonomik sermayenin geli mesi arasındaki ili kiler analiz edilmektedir. Bu ba lamda, di er de erler için bir beklenti olu masa da KOB 'ler ekonomik kârlılı ı daha ön planda tuttuklarından dolayı ekonomik sermaye geli imine katkılarının da di erlerinden daha fazla olaca ı sonucu beklenebilir.

Tablo 6.35: Firma ve Kurum/Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Be eri Sermayeye Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Yasal Statü	Hayır, %	Evet, %	Sonuçlar
“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasındakurumunuzda/kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?”	Resmi Kurum	20 (76,9)	6 (23,1)	χ^2 : 22,316 df:2 p: 0,000*** CC:0,492
	STK	3 (75,0)	1 (25,0)	
	KOB	8 (20,0)	32 (80,0)	
“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasından sonra kurumunuzda/ kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?”	Resmi Kurum	14 (53,8)	12 (46,2)	χ^2 : 10,293 df: 4 P: 0,036** CC: 0,358
	STK	3 (75,0)	1 (25,0)	
	KOB	9 (22,5)	31 (77,5)	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasında kurumunuzda/kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 22,316, df:2, p: 0,000***, CC:0,492) (Tablo 6.35).

“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasından sonra kurumunuzda/kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların yasal statüleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 10,293, df:4, p: 0,036**, CC:0,358) (Tablo 6.35).

Tablo 6.36. Firma ve Kurum/Kurulu ların Yasal Statüleri ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Ekonomik Sermayeni Geli mesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Yasal Statü	Hayır, %	Evet, %	Proje durumu Sa lamaya uygun de ildir, (%)	Sonuçlar
“Proje/faaliyet sonucunda Kurumunuzda/Kurulu unuzda/firmanızda brüt satış taleple artı ı oldu mu? ”	Resmi Kurum	2 (5,0)	36 (90,0)	2 (5,0)	χ^2 : 14,132 df: 4 p: 0,007*** CC: 0,410
	STK	1 (25,0)	2 (50,0)	1 (25,0)	
	KOB	5 (19,2)	13 (50,0)	8 (30,8)	
“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda mal/hizmet üretimde artış sağlandı mı? ”	Resmi Kurum	2 (5,0)	37 (92,5)	1 (2,5)	χ^2 : 9,684 df: 4 P: 0,046** CC: 0,349
	STK	0	3 (75,0)	1 (25,0)	
	KOB	5 (19,2)	13 (50,0)	8 (30,8)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sağlandı mı? ”	Resmi Kurum	4 (10,0)	36 (90,0)	0	χ^2 : 18,877 df: 4 P: 0,001*** CC: 0,461
	STK	1 (25,0)	1 (25,0)	2 (50,0)	
	KOB	5 (19,2)	14 (53,8)	7 (26,9)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyile me sağlandı mı? ”	Resmi Kurum	9 (22,5)	30 (75,0)	1 (2,5)	χ^2 : 17,075 df: 4 P: 0,002*** CC: 0,443
	STK	2 (50,0)	0	2 (50,0)	
	KOB	6 (23,1)	12 (46,2)	8 (30,7)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleşti mi?”	Resmi Kurum	15 (57,7)	6 (23,1)	5 (19,2)	χ^2 : 16,622 df: 4 P: 0,002*** CC: 0,438
	STK	0	2 (50,0)	2 (50,0)	
	KOB	16 (40,0)	23 (57,5)	1 (2,5)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra dı ılı kilerinizde iyile me sağlandı mı? (Bankalarla, yerel kurumlara)”	Resmi Kurum	1 (3,8)	18 (69,3)	7 (26,9)	χ^2 : 9,208 df: 4 P: 0,056* CC: 0,341
	STK	1 (25,0)	2 (50,0)	1 (25,0)	
	KOB	8 (20,0)	30 (75,0)	2 (5,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı'ndan (BAKA) aldığınız hibe destek ile ihracatınızda artış sağlandı mı?”	Resmi Kurum	5 (19,2)	8 (30,8)	13 (50,0)	χ^2 : 8,262 df: 4 P: 0,082* CC: 0,325
	STK	0	2 (50,0)	2 (50,0)	
	KOB	8 (20,0)	24 (60,0)	8 (20,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarlarında artı mı?”	Resmi Kurum	1 (3,8)	14 (53,8)	11 (42,4)	χ^2 : 21,749 df: 4 P: 0,000*** CC: 0,487
	STK	1 (25,0)	1 (25,0)	2 (50,0)	
	KOB	2 (5,0)	37 (92,5)	1 (2,5)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı? ”	Resmi Kurum	2 (7,7)	16 (61,5)	8 (30,8)	χ^2 : 11,090 df: 4 P: 0,026** CC: 0,370
	STK	0	3 (75,0)	1 (25,0)	
	KOB	5 (12,5)	34 (85,0)	1 (2,5)	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı ır.)

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satış talebi arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 14,132, df: 4, p: 0,007***, CC: 0,410) (Tablo 6.36).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda mal/hizmet üretiminde artış sağlandı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 9,684, df: 4, p: 0,046**, CC: 0,349) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuzda/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sağlandı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 18,877, df: 4, p: 0,001***, CC: 0,461) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuzda/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyileşme sağlandı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 17,075, df: 4, p: 0,002***, CC: 0,443) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuzda/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete bağlı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleşti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 16,622, df: 4, p: 0,002***, CC: 0,438) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuzda/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra dış ticaretinizde iyileşme sağlandı mı? (Bankalarla, yerel kurumlarla)” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında %10 anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (χ^2 : 16,622, df: 4, p: 0,056*, CC: 0,341) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuzda/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığınız hibe destek ile ihracatınızda artış sağlandı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kuruluşların yasal statüleri arasında

%10 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 8,262, df: 4, p: 0,082*, CC: 0,325) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarlarında arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların yasal statüleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 21,749, df: 4, p: 0,000***, CC: 0,487) (Tablo 6.36).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların yasal statüleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 11,090, df: 4, p: 0,026**, CC: 0,370) (Tablo 6.36).

Firma ve kurum/kurulu ların yasal statüleri ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin be eri ve ekonomik sermayenin geli mesine ili kin ki-kare (χ^2) analizi yapılarak be eri sermayeyle ilgili 2 adet ve ekonomik sermayeyle ilgili 9 adet, toplamda 11 adet ili ki tespit edilmi tir. Ekonomik sermaye ile ili ki adedinin be eri sermayeye kıyasla daha yüksek olmasının nedeni bu çalı manın ilk bölümünde de belirtilen ekonomik sermayenin ölçülebilmesinin daha kolay olması olarak dü ünülmektedir. İli ki analizinde sonuçlar beklendi i gibi çıkmı tır. Buna göre, KOB ’ler ekonomik kârlılı ı daha ön planda tuttuklarından dolayı be eri ve ekonomik sermaye geli imine katkılarının da di erlerinden daha fazla oldu u sonucu çok açık ekilde bu tablolardan gözlemlenmektedir.

Firma, kurum ve kurulu ların yasal statüleri ile Bölgesel Kalkınma arasında mantıksal bir ili kinin varlı ı mümkün olmayaca ından bu durumla olan ili kisi test edilmemi tir.

6.5.2. Firma ve Kurum/Kurulu ların Bulundu u İller ve Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Be eri ve Ekonomik Sermayenin Geli mesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile İli kilerinin Ki-kare (χ^2) Analizi

Bu kısımda, TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesi, Antalya, Burdur ve Isparta İllerinde bulunan firmalar ile kurum/kurulu ların uyguladıkları proje/faaliyetler sonrasında bu Bölgenin kalkınmasına katkılarının söz konusu illere göre da ılımı ile

olan ili kileri analiz edilmektedir. Bu ili ki bir anlamda her bir il için ayrı ayrı bu proje/faaliyetlerin kalkınma ve bundan kaynaklanan memnuniyeti incelemektedir.

Tablo 6.37. Firma ve Kurum/Kurulu ların Buldukları İller ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Be eri Sermayeni Geli mesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	İller	Hayır, %	Evet, %	Proje/faaliyet durumu gerçekle tirmeye yönelik de ğildir,	Sonuçlar
“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?”	Antalya	6 (17,1)	22 (62,9)	7 (20,0)	χ^2 : 13,286 df: 4 p: 0,010*** CC: 0,399
	Burdur	0	15 (100,0)	0	
	Isparta	0	19 (95,0)	1 (5,0)	
“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında bölge halkının bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermayeyi geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?”	Antalya	11 (31,4)	16 (45,7)	8 (22,9)	χ^2 : 8,265 df: 4 P: 0,082* CC: 0,325
	Burdur	7 (46,7)	8 (53,3)	0	
	Isparta	5 (25,0)	14 (70,0)	1 (5,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra di er çalı anlar ile aranızda daha iyi bir i uyumu gözlemlediniz mi?”	Antalya	6 (17,1)	24 (68,6)	5 (14,3)	χ^2 : 8,229 df: 4 P: 0,084* CC: 0,324
	Burdur	0	15 (100,0)	0	
	Isparta	1 (5,0)	18 (90,0)	1 (5,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı ını dü ünüyor musunuz?”	Antalya	4 (11,4)	27 (77,2)	4 (11,4)	χ^2 : 9,032 df: 4 P: 0,060* CC: 0,338
	Burdur	0	15 (100,0)	0	
	Isparta	0	20 (100,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 13,286, df:2, P: 0,010***, CC: 0,399) (Tablo 6.37).

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında bölge halkının bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermayeyi geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %10 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 8,265, df: 4, P: 00,082*, CC: 0,325) (Tablo 6.37).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra di er çalı anlar ile aranızda daha iyi bir i uyumu gözlemlediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %10 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 8,229, df: 4, P: 0,084*, CC: 0,324) (Tablo 6.37).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı ını dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %10 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 9,032, df: 4, P: 0,060*, CC: 0,338) (Tablo 6.37).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekte ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 17,890, df: 4, P: 0,001***, CC: 0,451) (Tablo 6.38).

Tablo 6.38. Firma ve Kurum/Kurulu ların Buldukları İller ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Ekonomik Sermayenin Geli mesine Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	İller	Hayır, %	Evet, %	Proje/faaliyet durumu gerçekle tirmeye yönelik de ğildir,	Sonuçlar
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekte ti mi?”	Antalya	7 (20,0)	22 (62,9)	6 (17,1)	χ^2 : 17,890 df: 4 P: 0,001*** CC: 0,451
	Burdur	10 (66,7)	5 (33,3)	0	
	Isparta	14 (70,0)	4 (20,0)	2 (10,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra dı ğili kilerinizde iyile me sa landı mı? (Bankalarla, yerel kurumlarla)”	Antalya	8 (22,9)	20 (57,1)	7 (20,0)	χ^2 : 8,780 df: 4 P: 0,067* CC: 0,334
	Burdur	1 (6,7)	14 (93,3)	0	
	Isparta	1 (5,0)	16 (80,0)	3 (15,0)	
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin kurumsalla masında iyile me sa landı mı?”	Antalya	2 (5,7)	20 (57,1)	13 (37,1)	χ^2 : 16,233 df: 4 P: 0,003*** CC: 0,434
	Burdur	1 (6,7)	14 (93,3)	0	
	Isparta	1 (5,0)	19 (95,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra dı ğili kilerinizde iyile me sa landı mı? (Bankalarla, yerel kurumlarla)” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 16,233, df: 4, P: 0,003***, C: 0,434) (Tablo 6.38).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin kurumsalla masında iyile me sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile kurum ve kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde ili ki oldu u ortaya çıkmı tır (χ^2 : 16,233, df: 4, P: 0,003***, C: 0,434) (Tablo 6.38).

Tablo 6.39. Firma ve Kurum/Kurulu ların Buldukları İller ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	İller	Kesinlikle Katılıyor, %	Katılıyor, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladığımız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Antalya	8 (22,9)	14 (40,0)	9 (25,7)	4 (11,4)	0	χ^2 : 13,862 df: 6 P: 0,031** CC: 0,407
	Burdur	5 (33,0)	9 (60,3)	0	1 (6,7)	0	
	Isparta	16 (22,9)	39 (55,7)	10 (14,3)	5 (7,1)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Antalya	6 (17,1)	13 (37,2)	11 (31,4)	5 (14,3)	0	χ^2 : 21,317 df: 6 P: 0,002*** CC: 0,483
	Burdur	8 (53,3)	6 (40,0)	0	1 (6,7)	0	
	Isparta	4 (20,0)	15 (75,0)	1 (5,0)	0	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sağladı.”	Antalya	3 (8,6)	16 (45,7)	6 (17,1)	10 (28,6)	0	χ^2 : 15,740 df: 6 P: 0,015** CC: 0,428
	Burdur	6 (40,0)	7 (46,7)	0	2 (13,3)	0	
	Isparta	10 (50,0)	5 (25,0)	1 (5,0)	4 (20,0)	0	
“Uyguladığımız proje ile atıl kapasite değerlendirilerek ürün /alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Antalya	5 (14,3)	15 (42,8)	8 (22,9)	6 (17,1)	1 (2,9)	χ^2 : 19,541 df: 8 P: 0,012** CC: 0,320
	Burdur	7 (46,7)	6 (40,0)	0	2 (13,3)	0	
	Isparta	15 (21,4)	37 (52,9)	9 (12,9)	8 (11,4)	1 (1,4)	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sağlandı.”	Antalya	8 (22,9)	22 (62,8)	2 (5,7)	2 (5,7)	1 (2,9)	χ^2 : 18,625 df: 8 P: 0,017 CC: 0,467
	Burdur	13 (86,7)	2 (13,3)	0	0	0	
	Isparta	10 (52,6)	7 (36,8)	1 (5,3)	1 (5,3)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile diğer kurum/kurulu / firmalara iyi bir örnek oldu.”	Antalya	9 (25,7)	22 (62,8)	3 (8,6)	1 (2,9)	0	χ^2 : 18,618 df: 6 P: 0,005 CC: 0,461
	Burdur	13 (86,7)	2 (13,3)	0	0	0	
	Isparta	12 (60,0)	8 (40,0)	0	0	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla olduğu durumda süreklilik düzeltmesi yapılmıştır.)

“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili ki bulunmu tur (χ^2 : 13,862, df: 6, P: 0,031**, CC: 0,407) (Tablo 6.39).

“Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde bir ili ki vardır (χ^2 : 21,317, df: 6, P: 0,002***, CC: 0,483) (Tablo 6.39).

“Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı. “ ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmı tır (χ^2 : 15,740, df: 6, P: 0,015**, CC: 0,428) (Tablo 6.39).

“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin varlı ı söz konusudur (χ^2 : 19,541, df: 8, P: 0,012**, CC: 0,320) (Tablo 6.39).

“Uyguladı nız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 18,625, df: 8, P: 0,017**, CC: 0,467)(Tablo 6.39).

“Uyguladı nız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu. “ ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller arasında %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u bulunmu tur (χ^2 : 18,618, df: 6, P: 0,005***, CC: 0,461)(Tablo 6.39).

Firma ve kurum/kurulu ların buldukları iller ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin be eri ve ekonomik sermayenin geli mesine ve bölgesel kalkınmaya ili kin ki-kare (χ^2) analizi yapılarak be eri sermaye ile ilgili 4 adet, ekonomik sermaye ile ilgili 3 adet ve bölgesel kalkınma ile ilgili 6 adet olmak üzere toplamda 13 adet ili ki belirlenmi tir. Bu sonuçlara göre de erlendirme yapıldı nda, Burdur ve Isparta illerinde bulunan firmalar ve kurum/kurulu ların Antalya iline göre daha fazla be eri ve ekonomik sermaye geli imi sa ladı ı ve bölgesel kalkınmaya olumlu etkide

bulundu u ortaya çıkmaktadır. Bunun temel sebebi Antalya ilinin di erlerine kıyasla ekonomik ve nüfus olarak çok büyük olması ve bu nedenle BAKA desteklerinin bu ölçekte marjinal etkisinin az olması veya Burdur ve Isparta illerinin büyüme ve yeni yatırım açısından kaynakların bakir ve imkanlarının fazla olması olarak ifade edilebilir.

6.5.3. Firma ve Kurum/Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Ekonomik ve Be eri Sermaye ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları Arasındaki li kilerinin Analizi

Bu bölümde, TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesinde bulunan firmalar ile kurum/kurulu ların faaliyet süreleri ile uyguladıkları proje/faaliyetler sonrasında bu Bölgenin ekonomik ve be eri sermayenin geli mesi ve bölgesel kalkınmaya katkıları arasında olan ili kiler analiz edilmektedir. Bu ba lamda, faaliyet süreleri daha uzun olan firma ve kurum/kurulu ların be eri ve ekonomik sermayenin geli miyle ve Bölgenin Kalkınmasıyla daha güçlü bir ili kisinin var olup-olmadı ı incelenmektedir.

Tablo 6.40. Firma ve Kurum/Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Projeniz/faaliyetin Uygulama A amasında İstihdam Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Faaliyet Süresi	Hayır, %	Evet, %	Sonuçlar
<i>“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasında Kurumunuzda/Kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?”</i>	1-5 yıl	5 (71,4)	2 (28,6)	χ^2 : 6,815 df: 4 p: 0,078* CC: 0,298
	6-10 yıl	1 (25,0)	3 (75,0)	
	11-15 yıl	2 (16,7)	10 (83,3)	
	16 yıl ve üzeri	23 (37,1)	39 (62,9)	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasında Kurumunuzda/Kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 11,128, df: 6, P: 0,085*, CC: 0,370)(Tablo 6.40).

Tablo 6.41. Firma ve Kurum/Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Proje/faaliyetin Uygulanmasından sonra halkın hayat standartları Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Faaliyet Süresi			Proje/faaliyet duruma yönelik yönelik de ildir, %	Sonuçlar
		Hayır, %	Evet, %		
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra halkın hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?”	1-5 yıl	5 (71,4)	0	2 (28,6)	χ^2 : 11,128 df: 6 p: 0,085* CC: 0,370
	6-10 yıl	1 (25,0)	3 (75,0)	0	
	11-15 yıl	3 (25,0)	8 (66,7)	1 (8,3)	
	16 yıl ve üzeri	20 (42,6)	24 (51,1)	3 (6,4)	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra halkın hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 11,128, df: 6, P: 0,085*, CC: 0,370)(Tablo 6.41).

Tablo 6.42. Firma ve Kurum/Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Proje/Faaliyetin Uygulanmasından Sonra Deneyimi ve Uzmanla ma Artı ı Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Faaliyet Süresi			Proje/Faaliyet Duruma yönelik de ildir, %	Sonuçlar
		Hayır, %	Evet, %		
“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı ını dü ünüyor musunuz?”	1-5 yıl	0	6 (85,7)	1 (14,3)	χ^2 : 17,174 df: 6 p: 0,009*** CC: 0,444
	6-10 yıl	2 (50,0)	2 (50,0)	0	
	11-15 yıl	0	11 (91,7)	1 (8,3)	
	16 yıl ve üzeri	2 (4,2)	62 (87,4)	4 (8,4)	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı ını dü ünüyor musunuz? sorusuna verilen cevaplar ile

firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 17,174, df: 6, P: 0,009***, CC: 0,444)(Tablo 6.42).

Firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri ile uygulanan proje/faaliyetlerden kaynaklanan ekonomik sermayenin geli mesi arasında bir ili kiye rastlanmamı tır.

Tablo 6.43. Firma ve Kurum/Kurulu ların Faaliyet Süreleri ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	Faaliyet Süresi	Kesinlikle Katlıyorum, %	Katlıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan /materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	1-5 yıl	0	4 (57,1)	1 (14,3)	2 (28,6)	0	χ^2 : 23,802 df: 8 P: 0,022** CC: 0,504
	6-10 yıl	1 (25,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	0	1 (25,0)	
	11-15 yıl	3 (25,0)	8 (66,7)	0	1 (8,3)	0	
	16 yıl ve üzeri	11 (23,4)	24 (51,1)	7 (14,9)	5 (10,6)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”	1-5 yıl	2 (28,6)	4 (57,1)	1 (14,3)	0	0	χ^2 : 25,903 df:12 P: 0,011** CC: 0,522
	6-10 yıl	2 (50,0)	0	0	1 (25,0)	1 (25,0)	
	11-15 yıl	6 (50,0)	6 (50,0)	0	0	0	
	16 yıl ve üzeri	21 (45,7)	21 (45,7)	2 (4,3)	2 (4,3)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki Kurum/Kurulu lar arası i birli i arttı.”	1-5 yıl	0	3 (42,8)	2 (28,6)	2 (28,6)	0	χ^2 : 19,544 df: 12 P: 0,076* CC: 0,467
	6-10 yıl	0	2 (50,0)	0	1 (25,0)	1 (25,0)	
	11-15 yıl	3 (25,0)	8 (66,7)	1 (8,3)	0	0	
	16 yıl ve üzeri	13 (27,7)	22 (46,8)	2 (4,3)	9 (19,2)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmal ara iyi bir örnek oldu.”	1-5 yıl	4 (57,1)	3 (42,9)	0	0	0	χ^2 : 22,964 df: 12 P: 0,006*** CC: 0,497
	6-10 yıl	1 (25,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	0	
	11-15 yıl	5 (41,7)	6 (50,0)	1 (8,3)	0	0	
	16 yıl ve üzeri	24 (51,1)	22 (46,8)	1 (2,1)	0	0	
“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im /hizmete katkı sa lamı oldu.”	1-5 yıl	1 (14,3)	5 (71,4)	0	1 (14,3)	0	χ^2 : 21,053 df: 12 P: 0,050** CC: 0,481
	6-10 yıl	2 (50,0)	0	1 (25,0)	0	1 (25,0)	
	11-15 yıl	2 (16,7)	8 (66,6)	0	2 (16,7)	0	
	16 yıl ve üzeri	12 (25,5)	28 (59,6)	2 (4,3)	5 (10,6)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Uyguladığınız proje ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesi ile firmalar ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 23,802, df: 8, P: 0,022**, CC: 0,504) (Tablo 6.43).

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 25,903, df: 12, P: 0,011**, CC: 0,522) (Tablo 6.43).

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 19,544, df: 12, P: 0,076*, CC: 0,467) (Tablo 6.43).

“Uyguladığınız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 22,964, df: 12, P: 0,006***, CC: 0,497) (Tablo 6.43).

“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.” ifadesi ile firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 21,053, df: 12, P: 0,050**, CC: 0,481) (Tablo 6.43).

Firma ve kurum/kurulu ların faaliyette buldukları süreler ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin be eri ve ekonomik sermayenin geli mesine ve bölgesel kalkınmaya ait ki-kare (χ^2) analizi yapılarak be eri sermaye ile 3 adet ve bölgesel kalkınma ile 6 adet olmak üzere toplamda 9 adet ili ki tespit edilmi tir. Firmaların ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri kısa olanların be eri sermaye geli imi ile bölgesel kalkınmaya katkıları sınırlı oldu u ortaya çıkmaktadır. Proje/faaliyetlerden

elde edilmesi amaçlanan sonuçlardan uzakla ıldı ı görülen bu durumda faaliyet süresi kısa olan firma ve kurum/kurulu ların daha az bu desteklerden yararlandırıldı ı ile birlikte de erlendirildi inde BAKA'nın do ru bir hibe deste i politikası izledi i ortaya çıkmaktadır.

6.6. Firma ve Kurum/Kurulu ların Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Be eri Sermayeyi Geli tirmesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile li kilerinin Ki-kare (χ^2) Analizi

Bu kısımda, firma ve kurum/kurulu ların uyguladıkları proje/faaliyetlerin be eri sermayeyi geli tirmesi ve bölgenin kalkınmasına katkıları TR61 Düzey 2 Bölgesi için kar ılıklı olarak incelenmektedir. BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda firmalar ve kurum/kurulu ların be eri sermaye geli imini temsil eden sorulara verilen cevaplardan elden edilen veriler ile bu Bölgenin bölgesel kalkınmasına katkılarını temsil eden görü lere ili kin veriler arasındaki ili kileri ki-kare (χ^2) analizi ile test edilmi tir. Buradan elde edilen bulgularla hem bu proje/faaliyetleri ayrı ayrı be eri sermayenin geli imi ve bölgesel kalkınmaya katkıları incelenmi hem de bu bölgesel kalkınmasının be eri sermaye geli iminden etkilenip-etkilenmedi i ortaya çıkarılmı olacaktır.

Tablo 6.44. Firma ve Kurum/Kurulu ların Proje/faaliyet a amasında istihdam artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a amasında Kurumunuzda/ Kurulu umuzda istihdam artı ı oldu mu?”	Kesimlikle Katılıyorrum, %	Katılıyorrum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesimlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı ımız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	4 (12,9)	11 (35,5)	4 (12,9)	12 (38,7)	0	χ^2 : 11,027 df: 3 P: 0,012** CC: 0,369
	Evet	15 (38,5)	17 (43,6)	3 (7,7)	4 (10,2)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tir.)

“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a masında kurumunuzda/kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 11,027, df: 3, P: 0,012**, CC: 0,369) (Tablo 6.44).

Tablo 6.45. Firma ve Kurum/Kurulu ların Proje/faaliyet a masından sonra istihdam artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a masında sonra kurumunuzda/kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?”	Kesinlikle Katlıyorum, %	Katlıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	1 (4,0)	10 (40,0)	4 (16,0)	11 (44,0)	0	χ^2 : 24,992 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,513
	Evet	18 (40,9)	18 (40,9)	3 (6,8)	5 (11,4)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Projeniz/faaliyetiniz uygulama a masından sonra Kurumunuzda/Kurulu unuzda istihdam artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 24,992, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,513) (Tablo 6.45).

Tablo 6.41. ile 6.42'de firmaların ve kurum/kurulu ların uyguladıkları proje/faaliyetler a masında ve sonrasında istihdamlarının artı ıyla TR61 Düzey 2 Bölgesinde istihdam olanaklarının artması arasında bulunması gereken mantıki bağlantının bu analiz yardımıyla ispatı sa lanmı tır.

Tablo 6.46. Firma ve Kurum/Kurulu ların Çalı anlarının Proje/faaliyet Kapsamında Yeti tirilmesi ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?”	Kesinlikle Katılıyor, %	Katılıyor, %	Kararsız, %	Katılmıyor, %	Kesinlikle Katılmıyor, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	1 (16,7)	1 (16,7)	1 (16,7)	2 (33,3)	1 (16,7)	χ^2 : 22,448 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,513
	Evet	14 (25,0)	31 (55,4)	5 (8,9)	6 (10,7)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	5 (62,5)	3 (37,5)	0	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”	Hayır	1 (16,7)	3 (50,0)	1 (16,7)	0	1 (16,7)	χ^2 : 19,811 df: 8 P: 0,011** CC: 0,472
	Evet	29 (51,7)	22 (39,3)	2 (3,6)	3 (5,4)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (14,3)	6 (85,7)	0	0	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/ kurulu lar arası i birli i arttı.”	Hayır	0	3 (50,0)	0	1 (16,7)	2 (33,3)	χ^2 : 24,612 df: 8 P: 0,002*** CC: 0,510
	Evet	15 (26,8)	27 (48,2)	4 (7,1)	10 (17,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (12,5)	5 (62,5)	1 (12,5)	1 (12,5)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu / firmalara iyi bir örnek oldu.”	Hayır	1 (16,7)	3 (50,0)	1 (16,7)	1 (16,7)	0	χ^2 : 16,707 df: 6 P: 0,010*** CC: 0,439
	Evet	30 (53,6)	25 (44,6)	1 (1,8)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (37,5)	4 (50,0)	1 (12,5)	0	0	
“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/ hizmete katkı sa lamı oldu.”	Hayır	0	3 (50,0)	1 (16,7)	1 (16,7)	1 (16,7)	χ^2 : 23,244 df: 8 P: 0,003*** CC: 0,499
	Evet	16 (28,6)	35 (62,5)	0	5 (8,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (12,5)	4 (50,0)	1 (12,5)	2 (25,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesinden elde edilen

veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 22,448, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,513) (Tablo 6.46).

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 19,811, df: 8, P: 0,011**, CC: 0,472) (Tablo 6.46).

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 24,612, df: 8, P: 0,002***, CC: 0,510) (Tablo 6.46).

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 16,707, df: 6, P: 0,010***, CC: 0,439) (Tablo 6.46).

“Projeniz/faaliyetiniz kapsamında çalı anlarınızın bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermaye geli tirdi ini dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 23,244, df: 8, P: 0,003***, CC: 0,499) (Tablo 6.46).

Tablo 6.47. Firma ve Kurum/Kurulu ların Çalışanlarının Proje/faaliyet Kapsamında Çalışanların Hayat Standartlarının Geli mesi ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	"Firmanız/Kurumunuz bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra çalışanların hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?"	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
"Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu."	Hayır	4 (14,3)	12 (42,9)	9 (32,1)	3 (10,7)	0	χ^2 : 15,595 df: 6 P: 0,016*** CC: 0,427
	Evet	14 (38,9)	18 (50,0)	1 (2,8)	3 (8,3)	0	
	Proje/ faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	4 (66,7)	2 (33,3)	0	0	
"Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı."	Hayır	4 (14,3)	6 (21,4)	5 (17,9)	13 (46,4)	0	χ^2 : 27,205 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,529
	Evet	15 (41,7)	17 (47,2)	1 (2,8)	3 (8,3)	0	
	Proje/ faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	5 (83,3)	1 (16,7)	0	0	
"Uyguladı nız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /fir malara iyi bir örnek oldu."	Hayır	12 (42,9)	14 (50,0)	1 (3,6)	1 (3,6)	0	χ^2 : 17,306 df: 6 P: 0,008*** CC: 0,445
	Evet	21 (58,3)	15 (41,7)	0	0	0	
	Proje/ faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (16,7)	3 (50,0)	2 (33,3)	0	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

"Firmanız/Kurumunuz bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra çalışanların hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?" sorusuna verilen cevaplar ile "Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu." ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,595, df: 6, P: 0,016**, CC: 0,427) (Tablo 6.47).

"Firmanız/Kurumunuz bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra çalışanların hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?" sorusuna verilen cevaplar ile "Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı." ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde

bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 27,205, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,529) (Tablo 6.47).

“Firmanız/Kurumunuz bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra çalı anların hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı ınız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 17,306, df: 6, P: 0,008***, CC: 0,445) (Tablo 6.47).

Tablo 6.48. Firma ve Kurum/Kurulu ların Halkın Proje/faaliyet Kapsamında Hayat Standartlarının Geli mesi ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuz/firmanız bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra halkın hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?”	Kesinlikle Katılıyor, %	Katılıyor, %	Kararsız, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı ınız proje/faaliyet ya adı ınız kentte sosyal ya amın geli mesine katkı sa ladı.”	Hayır	1 (3,4)	10 (34,5)	5 (17,2)	13 (44,8)	0	χ^2 : 11,817 df: 6 P: 0,066* CC: 0,380
	Evet	6 (17,1)	16 (45,7)	3 (8,6)	10 (28,6)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	1 (16,7)	3 (50,0)	2 (33,3)	0	
“Uyguladı ınız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	2 (6,9)	18 (62,1)	5 (17,2)	3 (10,3)	1 (3,4)	χ^2 : 15,680 df: 8 P: 0,047** CC: 0,428
	Evet	13 (37,1)	15 (42,9)	2 (5,7)	5 (14,3)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	4 (66,7)	2 (33,3)	0	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tr.)

“Kurulu unuz/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra halkın hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı ınız proje/faaliyet ya adı ınız kentte sosyal ya amın geli mesine katkı sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 11,817, df: 6, P: 0,066*, CC: 0,380) (Tablo 6.48).

“Kurulu unuzafirmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra halkın hayat standartlarında herhangi bir iyile me gerçekleş ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,680, df: 8, P: 0,047**, CC: 0,428) (Tablo 6.48).

Tablo 6.49. Firma ve Kurum/Kurulu ların Proje/faaliyet Sonucunda Çalı anlar Arasında Uyumunun Artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuzafirma nıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra di er çalı anlar ile aranızda daha iyi bir i uyumu gözlemlediniz mi?”	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Katılmıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel rekabeti artırdı.”	Hayır	1 (14,3)	2 (28,6)	2 (28,6)	2 (28,6)	0	χ^2 : 11,598 df: 6 P: 0,072* CC: 0,377
	Evet	14 (24,6)	35 (61,4)	6 (10,5)	2 (3,5)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (16,7)	2 (33,3)	2 (33,3)	1 (16,7)	0	
“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	1 (14,3)	4 (57,1)	1 (14,3)	0	1 (14,3)	χ^2 : 15,030 df: 8 P: 0,059* CC: 0,420
	Evet	14 (24,6)	29 (50,9)	6 (10,5)	8 (14,0)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	4 (66,7)	2 (33,3)	0	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tr.)

“Kurulu unuzafirmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra di er çalı anlar ile aranızda daha iyi bir i uyumu gözlemlediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 11,598, df: 6, P: 0,072*, CC: 0,377) (Tablo 6.49).

“Kurulu unuzafirmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra di er çalı anlar ile aranızda daha iyi bir i uyumu gözlemlediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte

de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,030, df: 8, P: 0,059*, CC: 0,420) (Tablo 6.49).

Tablo 6.50. Firma ve Kurum/Kurulu ların Proje/faaliyet Sonucunda Faaliyetlerde Deneyimi-Uzmanla ma Artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuz/firmanız a bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı mı dü ünüyor musunuz?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürü/ alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	0	2 (50,0)	1 (25,0)	0	1 (25,0)	χ^2 : 20,899 df: 8 P: 0,007*** CC: 0,479
	Evet	15 (24,2)	32 (51,6)	7 (11,3)	8 (12,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	3 (75,0)	1 (25,0)	0	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”	Hayır	0	2 (50,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	0	χ^2 : 27,902 df: 8 P: 0,000*** CC: 0,537
	Evet	31 (50,8)	25 (41,0)	3 (4,9)	2 (3,3)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	4 (100,0)	0	0	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile di er kurum/ kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.”	Hayır	1 (25,0)	2 (50,0)	0	1 (25,0)	0	χ^2 : 24,346 df: 8 P: 0,000*** CC: 0,508
	Evet	33 (53,2)	27 (43,5)	2 (3,2)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	3 (75,0)	1 (25,0)	0	0	
“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/ hizmete katkı sa lamı oldu.”	Hayır	0	2 (50,0)	1 (25,0)	0	1 (25,0)	χ^2 : 27,329 df: 8 P: 0,001*** CC: 0,530
	Evet	17 (27,4)	37 (59,7)	1 (1,6)	7 (11,3)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	3 (75,0)	0	1 (25,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuz/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı mı dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürü/ alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 20,899, df: 8, P: 0,007***, CC: 0,479) (Tablo 6.50).

“Kurulu unuz/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde i deneyimi-uzmanla ma sa ladı mı dü ünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar

ile “Uyguladığınız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve düşüncelerin hayata geçirilmesi sağlandı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de değerlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (χ^2 : 27,902, df: 8, P: 0,000***, CC: 0,537) (Tablo 6.50).

“Kurulu kuruluş/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde iş deneyimi-uzmanla manın sağladığı katkıları değerlendiriyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladığınız proje/faaliyet ile diğer kurum/kuruluş/firmalara iyi bir örnek oldu.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de değerlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (χ^2 : 24,346, df: 8, P: 0,000***, CC: 0,508) (Tablo 6.50).

“Kurulu kuruluş/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra faaliyetlerde iş deneyimi-uzmanla manın sağladığı katkıları değerlendiriyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ile “Bölgede gelişimini sağlayamayan bir üretim/girişim/hizmete katkı sağlanamadı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de değerlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (χ^2 : 27,329, df: 8, P: 0,001***, CC: 0,530) (Tablo 6.50).

Firma ve kurum/kuruluşların uyguladıkları proje/faaliyetlerin yabancı sermayeyi geliştirmesi ve bununla bölgenin kalkınmasına katkıları ile ilişkilerinin ki-kare (χ^2) analizi yapıldığında 18 adet ilişki ortaya çıkmaktadır. Firmalar ve kurum/kuruluşların proje/faaliyet uygulama amaçlarında ve sonrasında istihdam artışı olduğu ile TR61 Düzey 2 Bölgesinin istihdam olanakları gelişimi ifadeleri arasında ilişkilerin varlığı birbirlerini açıklaması açısından önemlidir. Proje/faaliyet kapsamında çalışanların yetiştirilmesi, hayat standartlarının gelişmesi, alanlarında iş deneyimi ve uzmanla manın artması ve aralarında iş uyumu artması gibi yabancı sermaye verileriyle bölgesel kalkınma arasında önemli sayıda ve kuvvetli bu ilişkinin varlığı BAKA'nın amaçlarının gerçekleştirilmede yabancı sermaye açısından başarılı olduğu anlamına gelmektedir.

6.7. Firma ve Kurum/Kurulu ların Uyguladıkları Proje/Faaliyetlerin Ekonomik Sermayeyi Geli tirmesi ve Bölgenin Kalkınmasına Katkıları ile li kilerin Ki-kare (χ^2) Analizi

Bu kısımda, firma ve kurum/kurulu ların uyguladıkları proje/faaliyetlerin ekonomik sermayeyi geli tirmesi ve bölgenin kalkınmasına katkıları TR61 Düzey 2 Bölgesi için kar ılıklı olarak incelenmektedir. BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda firmalar ve kurum/kurulu ların ekonomik sermaye geli imini temsil eden sorulara verilen cevaplardan elden edilen veriler ile bu Bölgenin bölgesel kalkınmasına katkılarını temsil eden görü lere ili kin veriler arasındaki ili kileri ki-kare (χ^2) ili ki analizi ile test edilmektedir. Buradan elde edilen bulgularla hem bu proje/faaliyetleri ayrı ayrı ekonomik sermayenin geli imi ve bölgesel kalkınmaya katkıları incelenirken bu bölgesel kalkınmanın ekonomik sermaye geli imiyle etkile im içinde olup olamadı ı ortaya çıkarılmı olacaktır.

Tablo 6.51. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Brüt Satı /Talep Artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmamızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?”	Kesinlikle Katılıyor, %	Katılıyor, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	0	4 (50,0)	2 (25,0)	2 (25,0)	0	χ^2 : 21,319 df: 6 P: 0,002*** CC: 0,483
	Evet	16 (31,4)	30 (58,8)	3 (5,9)	2 (3,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	5 (45,5)	5 (45,5)	1 (9,0)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Hayır	0	5 (62,5)	1 (12,5)	2 (25,0)	0	χ^2 : 14,007 df: 6 P: 0,030** CC: 0,408
	Evet	15 (29,4)	27 (52,9)	6 (11,8)	3 (5,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (27,3)	2 (18,2)	5 (45,5)	1 (9,0)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	0	5 (62,5)	1 (12,5)	2 (25,0)	0	χ^2 : 20,321 df: 6 P: 0,002*** CC: 0,474
	Evet	19 (37,3)	21 (41,2)	4 (7,8)	7 (13,7)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	2 (18,2)	2 (18,2)	7 (63,6)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	0	4 (50,0)	3 (37,5)	0	1 (12,5)	χ^2 : 16,454 df: 8 P: 0,036** CC: 0,436
	Evet	13 (25,5)	28 (54,9)	4 (7,8)	6 (11,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	2 (18,2)	5 (45,4)	2 (18,2)	2 (18,2)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu / firmalara iyi bir örnek oldu.”	Hayır	1 (12,5)	6 (75,0)	26 (51,0)	1 (12,5)	0	χ^2 : 13,743 df: 6 P: 0,033** CC: 0,405
	Evet	26 (51,0)	23 (45,1)	2 (3,9)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	7 (63,6)	3 (27,3)	1 (9,1)	0	0	
“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”	Hayır	0	6 (75,0)	0	1 (12,5)	1 (12,5)	χ^2 : 21,573 df: 6 P: 0,006*** CC: 0,483
	Evet	15 (29,4)	30 (58,8)	0	6 (11,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	2 (18,2)	6 (54,5)	2 (18,2)	1 (9,1)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 21,319, df: 6, P: 0,002***, CC: 0,483) (Tablo 6.51).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 14,007, df: 6, P: 0,030**, CC: 0,408) (Tablo 6.51).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 20,321, df: 6, P: 0,002***, CC: 0,474) (Tablo 6.51).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 13,743, df: 6, P: 0,033**, CC: 0,405) (Tablo 6.51).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 21,573, df: 6, P: 0,006***, CC: 0,483) (Tablo 6.51).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/firmanızda brüt satı /talep artı ı oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte

de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 21,573, df: 6, P: 0,006***, CC: 0,483) (Tablo 6.51).

Tablo 6.52. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Mal/Hizmet Üretiminde Artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/ firmanızda mal/hizmet üretimde artı sa landı mı?”	Kesinlikle Katlıyorum, %	Katlıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	0	4 (100)	0	0	0	χ^2 : 12,631 df: 6 P: 0,049** CC: 0,391
	Evet	16 (28,1)	31 (54,4)	6 (10,5)	4 (7,0)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	4 (44,4)	4 (44,4)	1 (1,2)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	0	3 (75,0)	1 (25,0)	0	0	χ^2 : 19,426 df: 6 P: 0,004*** CC: 0,466
	Evet	19 (33,3)	24 (42,1)	4 (7,0)	10 (17,5)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	1 (11,1)	2 (22,2)	6 (66,7)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/ firmanızda mal/hizmet üretimde artı sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 12,631, df: 6, P: 0,049**, CC: 0,391) (Tablo 6.52).

“Proje/faaliyet sonucunda kurumunuzda/kurulu unuzda/ firmanızda mal/hizmet üretimde artı sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 19,426, df: 6, P: 0,004***, CC: 0,466) (Tablo 6.52).

Tablo 6.53. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Finansal Destek için Kolaylık Sa lanması ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuza/firmanız a bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sa ladı mı?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	1 (10,0)	4 (40,0)	2 (20,0)	3 (30,0)	0	χ^2 : 12,551 df: 6 P: 0,051* CC: 0,390
	Evet	14 (27,5)	30 (58,8)	6 (11,8)	1 (2,0)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (11,1)	5 (55,6)	2 (22,2)	1 (11,1)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	1 (10,0)	7 (70,0)	0	2 (20,0)	0	χ^2 : 13,988 df: 6 P: 0,030** CC: 0,408
	Evet	17 (33,3)	20 (39,2)	5 (9,8)	9 (17,7)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (11,1)	1 (11,1)	2 (22,2)	5 (55,6)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.”	Hayır	1 (10,0)	4 (40,0)	2 (20,0)	1 (10,0)	2 (20,0)	χ^2 : 21,877 df: 8 P: 0,005*** CC: 0,488
	Evet	12 (23,5)	28 (54,9)	1 (2,0)	10 (19,6)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (33,3)	3 (33,3)	2 (22,2)	1 (11,1)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sa ladı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 12,551, df: 6, P: 0,051*, CC: 0,390) (Tablo 6.53).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sa ladı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 13,988, df: 6, P: 0,030**, CC: 0,408) (Tablo 6.53).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra finansal destek konusunda kolaylık sağladı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladığımız proje/faaliyet ile yurtdışıındaki kurum/kurullar arası işbirliğini arttırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte değerlendirildiğinde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (χ^2 : 21,877, df: 8, P: 0,005***, CC: 0,488) (Tablo 6.53).

Tablo 6.54. Firmalarında ve Kurum/Kurullarında Proje/faaliyet Sonucunda Mali Yapıda İyileştirme Sağlanması ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyileştirme sağlandı mı?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladığımız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	1 (5,9)	9 (52,9)	4 (23,5)	3 (17,6)	0	χ^2 : 12,551 df: 6 P: 0,051* CC: 0,390
	Evet	13 (31,0)	25 (59,5)	3 (7,1)	1 (2,4)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik değildir.	2 (18,2)	5 (45,5)	3 (27,3)	1 (9,1)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sağladı.”	Hayır	0	8 (47,1)	3 (17,6)	6 (35,3)	0	χ^2 : 17,992 df: 6 P: 0,006*** CC: 0,452
	Evet	17 (40,5)	18 (42,9)	2 (4,8)	5 (11,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik değildir.	2 (18,2)	2 (18,2)	2 (18,2)	5 (45,4)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile atıl kapasite değerlendirilerek ürün/alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	1 (5,9)	7 (41,2)	3 (17,6)	5 (29,4)	1 (5,9)	χ^2 : 20,909 df: 8 P: 0,007*** CC: 0,480
	Evet	12 (28,6)	25 (59,5)	2 (4,8)	3 (7,1)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik değildir.	2 (18,2)	5 (45,4)	4 (36,4)	0	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve düşüncelerin hayata geçirilmesi sağlandı.”	Hayır	5 (29,4)	11 (64,7)	0	0	1 (5,9)	χ^2 : 15,579 df: 8 P: 0,049** CC: 0,429
	Evet	23 (54,8)	16 (38,1)	1 (2,4)	2 (4,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik değildir.	3 (30,0)	4 (40,0)	2 (20,0)	1 (10,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla olduğu durumda süreklilik düzeltmesi yapılmıştır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyile me sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 12,551, df: 6, P: 0,051*, CC: 0,390) (Tablo 6.54).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyile me sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 17,992, df: 6, P: 0,006***, CC: 0,452) (Tablo 6.54).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyile me sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 20,909, df: 8, P: 0,007***, CC: 0,480) (Tablo 6.54).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra mali yapıda iyile me sa landı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,579, df: 8, P: 0,049**, CC: 0,429) (Tablo 6.54).

Tablo 6.55. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Maliyetlerde Azalma Meydana Gelmesi ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleşti mi?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	7 (22,6)	23 (74,2)	0	1 (3,2)	0	χ^2 : 17,764 df: 6 P: 0,007*** CC: 0,450
	Evet	8 (25,8)	14 (45,2)	6 (19,4)	3 (9,7)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (12,5)	2 (25,0)	4 (50,0)	1 (12,5)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Hayır	11 (35,5)	18 (58,1)	1 (3,2)	1 (3,2)	0	χ^2 : 14,677 df: 6 P: 0,023** CC: 0,416
	Evet	6 (19,4)	14 (45,2)	7 (22,6)	4 (12,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (12,5)	2 (25,0)	4 (50,0)	1 (12,5)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	14 (45,2)	10 (32,3)	2 (6,5)	5 (16,1)	0	χ^2 : 12,511 df: 8 P: 0,052* CC: 0,389
	Evet	4 (12,9)	16 (51,6)	4 (12,9)	7 (22,6)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (12,5)	2 (25,0)	1 (12,5)	4 (50,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleşti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 17,764, df: 6, P: 0,007***, CC: 0,450) (Tablo 6.55).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleşti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık

düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 14,677, df: 6, P: 0,023**, CC: 0,416) (Tablo 6.55).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra projeye/faaliyete ba lı olarak maliyetlerinizde herhangi bir azalma gerçekleş ti mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %10 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 12,511, df: 8, P: 0,052*, CC: 0,389) (Tablo 6.55)

Tablo 6.56. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda hracattaki Artı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldı nız hibe destek ile ihracatınızda artı sa landı mı?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	1 (7,7)	7 (53,8)	2 (15,4)	3 (23,1)	0	χ^2 : 24,158 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,500
	Evet	14 (41,2)	19 (55,9)	1 (2,9)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (4,3)	13 (56,5)	7 (30,4)	2 (8,7)	0	
“Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Hayır	0	7 (53,8)	3 (23,1)	3 (23,1)	0	χ^2 : 18,700 df: 8 P: 0,005*** CC: 0,459
	Evet	13 (38,2)	19 (55,9)	2 (5,9)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	5 (21,7)	8 (34,8)	7 (30,4)	3 (13,0)	0	
“Uyguladı nız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa ladı.”	Hayır	2 (15,4)	3 (23,1)	1 (7,7)	7 (53,8)	0	χ^2 : 15,334 df: 6 P: 0,018** CC: 0,424
	Evet	14 (41,2)	13 (38,2)	4 (11,8)	3 (8,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (13,0)	12 (52,2)	2 (8,7)	6 (26,1)	0	
“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	0	8 (61,5)	1 (7,7)	3 (23,1)	1 (7,7)	χ^2 : 15,838 df: 8 P: 0,045** CC: 0,430
	Evet	12 (35,3)	17 (50,0)	3 (8,8)	2 (5,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (13,0)	12 (52,2)	5 (21,7)	3 (13,0)	0	
“Uyguladı nız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.”	Hayır	1 (7,7)	8 (61,5)	0	3 (23,1)	1 (7,7)	χ^2 : 20,178 df: 8 P: 0,010*** CC: 0,473
	Evet	12 (35,3)	18 (52,9)	0	3 (8,8)	1 (2,9)	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (13,0)	9 (39,1)	5 (21,7)	6 (26,1)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5’ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20’den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tr.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığımız hibe destek ile ihracatınızda artış oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladığımız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilkinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 24,158, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,500) (Tablo 6.56).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığımız hibe destek ile ihracatınızda artış oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladığımız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ilkinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 18,700, df: 6, P: 0,005***, CC: 0,459) (Tablo 6.56).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığımız hibe destek ile ihracatınızda artış oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladığımız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sağladı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ilkinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,334, df: 6, P: 0,018**, CC: 0,424) (Tablo 6.56).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığımız hibe destek ile ihracatınızda artış oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladığımız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ilkinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 15,838, df: 8, P: 0,045**, CC: 0,430) (Tablo 6.56).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’ndan (BAKA) aldığımız hibe destek ile ihracatınızda artış oldu mu?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladığımız proje/faaliyet ile yurtdışındaki kurum/kuruluşlar arası ilişkiler arttı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte

de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 20,178, df: 8, P: 0,010***, CC: 0,473) (Tablo 6.56).

Tablo 6.57. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larından Proje/faaliyet Sonucunda Hedef Pazarın Büyümesi ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuzafirmamıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra işletmemizin hedef pazarları arttı mı?”	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Katılmıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladığımız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	1 (25,0)	2 (50,0)	0	1 (25,0)	0	χ^2 : 13,608 df: 6 P: 0,034** CC: 0,403
	Evet	15 (28,8)	30 (57,7)	5 (9,6)	2 (3,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	7 (50,0)	5 (35,7)	2 (14,3)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	0	1 (25,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	χ^2 : 28,288 df: 8 P: 0,000*** CC: 0,536
	Evet	12 (23,1)	31 (59,6)	3 (5,8)	6 (11,5)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (21,4)	5 (35,7)	5 (35,7)	1 (7,1)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”	Hayır	0	2 (50,0)	0	1 (25,0)	1 (25,0)	χ^2 : 23,257 df: 8 P: 0,003*** CC: 0,502
	Evet	25 (48,1)	23 (44,2)	2 (3,8)	2 (3,89)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	6 (46,2)	6 (46,2)	1 (7,7)	0	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile yurtdışı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.”	Hayır	0	1 (25,0)	0	2 (50,0)	1 (25,0)	χ^2 : 24,308 df: 8 P: 0,002*** CC: 0,508
	Evet	14 (26,9)	27 (51,9)	1 (1,9)	9 (17,39)	1 (1,9)	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	2 (14,3)	7 (50,0)	4 (28,6)	1 (7,1)	0	
“Uyguladığımız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu / firmalara iyi bir örnek oldu.”	Hayır	1 (25,0)	2 (50,0)	0	1 (25,0)	0	χ^2 : 18,121 df: 6 P: 0,006*** CC: 0,453
	Evet	26 (50,0)	23 (44,2)	3 (5,8)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	7 (50,0)	7 (50,0)	0	0	0	
“Bölgede gelişimini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”	Hayır	0	2 (50,0)	0	1 (25,0)	1 (25,0)	χ^2 : 19,365 df: 8 P: 0,013** CC: 0,466
	Evet	14 (26,9)	31 (59,6)	2 (3,8)	5 (9,6)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (21,4)	9 (64,3)	0	2 (14,3)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tr.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 13,608, df: 6, P: 0,034**, CC: 0,403) (Tablo 6.57).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 28,288, df: 8, P: 0,000***, CC: 0,536) (Tablo 6.57).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa landı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 23,257, df: 8, P: 0,003***, CC: 0,502) (Tablo 6.57).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile yurt dı ndaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttı.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 24,308, df: 8, P: 0,002***, CC: 0,508) (Tablo 6.57).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 18,121, df: 6, P: 0,006***, CC: 0,453) (Tablo 6.57).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra i letmemizin hedef pazarları arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan*

bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 19,365, df: 6, P: 0,013**, CC: 0,466) (Tablo 6.57).

Tablo 6.58. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Firma/Kurum veya Ürün Bilinirli i Arttı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuz a/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra kurulu unuzun /i letmenizin ve ürünlerimizin bilinirli i arttı mı?”	Kesinlikle Katılıyorum, %	Katılıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	0	0	1 (25,0)	3 (75,0)	0	χ^2 : 48,123 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,608
	Evet	15 (26,3)	37 (64,9)	4 (7,0)	1 (1,8)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (11,1)	2 (22,2)	5 (55,6)	1 (11,1)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Hayır	0	0	1 (25,0)	3 (75,0)	0	χ^2 : 37,762 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,592
	Evet	17 (29,8)	32 (56,1)	6 (10,5)	2 (3,5)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (11,1)	2 (22,2)	5 (55,6)	1 (11,1)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	0	2 (50,0)	1 (25,0)	1 (25,0)	0	χ^2 : 20,135 df: 8 P: 0,010*** CC: 0,473
	Evet	14 (24,6)	33 (57,8)	3 (5,3)	6 (10,5)	1 (1,8)	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	1 (11,1)	2 (22,2)	5 (55,6)	1 (11,1)	0	
“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/ giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”	Hayır	0	1 (25,0)	0	3 (75,0)	0	χ^2 : 13,608 df: 8 P: 0,021** CC: 0,452
	Evet	14 (24,6)	36 (63,2)	2 (3,5)	4 (7,0)	1 (1,8)	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (33,3)	5 (55,6)	0	1 (11,1)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5’ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20’den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuz a/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra kurulu unuzun /i letmenizin ve ürünlerimizin bilinirli i arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile

“Uyguladı nız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 48,123, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,608) (Tablo 6.58).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra kurulu unuzun /i letmenizin ve ürünlerimizin bilinirli i arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 37,762, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,592) (Tablo 6.58).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra kurulu unuzun /i letmenizin ve ürünlerimizin bilinirli i arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı nız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 20,135, df: 8, P: 0,010***, CC: 0,473) (Tablo 6.58).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra kurulu unuzun /i letmenizin ve ürünlerimizin bilinirli i arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 13,608, df: 8, P: 0,021**, CC: 0,452) (Tablo 6.58).

Tablo 6.59. Firmalarında ve Kurum/Kurulu larında Proje/faaliyet Sonucunda Rekabet Gücü Artı ı ile Uygulanan Proje/Faaliyetlerin Bölgenin Kalkınmasına Katkılarının Ki-kare (χ^2) Analizi

Durumlar	“Kurulu unuza/firmanız a bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?”	Kesinlikle Katlıyorum, %	Katlıyorum, %	Kararsızım, %	Katılmıyorum, %	Kesinlikle Katılmıyorum, %	Sonuçlar
“Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.”	Hayır	0	2 (28,6)	2 (28,6)	3 (42,9)	0	χ^2 : 39,210 df: 6 P: 0,000*** CC: 0,599
	Evet	16 (30,1)	34 (64,2)	3 (5,7)	0	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	0	3 (30,0)	5 (50,0)	2 (20,0)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu.”	Hayır	1 (14,3)	1 (14,3)	2 (28,6)	3 (42,8)	0	χ^2 : 19,592 df: 8 P: 0,003*** CC: 0,468
	Evet	15 (28,3)	30 (56,6)	7 (13,2)	1 (1,9)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	2 (20,0)	3 (30,0)	3 (30,0)	2 (20,0)	0	
“Uyguladı mız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün/alan/ materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”	Hayır	1 (14,3)	3 (42,8)	0	2 (28,6)	1 (14,3)	χ^2 : 26,749 df: 8 P: 0,001*** CC: 0,526
	Evet	12 (22,6)	32 (60,5)	4 (7,5)	5 (9,4)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	2 (20,0)	2 (20,0)	5 (50,0)	1 (10,0)	0	
“Bölgede gelişimini sağlayamayan bir üretim/ giri im/hizmete katkı sağladı mı?”	Hayır	1 (14,3)	2 (28,6)	1 (14,3)	2 (28,6)	1 (14,3)	χ^2 : 17,867 df: 8 P: 0,022** CC: 0,451
	Evet	13 (24,5)	35 (66,0)	1 (1,9)	4 (7,5)	0	
	Proje/faaliyet duruma yönelik de ildir.	3 (30,0)	5 (50,0)	0	2 (20,0)	0	

(* , ** ve *** sırasıyla %10, %5 ve %1 anlamlılık düzeylerini göstermektedir.)

(CC (Contingency Coefficient) 5'ten küçük olan beklenen hücre frekansı %20'den fazla oldu u durumda süreklilik düzeltilmesi yapılmı tır.)

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırdı.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 39,210, df: 6, P: 0,000***, CC: 0,599) (Tablo 6.59).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile “Uyguladı mız proje/faaliyet bölgesel sorunların

çözümüne yardımcı oldu.” ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 19,592, df: 8, P: 0,003***, CC: 0,468) (Tablo 6.59).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Uyguladı ınız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale geldi.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %1 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 26,749, df: 8, P: 0,001***, CC: 0,526) (Tablo 6.59).

“Kurulu unuza/firmanıza bu proje/faaliyet uygulandıktan sonra rekabet gücü arttı mı?” sorusuna verilen cevaplar ile *“Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı oldu.”* ifadesinden elde edilen veriler birlikte de erlendirildi inde %5 anlamlılık düzeyinde bir ili kinin oldu u sonucuna ula ılmaktadır (χ^2 : 17,867, df: 8, P: 0,022**, CC: 0,451) (Tablo 6.59).

Genel de erlendirmesi sonuç ve önerileri kısmında belirtilecek olan bu analizler 111 nda, firma ve kurum/kurulu ların uyguladıkları proje/faaliyetlerin ekonomik sermayeyi geli tirmesi ve bununla bölgenin kalkınmasına katkıları ile ili kilerinin ki-kare (χ^2) analizi yapıldı ında 37 adet ili ki ortaya çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzun yıllar boyunca uygulanan kalkınma politikalarının bölgesel gelişimlik farklarını azaltarak dengeli, her bölgenin kendi yerel dinamiklerini kullanan ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlamadığından dolayı yeni bir kalkınma modeli olan bölgesel kalkınma ajansları ile kalkınma modeli benimsenmiştir. Bu model ile bu sorunları ortadan kaldırabilmek amacıyla Türkiye’de Avrupa Birliği Katılım Süreciyle de ilgili olarak 2005 yılından itibaren bölgesel kalkınma ajansları kurulmuştur.

Bu çalışmada, Bölgesel gelişimlik farklarını azaltarak dengeli olma, her bölgenin kendi yerel dinamiklerini kullanma ve sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlamak gibi temel hedefleri sağlamak için bazı ara hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlayan kalkınma ajanslarının bu çalışma için bulunduğu bölgenin beher ve ekonomik sermayesini geliştirilmesi ve bunların sürdürülebilir kalkınma ile ilgili kısmını açıklamak amaçlanmıştır. TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesi örneğinde bölgenin genel durumu göz önüne alınarak, BAKA aracılığıyla uygulanan proje/faaliyetlerin uygulanan anket ve bu anketlerden elde edilen sonuçlar sonucunda beher ve ekonomik sermayenin gelişmesinin ve bu gelişmelerin sürdürülebilir bölgesel kalkınmayı sağlayacak şekilde olmaktadır.

Literatür incelendiğinde sayısı az da olsa mevcut kaynakların çoğunda bölgesel kalkınma ajanslarının buldukları bölgelerin kalkınmasını sağlamak hususunda başarıları ifade edilmektedir. Ancak, bu çalışmanın asıl konusu olan beher ve ekonomik sermayenin geliştirilmesi özelinde yürütülen proje/faaliyetlerin etkileri, etkinlikleri ve eksik yönleri gibi konular hakkında yeterli çalışmaların olmadığı ifade edilmektedir. Bu yönüyle bu tez TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesinde BAKA tarafından uygulanan bu proje/faaliyetleri yürüten firmalar ve kurum/kuruluşların %25’ine Gayeli Örneklem Yöntemi ile belirlenen deneklere uygulanan anket sonucunda elde edilen bilgiler alanında bir ilki sağlamakla birlikte ilgisizine konu hakkında birçok yeni fikir sağlamaktadır. Bu sonuçları bu tezin ilgili bütünlüğü içinde sıralamak gerekirse uygulanan proje/faaliyetlerin beher ve ekonomik sermayeye etkisinin, genel anlamıyla bölgesel kalkınmaya etkisinin ölçülmesi ve

BAKA uygulamalarının sürdürülebilirli inin de erlendirilmesi sunulmaktadır. Ayrıca, bu firmaların ve kurum kurulu ların uyguladıkları bu proje/faaliyetlerin genel özellikleri ile be eri ve ekonomik sermaye ve bölgesel kalkınmayla olan ili kileri ile be eri ve ekonomik sermayeye katkılarının bölgesel kalkınmaya etkileri ayrı ayrı ki-kare (χ^2) analizi sonuçları ile de erlendirilmiştir.

Uygulanan proje/faaliyetlerin be eri sermayeye etkisi;

Anket sonuçlarından elde edilen verilen incelendi inde, uygulanan proje/faaliyetlerin uygulama a masında ve sonrasında istihdam artı ı sa layıp sa lamadı ı sorularına bu firmalar ile kurum/kurulu lardan %55'den fazlası istihdam artı ı sa landı ı cevabını vermektedir. Proje/faaliyetler kapsamında firmalar ile kurum/kurulu ların çalı anların ile bölge halkının bir kısmı belirli konularda e itilerek be eri sermayeyi geli tirdi ini dü ünenler sırasıyla %80 ile %50 arasındadır. Yine çalı anların ve halkın hayat standartların artması, çalı anlar arasında i uyumunun, i deneyiminin ve uzmanla manın artması gibi hususlarda yüksek düzeyde olumlu cevaplar alınmıştır. Be eri sermayenin geli mesi kapsamında alınan bu sonuçlar birlikte de erlendirildi inde BAKA aracılı ıyla uygulanan bu proje/faaliyetlerin büyük oranda ba arılı oldu u sonucuna varılmaktadır.

Uygulanan proje/faaliyetlerin ekonomik sermayeye etkisi;

Anket sonuçlarından elde edilen verilen incelendi inde, uygulanan proje/faaliyetlerin uygulama a masında ve sonrasında firmalarda ve kurum/kurulu larda brüt satı /talepte ve mal ve hizmet üretiminde artı sa layıp sa lamadı ı sorularına bu firmalar ile kurum/kurulu lardan %70'den fazlası olumlu cevap vermektedir. Proje/faaliyetler kapsamında firmalar ile kurum/kurulu lara finansman sa lama hususunda finansal aktörler tarafından kolaylık sa ladı ı bunun da firmaların mali yapılarının iyile mesi, maliyetlerinin dü mesi, dı ili kilerin iyile mesi, ihracat artı ı, hedef pazarların artı ı, firma ve ürün bilinirli i artı ı, rekabet gücünde iyile me ve kurumsalla ma gibi birbiri ile çok yakından ili kili ekonomik sermaye de i kenlerinin çok yüksek oranda benzer olmalarından kaynaklandı ı sonucu çıkarılmaktadır. Ekonomik sermayenin geli mesi kapsamında alınan bu sonuçlar

birlikte de erlendirildi inde BAKA aracılı ıyla uygulanan bu proje/faaliyetlerin büyük oranda ba arılı oldu u sonucuna varılmaktadır.

Uygulanan proje/faaliyetlerin bölgesel kalkınmaya etkisi;

TR61 Düzey 2 Bölgesinde BAKA deste i ve aracılı ıyla proje/faaliyetlerini bu kapsamda uygulayanların buldukları bu bölgeye katkıları de erlendirmesi bu ankette istenildi inde;

- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet Bölgesel Rekabeti artırması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet bölgesel sorunların çözümüne yardımcı olması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet bölge halkına yeni istihdam olanakları sa laması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet ya adı ınız kentte sosyal ya amın geli mesine katkı sa laması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet ile atıl kapasite de erlendirilerek ürün /alan/materyal vs. daha verimli kullanılır hale gelmesi,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet ile bölgede yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi sa lanması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet ile yurt dı ındaki kurum/kurulu lar arası i birli i arttırması,
- ❖ Uyguladı ınız proje/faaliyet ile di er kurum/kurulu /firmalara iyi bir örnek olması,
- ❖ Bölgede geli imini sa layamayan bir üretim/giri im/hizmete katkı sa lamı olması,

gibi bölgesel kalkınmaya ili kin hususlarda yüksek seviyede olumlu fikir beyanı ortaya çıkmaktadır.

BAKA tarafından desteklenen ve aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetlerin sürdürülebilirli i;

Anket sonuçlarından elde edilen veriler incelendi inde, BAKA tarafından desteklenen ve BAKA aracılı ıyla proje/faaliyetler uygulayan firmalar ile kurum/kurulu lar bu proje faaliyetlerinin sürdürülebilir olup olmadı ı sorularına

%95,7 oranında olumlu cevap vermektedirler. Oranı çok düşük olsa da bu soruya olumsuz cevap verenlerin ise uygulamada başarısız olanlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu başarısızlıklarının sebebini ise proje faaliyeti uygulayacak ekibin yetersiz olması göstermektedirler. Buna göre proje/faaliyetlerin desteklenecek olanların ve Bölgesel Kalkınma Ajans'larında karar vericilerin proje ekiplerini çok iyi incelemesi gerekmektedir. Memnuniyetin çok yüksek düzeyde olduğu bu BAKA uygulamalarına imkanları olması durumunda tekrar proje hazırlamak niyetinde olanlar neredeyse (%94,3) başarılı uygulama sahipleri ile aynıdır.

Firma ve kurum/kuruluşların yasal statüsü, buldukları iller ve faaliyet süreleri gibi genel özellikleri ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin beşeri ve ekonomik sermayenin gelişmesine ile bölgesel kalkınmaya katkıları için ki-kare (χ^2) testi yapılmıştır.

Firma ve kurum/kuruluşların yasal statüleri ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin beşeri ve ekonomik sermayenin gelişmesine ilişkin ki-kare (χ^2) analizi incelendi inde;

Firma ve kurum/kuruluşların yasal statüleri ile uyguladıkları proje/faaliyetler başlamasından ve sonrasında istihdam artışı sağlanmasına etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Personel rejimlerinde kaynaklanan sebeplerle sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarına oranla KOB 'lerde yeni personel istihdamında yüksek sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Diğer beşeri sermaye denetimleriyle herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Ekonomik sermaye açısından değerlendirildi inde neredeyse tüm denetimlerle yasal statüler arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır. Yine ekonomik kârlılığı hedefleyen KOB 'lerde denetimlerine nazaran bu etki çok daha fazla olmaktadır. Buna göre ekonomik ve beşeri sermaye birikimini doğrudan amaçlayan Bölgesel Kalkınma Ajans'larında karar vericiler bu durumu göz önüne alarak daha çok KOB 'leri teşvik edici politikalar izlemelidir.

Firma ve kurum/kuruluşların buldukları iller ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin beşeri ve ekonomik sermayenin gelişmesine ve bölgelerinin kalkınmasına ilişkin ki-kare (χ^2) analizi incelendi inde; Proje/faaliyet kapsamında çalışanların ve bölge

halkının e itilmesi, çalı anlar arasında i uyumunun artması ve çalı anların i deneyimi ve uzmanla manın artması gibi be eri sermaye de i kenleri ile uygulayıcı firmalar ile kurum/kurulu lar buldukları iller arasında kuvvetli bir ili kinin oldu u ortaya çıkmaktadır. Buna göre, illerin kalkınmı lık seviyesi, e itim düzeyi, nüfusu, fiziksel büyüklü ü gibi durumları artıkça bu illerde uygulanan bu proje/faaliyetlerin be eri sermayeye etkileri azalmaktadır. Ekonomik sermayenin geli mesi açısından aynı durum de erlendirildi inde kısaca kalkınmı lık düzeyi daha yüksek olan illerle bu de i kenler arasındaki etkile imin daha fazla olması gibi önceki duruma aksi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, yüksek kalkınmı lık seviyesindeki illerde ekonomik sermaye geli iminin dü ük kalkınmı lık seviyesindeki illere göre daha fazla oldu u sonucuna varılabilir.

Firma ve kurum/kurulu ların faaliyet süreleri ile uyguladıkları proje/faaliyetlerin be eri ve ekonomik sermayenin geli mesine ve bölgelerinin kalkınmasına ili kin ki-kare (χ^2) analizi incelendi inde; Proje/faaliyet kapsamında istihdamın artması, halkın hayat standartlarının geli mesi ve çalı anların i deneyimi ve uzmanla malarının artması gibi be eri sermaye de i kenleri ile uygulayıcı firmalar ile kurum/kurulu ların faaliyet süreleri arasında kuvvetli bir ili kinin oldu u ortaya çıkmaktadır. Buna göre, firmalar ile kurum/kurulu ların faaliyet süreleri artıkça uygulanan bu proje/faaliyetlerin be eri sermayeye etkileri artmaktadır. Ekonomik sermayenin geli mesi ile herhangi bir ili kinin tespit edilememesinin yanında uygulanan bu proje/faaliyetler ile bölgesel kalkınmanın gerçekleşti i ifadeler ile aynı durum de erlendirildi inde ise faaliyet süresi yüksek olanların bölgesel kalkınma açısından daha ba arılı oldu u ortaya çıkmaktadır.

Firma ve kurum/kurulu ların anket sorularına verilen cevaplarla belirlenen be eri sermayeye ili kin verilerin bölgelerinin bölgesel kalkınmasıyla ili kilerinin ki-kare (χ^2) analizi incelendi inde;

- Firma ve kurum/kurulu ların istihdamlarına ili kin anket sorularına verdi i cevaplar ile bölgesel istihdama ili kin anket verileri ile çok yüksek düzeyde bir ili kini varlı ı söz konusudur. Buna göre, BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda bölgesel istihdamı artırdı ı ortaya çıkmaktadır.

- Be eri sermayenin en önemli geli tiricilerinden olan çalı ma durumunda olanların bu proje/faaliyetler aracılı ıyla e itilip belli bilgi ve tecrübe birikimi elde etmeleri ile bölgesel verimlili i artırması, yeni fikirlerin hayata geçirilmesinin sa lanması, dı ili kilerin artması ve di er firmalara iyi bir örnek olması gibi bölgesel kalkınmayı ifade eden verilerle oldukça yüksek bir ili kinin varlı ı saptanmı tır. Bu durumda, BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda kendi bilgi ve tecrübesini artıran halkın bölgesel kalkınmayı da artırdı ı ortaya çıkmaktadır.
- Firma ve kurum/kurulu ların bu proje/faaliyetler kapsamında çalı anların ve halkın hayat standartların geli ti ine yönelik verilerin bölgenin bölgesel sorunlarının çözümlmesine yardımcı oldu u, istihdam olanaklarını artırdı ı, di er firmalara iyi bir örnek oldu u, ya anılan kentte sosyal ya amın geli mesine katkı sa ladı ı ile yüksek düzeyde bir ili kinin oldu u tespit edilmi tir. Bunun nedeni, BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda çalı anların ve dolayısıyla halkın hayat standartlarının geli mesi bölgesel kalkınmayı olumlu yönde etkilemesidir.
- Firma ve kurum/kurulu ların bu proje/faaliyetler kapsamında çalı anlar arasında i uyumunun sa lanmasıyla bölgenin rekabetini geli tirmesi ve verimlili ini artırması gibi verilerle yüksek seviyede ili ki içinde oldu u bulunmu tur.
- Firma ve kurum/kurulu ların bu proje/faaliyetler kapsamında i deneyimi ve uzmanla masının artması ile bölgenin verimlili ini artırdı ı, yeni fikirleri ortaya çıkardı ı, di er firmalara iyi bir örnek oldu u, bölgenin mal ve üretiminin artmasına katkı sa ladı ı ifadeleriyle ili kisinin oldu u sonucuna varılmaktadır. BAKA aracılı ıyla uygulanan proje/faaliyetler sonucunda i deneyimi ve uzmanla manın gerçekte mesi aynı yönde bölgesel kalkınmayı da ilerletti i açıktır.

Firma ve kurum/kurulu ların anket sorularına verilen cevaplarla belirlenen ekonomik sermayeye ili kin verilerin bölgelerinin bölgesel kalkınmasıyla ili kilerinin ki-kare (χ^2) analizi incelendi inde;

- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların brüt satı /talebinin artı 1 olması ile bölgenin bölgesel rekabetinin arttı 1, bölgesel sorunların çözülmesine yardımcı oldu u, istihdam olanaklarını ve verimlili ini artırdı 1, di erlerine iyi bir örnek oldu u ve bölgenin geli mesini sa ladı 1 ifadeleriyle oldukça yüksek düzeyde ili kili oldu u ortaya çıkmı tır.
- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların mal/hizmet üretiminde artı 1 olması ile bölgenin bölgesel rekabetini ve istihdam olanaklarını artırdı 1 ve yurt dı 1 ili kileri geli tirdi i ifadeleriyle yakından ili kili bulunmu tur.
- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların mali yapılarında bir iyile menin olması ile bölgenin bölgesel rekabetini, istihdam olanaklarını ve verimlili ini artırdı 1 ve yeni fikir ve dü üncelerin ortaya çıkması ifadeleriyle yüksek seviyede bir ili ki saptanmı tır.
- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların maliyetlerde bir azalmanın meydana gelmesi ile bölgenin bölgesel rekabetini artırdı 1, bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu u ve yeni istihdam olanakları sa ladı 1 ifadeleriyle olumlu bir ili ki mevcuttur.
- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların ihracatında artı 1 sa laması ile bölgenin bölgesel rekabetini artırdı 1, bölgesel sorunların çözümüne yardımcı oldu u ve yeni istihdam olanakları sa ladı 1, verimlili inin ve yurtdı 1 firmalar ve kurum/kurulu larla i birli inin arttı 1 ifadeleriyle önemli düzeyde ili kili oldu u sonucuna varılmaktadır.
- Proje/faaliyet sonucunda firma ve kurum/kurulu ların hedef pazarlarında bir artı 1 sa laması ile bölgenin bölgesel rekabetini artırdı 1, verimlili inin ve yurtdı 1 firmalar ve kurum/kurulu larla i birli inin arttı 1, yeni fikir ve dü üncelerin hayata geçirilmesi ve di erlerine iyi bir örnek olmasının sa lanması ifadeleriyle önemli düzeyde ili kili oldu u ortaya çıkmaktadır.
- Proje/faaliyet sonucunda firmalar ve kurum/kurulu ların ki iliklerinin ya da ürünlerinin bilinirli inin artması ile bölgenin bölgesel rekabetinin ve verimlili inin artırdı 1 ve bölgenin geli mesini sa ladı 1 ifadeleriyle önemli bir ili ki söz konusudur.

- Proje/faaliyet sonucunda firmalar ve kurum/kurulu ların rekabet gücünün artması ile bölgenin bölgesel rekabetinin ve verimlili inin artırdı ı ve bölgenin geli mesini sa ladı ı ifadeleriyle aralarında kuvvetli bir ili ki vardır.

Tüm bu sonuçlar bir arada de erlendirildi inde TR 61 Düzey 2 Bölgesi örne inde BAKA'nın yürüttü ü faaliyetlerinin etkilerini inceleyerek bu tezin esas konusu olan Bölgesel Kalkınma Ajanslarının be eri ve ekonomik sermayeyi ve buna ba lı olarak bölgesel kalkınmayı sürdürülebilir bir ekilde geli tirip geli tirmedi i hususunda önemli bulgular elde edilmi tir. Bu bulgulara göre, Bölgesel Kalkınma Ajans'ları buldukları bölgede be eri ve ekonomik sermayeyi ve buna ba lı olarak da bölgesel kalkınmayı sürdürülebilir ekilde geli tirdikleri ve bu yönleriyle oldukça ba arılı oldukları görülmü tür.

Ortaya çıkan sonuçlar genel olarak de erlendirildi inde, Bölgesel Kalkınma Ajans'larının ekonomik sermaye birikimini artırmasının sa lamasının yanı sıra nitelikli i gücünün sa lamadaki önemini ortaya koymu tur. Bu ba lamda ekonomik kalkınmanın en önemli sa layıcısı olan ekonomik sermaye birikimi ile beraber nitelikli i gücü sa layacak be eri sermaye birikiminin sa lanması için Bölgesel Kalkınma Ajans'larının bu politikalarının desteklenerek geli tirilmesi ve uygulamaların geni letilmesi gerekti i sonucuna ula ılmıştır.

Geçmi i uzun yıllara dayanmayan ve bu yönüyle kurumsalla ması ve daha yetkin hizmetler sunması ba lamında yüksek bir beklenti uyandırmamasına ra men bu ba arıları sa laması bu ajanslarının gelecekte daha fazla bölgesel ve dolayısıyla ulusal kalkınmada görev alaca ı büyük bir açıklıkla öngörülebilir. Bu do rultuda, gelecekte bu ajansların faaliyetleri ba ta kalkınma olmak üzere birçok ekonomik olgular açısından çe itli bilim çevreleri, sivil toplum kurulu ları, ekonomistler, politika yapıcılar ve kamu kurum ve kurulu ları olmak üzere üzerinde sıklıkla tartı malar olaca ı açıktır.

Be eri ve ekonomik sermayenin geli tirilmesinde bölgesel kalkınma ajanslarının rolünün TR61 Düzey 2 Batı Akdeniz Bölgesinin örnek seçilerek incelendi i bu tez çalı masında BAKA tarafından yürütülen faaliyetler de erlendirilerek bu konuda

çalı ma yapacak ki i, firma, kurum ve kurulu lara oldukça önemli öneriler sundu u ifade edilebilir. Bunları sıralamak gerekirse;

- Aynı veya benzer konularda di er Düzey 2 bölgeleri için de bu çalı ma yöntemi kullanılabilir.
- Birden fazla Düzey 2 bölgesi aynı yöntemle analiz edilerek kar ıla tırılabilir. Böylece bölgelerarası farklılıkların veya benzerliklerin ortaya konması ve bunların nedenleri ara tırılabilir.
- Bu sayede ba ta Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Kalkınma Bakanlı ı gibi kurum/kurulu lar olmak üzere di er tüm ilgililer bu ara tırmaların sonuçlarından faydalanabilir.

KAYNAKÇA

- Abacı, B., Aydın, H. . (2014). *Bölgesel Kalkınmada Yeni Yol Haritası*, Metin Berber vd. (Ed). Bölgesel Kalkınma Üzerine Yazılar, çinde (s.175-196), Sava Yayınevi, Ankara.
- Abacı, H. (2014). *AB Projelerinin Kurumsal Kapasite Geli imi ve Bölgesel Kalkınmaya Etkisi (TR82 Düzey 2 Bölgesi Örne i)*. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ktisat Yüksek Lisans Tezi, Çankırı.
- Altınta , A. M. (2006). *Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterlili i*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Altunık, R., Co kun R., Bayraktarolu S., Yıldırım E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Ara tırma Yöntemleri SSPS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arslan, K. (2005). *Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları*. stanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7): s.275-294.
- Aydemir, C., Karakoyun, . (2011). *Yeni Bölgesel Kalkınma Yaklaşımı: Karacada Örne i*. Bursa: Ekin Basım Yayımcılık.
- Berber, M., Çelepçi, E. (2005). *Türk Bölgesel Kalkınma Politikalarında Yeni Arayışlar: Kalkınma Ajansları ve Türkiye’de Uygulanabilirli i*. Do u Karadeniz Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 13-14.
- Brian, K. (2007). “*OECD Insights Human Capital How what you know shapes your life: How what you know shapes your life*”, OECD Publishing, s.112-150.
- Çakmak, E. (2006). *Yerel Ekonomi ve Bölgesel Kalkınma Ajansları*. Ankara: maj Yayınevi.
- Camoron, G., Danson, M. (2000). “*The European partnership model and the changing role of regional development agencies: a regional development and organisation perspective.*” Governance, institutional change and regional development, USA: Ashgate Publishing, p.11-36.

Deyon, P. (1953). *Le mercantilisme*. Paris: Flammarion: Questions D'histoire.

Dilek, S., Kandemir, O. (2013). *In the process of global crisis the importance of tourism in decreasing regional development differences: an evaluation of Kastamonu Province in Turkey*. International Journal of Management and Innovation, 5(1), 12.

Engin, T., (2015). *Bölgesel Rekabetçili in Artırılmasında Kalkınma Ajanslarının Rolü: Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı Örne i*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ktisat ABD Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Erkal, M. (1982). *Sosyal De i me ve Sosyal Geli meye Ça da Bir Yakla im*. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (31), 297-328.

Erzi, G. (2005). “*Yeni Bölgecilik Akımı ve Bölgesel Kalkınma Ajansları*”, 8 Kasım Dünya ehircilik Günü 29. Kolokiyumu Planlamada Yeni Politika ve Stratejiler Riskler ve Fırsatlar, TÜ Mimarlık Fakültesi, 7-9 Kasım, stanbul.

Goodwin, N.R. (2003). *Five kinds of capital: Useful concepts for sustainable development*, Global Development And Environment Institute, Tufts University, Medford, MA 02155, USA.

Gujurati, D.N. (1995). *Basic Econometrics*. 3rd Edition, McGraw-Hill, Inc., New York, USA.

Gundlach, E. (1997). “*Openness and economic growth in developing countries*” Weltwirtschaftliches Archiv, , 1997/3, 133:479-496.

Gümü , S. (2005). “*Be eri Sermaye ve Ekonomik Kalkınma: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1960-2002)*.” stanbul: ktisadi Ara tırmalar Vakfı, (100): 72.

Güner, H. , Sarısoy, S. (2006). E itimin ekonomik büyüme ve kalkınma üzerindeki etkileri. Eski ehir Osmangazi Üniversitesi BF Dergisi, I(2), 59 – 70.

Heckman, J., Lochner, L. ve Taber, C. (1998). “*Explaining rising wage inequality: Explorations with a dynamic general equilibrium model of laborearnings with heterogeneous agents*.” Review of economic Dynamics 1(1): 24.

Ildırrar, M. (2003). *Bölgesel Kalkınma Teorisi ve Gelişme Stratejileri*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Adana.

ZKA (2008). *Avrupa'da Kalkınma Ajansları*, İzmir Kalkınma Ajansı, İzmir.

Kar, M., Taban, S. (2006). "Beri Sermaye ve Ekonomik Büyüme: Nedensellik Analizi, (1969-2001)", *Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt:6, Sayı: 1. (s. 160).

Karabulut, T. (2007). "Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Politikaları ve Kurumsal Gelişmelerle İlgili Genel Bir Değerlendirme," Nobel Yayınları, Ankara, s.738-761.

Karagül, M. (2002). *Beri Sermayenin İktisadi Gelişmedeki Rolü ve Türkiye Boyutu*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, s. 22-29.

Karagül, M., Masca, M. (2005). *Sosyal sermaye üzerine bir inceleme. A BÜ- BF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2005/1, s. 37-52

Karanfil, N. (2006). "Pilot Bölgede Başarı Sağlanırsa Kalkınma Ajansları Yaygınlaştıracak", *Referans Gazetesi*, 15 Ocak 2006.

Karakaş, E., Köksal, E. (2003). *İnsani Kalkınma ve Türkiye, Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı*, Atra Matbaacılık, İstanbul, s. 13-14.

Kaynak, M. (2011). *Kalkınma İktisadı*, Ankara: Gazi Kitabevi. 4. Baskı s. 268-341.

Koçberber, S. (2006). "Kalkınma Ajansları ve Sayı Tay Denetimi", *Ankara: Sayı Tay Dergisi*, (61): 37-55.

Kuşçu, T.D. (2004). *Finansman yöntemi olarak risk sermayesi*. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(2): 141-152.

Kumral, N. (1993). *Bölgesel Gelişme Politikası Aracı Olarak Ekonomik Kalkınma Ajansları ve Girişimciliğin Teorisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.

- Lucas, R. (1998). “*On the mechanics of economic development.*” *Econometric Society Monographs: Journey of Monetary Economics*. July 1988. 22:1 3-42.
- Mincer, J. (1984). “*Inter-country comparisons of labor force trends and of related developments: An overview*”, National Bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA.
- Mirer, T.W. (1995). *Economic Statistics and Econometrics*. 3rd Edition, Prentice Hall, Inc., New Jersey, USA.
- Naktiyok, A., Küçük, O. (2003). “*gören (ç Mü teri) Ve Mü teri (Dı Mü teri) Tatmini, gören Tatmininin Mü teri Tatmini Üzerine Etkileri: Ampirik Bir De erlendirme*. Atatürk Üniversitesi ktisadi ve dari Bilimler Dergisi, 17(1-2).
- Oyan, O. (2006). “*Kalkınma Ajansları Ne e Yarar?*”, Dünya Gazetesi, 27 Ocak, Ankara.
- Özkul, E., Demirer D. (2012). *Bölge Planları Üzerine Bir Doküman, “ ehirlerin Turistik Markala masında Kalkınma Ajanslarının Rolü.”*, Düzce: letme Ara tırmaları Dergisi. s. 157-181
- Özmen, F. (2004). *Yeni Bölgeselcilik Anlayı ı ve Kalkınma Ajansları: Küreselle me Sürecinde Dünya’da ve Türkiye’de Yeni Bölgeselcilik Anlayı ı ve Kalkınma Ajansı Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Smith, A. (2004). *Ulusların zenginli i*, (çev. Ay e YUNUS, Mehmet BAKIRCI), stanbul: Alan Yayıncılık.
- im ek, A. (2013). *Kalkınma Ajanslarının Performans Ölçümü*, Kalkınma Bakanlığı 1 yayınları, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Tansel, A., Güngör, N. D. (2004). Türkiye’den yurt dı na beyin göçü: Ampirik bir uygulama. ERC (Economic Research Center) Working Papers in Economics, 4(02), 1-10.
- Tiftikçihil, B.Y. (2010). *Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Politikalarında Ya anan Dönü üm ve Kalkınma Ajansları*, stanbul: Derin Yayınları.

Yılmaz, S., Dericio lu T., Elliott I.A., Özden M.S. (2007). *Kalkınma Birliklerinden Kalkınma Ajanslarına Yönelirken*, 12.Ulusal Bölge Bilimi Planlama Kongresi, TÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Yumu ak, .G., ve Kar, A. (2000). “*Nüfus artı hızının dü ürlmesi iktisadi kalkınmayı artırır mı?*”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2000/1, s.97-104.

nternet Kaynakları

URL 1 (2015). <http://www.oecd.org/insights/43461545.pdf>.

(Eri im tarihi: 15.04.2015).

URL 2 (2015). *EKOD ALOG*, <http://www.ekodialog.com/Konular/beseri-fiziki-sosyal-sermaye-ili-kisi.html>, (Eri im tarihi: 15.04.2015).

URL 3. (2015). http://issuu.com/undpturkiye/docs/06_2014_igr_turkce_ozet/23?e=4172436/8936663. UNDP Türkiye, (Eri im Tarihi: 15.05.2015).

URL 4 (2015). <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf>, (Eri im Tarihi: 15.05.2015)

URL 5 (2015). <http://countryeconomy.com/labour/human-capital>,

(Eri im Tarihi: 15.05.2015)

URL 6 (2015). <http://www.eurada.org/files/RDA/Creation%20Development%20and%20management%20of%20RDA.pdf>, (Eri im Tarihi: 19.11.2015).

URL 7 (2015). *Ankara stratejik planı, Ankara Kalkınma Ajansı*, <http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/ankaraka-stratejik-plan-2012-2016.pdf>, (Eri im Tarihi: 19.11.2015).

URL 8 (2015). *Türkiye’de Kurulan Kalkınma Ajansları*,

<http://www.kamu-is.org.tr/pdf/1134.pdf>, (Eri im Tarihi: 25.11.2015)

URL 9 (2015). *Türkiye’de Kurulan Kalkınma Ajansları Haritada Gösterimi*, http://farm7.static.flickr.com/6159/6182095431_4ae23cebec_b.jpg, (Eri im Tarihi: 25.11.2015).

URL 10 (2015). *TR61 Düzey 2 Bölgesi Antalya-Isparta-Burdur Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı 2014-2023 Bölge Kalkınma Planı*, <http://www.baka.org.tr/uploads/1391759531TR61Duzey2Bolgesi2014-2023BolgePlani.pdf>, (Eri im Tarihi: 12.12.2015).

URL 11 (2015). *Cari Fiyatlarla Bölgesel Gayri Safi Katma De er- ktisadi Faaliyet Kollarına Göre Temel Fiyatlarla, 2004-2011*, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, (Eri im Tarihi: 12.12.2015).

URL 12 (2015). *BAKA Kurumsal*, <http://www.baka.org.tr/kurumsal-S58.html>, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 13 (2015). *BAKA 2014 Yılı Faaliyet Raporu*, <http://www.baka.org.tr/uploads/1429121054BAKA2014YiliFaaliyetRaporu.pdf>, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 14 (2015). *BAKA Kalkınma Kurulu*, <http://www.baka.org.tr/kalkinma-kurulu-S18.html>, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 16 (2015). *TU K Gelecek Yıllara li kin Nüfus Projeksiyonları 2013-2023*, http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=1633, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 17 (2015). *TU K Gelecek Yıllara li kin Nüfus Projeksiyonları 2013-2023*, http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=1595, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 18 (2015). *BAKA TR61 Duzey2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı*, <http://www.baka.org.tr/uploads/1391759531TR61Duzey2Bolgesi2014-2023BolgePlani.pdf>, (Eri im Tarihi: 14.12.2015).

URL 19 (2015). *TU K BBS 3. Düzey ve E itim Seviyesine Göre Okul, ube, Ö retmen ve Derslik Ba ina Dü en Ö renci Sayısı*, http://www.tuik.gov.tr/PrelstatistikTablo.do?istab_id=139, (Eri im Tarihi:14.12.2015).

URL 20 (2015). *TU K istihdam ve i sizlik durumu verileri*, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr>, (Eri im Tarihi:15.12.2015).

URL 21 (2015). *TU K Sa lık Harcamaları Verileri*, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1084, (Eri im Tarihi:23.12.2015).

URL 22 (2015). *TU K Sa lık personelinin illere göre da ılımı*, [http:// www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=256](http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=256), (Eri im Tarihi:29.12.2015).

URL 23 (2015). *Kalkınma Bakanlı ı llerin Sosyo-Ekonomik Geli mi lik Sıralaması*, <http://www.ika.org.tr/upload/haberler/llerin-Sosyo-Ekonomik-Gelismislik-Siralamasi-Guncellendi-810676.pdf>, (Eri im Tarihi:30.12.2015).

URL 24 (2016). *Kalkınma Bakanlı ı Kalkınma Ajansları Faaliyet Raporu 2012*, <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/568/Kalk%C4%B1nma%20Ajanslar%C4%B1%202012%20Y%C4%B1%C4%B1%20Genel%20Faaliyet%20Raporu.pdf>, (Eri im Tarihi:02.01.2016).

URL 25 (2016). <http://www.alomaliye.com/2006/08/15/kalkinma-ajanslarinin-gelecegi/>

URL 26 (2016). <http://www.oecd.org/site/progresskorea/44111355.pdf>

ÖZGEÇM

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Ahmet BA BAYDAR
Doğum Yeri	Karakoçan/Elazı
Doğum Tarihi	01.01.1984

EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Uluda
Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler
Bölüm	İktisat

YABANCI DİLLER

İngilizce	YDS (61) ÜDS (....) TOEFL (....) IELTS (4.5)
...	

DENEYİM

Çalıştığı Kurum	Aya Kaymakamlığı
Görevi/Pozisyonu	Kaymakam
Tecrübe Süresi	9 yıl

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

LETİME

Adres	Aya Kaymakamlığı, Ankara
E-mail	ahmetbasbaydar84@hotmail.com

